

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Budget Literacy and People Participation in Thai Local Government

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Political Science

Common Course

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วม
	ร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย
โดย	น.ส.ศิริพร จันทนสกุลวงศ์
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ อีสสระชัยยศ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์)	

ศิริพร จันทนสกุลวงศ์ : ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. (Budget Literacy and People
Participation in Thai Local Government) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.วันชัย มีชาติ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและ
งบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและ
งบประมาณ และความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนในเขตรับผิดชอบของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ2) เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง
การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และ
การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ
ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้หน่วยในการวิเคราะห์
ระดับกลุ่ม รวบรวมข้อมูลจากจากกรณีศึกษา 4 แห่ง คือเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี
เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและนำไปใช้
ออกแบบวิธีและเครื่องมือในเชิงปริมาณ ซึ่งใช้หน่วยการวิเคราะห์ระดับปัจเจกบุคคล ใช้การสุ่ม
ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนกับประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 4 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 1,512 คน

ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural equation
model : SEM) พบว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลัง
และงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการ
จัดทำแผนและงบประมาณ สามารถอธิบายความแปรปรวนของความพอใจทางการคลังและ
งบประมาณได้ร้อยละ 12 ($R^2 = 0.12$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

สาขาวิชา รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5781356824 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEYWORD: Budget literacy disclosure of fiscal information participatory
budgeting fiscal Preference

Siriporn Jantanasakulwong : Budget Literacy and People Participation in Thai
Local Government. Advisor: WANCHAI MEECHART

The objectives of this research were 1) to examine the disclosure of fiscal information, budget literacy, participatory budgeting, and fiscal preference of people under the supervision of local government organizations, and 2) to investigate the causal relationships between disclosure of fiscal information, budget literacy, and participatory budgeting that affect fiscal preference. This research was carried out using an exploratory mixed method design. The qualitative method was applied to analyze the data at the group level, while the quantitative method was employed to analyze the data at the individual level. The data were collected from Roi Et Municipality, Ratchaburi Municipality, Wang Nam Yen Municipality, and Kamphaeng Phat Municipality. The data obtained from the qualitative method was used to design the quantitative survey and instrument. The multi-stage sampling technique was used to select a total of 1,512 participants from the 4 municipal areas. .

Regarding the causal relationships between disclosure of fiscal information, budget literacy, and participatory budgeting that affect the fiscal preference, the analysis results of the structural equation model (SEM) indicated that the causal relationships between disclosure of fiscal information, budget literacy, and participatory budgeting could jointly predict the variance of fiscal preference at 12% ($R^2 = 0.12$) at a statistical significance level of .01.

Field of Study: Political Science

Student's Signature

Academic Year: 2019

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รศ.วันชัย มีชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งให้ความเมตตา ให้ความรู้และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาปรับปรุงวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.จรัส สุวรรณมาลา ผู้คอยประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศ.ดร.ติเรก ปัทมสิริวัฒน์ รศ.ดร.ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ และ ผศ.ดร. ศิกานต์ อีสสระชัยยศ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และตอบคำถาม ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ผู้วิจัยยังได้รับความเอื้อเฟื้อจากกัลยาณมิตรหลายท่าน ซึ่งเป็นเพื่อน พี่ น้อง จากทั้งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์เพื่อนร่วมงาน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งมีอาจากกล่าวได้ครบทุกคน ที่คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ สนับสนุนให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ สามี และบุตรทั้งสอง ที่คอยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ศิริพร จันทนสกุลวงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญรูปภาพ.....	1
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 รูปแบบวิธีการวิจัยการศึกษา.....	5
1.7 ประโยชน์ของการศึกษา.....	5
1.8 คำสำคัญของการวิจัย	6
บทที่ 2	8
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความเชื่อมโยงของแนวคิดของหลักการแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	8
2.2 แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (BUDGET LITERACY).....	10
2.2.1 การทบทวนความหมายและแนวทางการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ “Budget Literacy”	10
2.2.2 การทบทวนจากหลักกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นไทย	18

2.3. การจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลัง	23
2.3.1 ความสำคัญของ “สถาบัน”	23
2.3.2 ราชการในฐานะสถาบันที่ให้ข้อมูลข่าวสาร.....	24
2.3.3 การจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูล	25
2.4 แนวคิดการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (PARTICIPATORY BUDGETING).....	26
2.4.1 การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม.....	26
2.4.2 ประโยชน์และข้อจำกัดของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม.....	28
2.4.3 องค์ประกอบของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม.....	30
2.4.4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม	30
2.4.5 การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในประเทศไทย	31
2.5 แนวคิดความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (FISCAL PREFERENCE)	33
2.5.1 นิยามของความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (<i>fiscal preference</i>).....	33
2.5.2 หลักการสำคัญของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (<i>Behavioral economics</i>).....	35
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของ ประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	36
บทที่ 3	2
ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัยการศึกษา.....	2
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	2
3.2 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ	3
3.2.1 หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ	3
3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ	4
3.2.3 พื้นที่ในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	4
3.2.4 วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	7
3.2.4.1 ข้อมูลจากเอกสาร.....	7

3.2.4.1 การสัมภาษณ์.....	7
3.2.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	9
3.2.6 การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	11
3.3 วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ.....	11
3.3.1 หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	11
3.3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size).....	11
3.3.3 การสุ่มตัวอย่าง (sampling design).....	12
3.3.4 วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	12
3.3.5 ตัวแปรและการวัดตัวแปร.....	16
3.3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
3.3.6.1 การเตรียมสนาม.....	19
3.3.6.2 การสอบถาม.....	19
3.3.7 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม.....	20
3.3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis).....	20
3.3.9 การนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	22
บทที่ 4.....	23
การเปิดเผยข้อมูลทางการคลัง ความเข้าใจทางการคลัง และการมีส่วนร่วมทางการคลังและงบประมาณ.....	23
4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	23
4.2 การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของกรณีศึกษา.....	45
4.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ.....	52
4.4 การจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของกรณีศึกษา.....	54
4.4 การเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม.....	58

4.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน.....	62
4.6 แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน.....	63
บทที่ 5	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	64
5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	66
5.2.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	66
5.2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	71
5.3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน	75
5.4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	78
5.4.1 ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	78
5.4.2 ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของ อปท.	84
5.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ	94
5.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	95
5.4.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปร.....	101
5.4.2.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ	102
5.4.2.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	103
5.4.2.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ	105
5.4.2.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ	107

5.4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	109
5.5 การทดสอบสมมติฐาน.....	112
5.6 สรุปผลการศึกษา.....	113
5.8.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชน.....	113
5.8.2 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ.....	114
5.8.3 ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น.....	115
5.8.4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน.....	116
5.8.5 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ.....	116
5.8.6 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	117
บทที่ 6.....	120
อภิปรายผล.....	120
6.1 อภิปรายผล : ข้อค้นพบที่มีต่อแนวคิดทางวิชาการว่าด้วยความเข้าใจทางด้านการคลังและ งบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	121
6.1.1 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ.....	121
6.1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ.....	122
6.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนและงบประมาณ.....	124
6.1.4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ.....	125
6.2.1 ข้อเสนอแนะ.....	126
6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	126
6.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	126
ภาคผนวก.....	1
บรรณานุกรม.....	50
ประวัติผู้เขียน.....	58

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) และความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference).....	9
ตารางที่ 2 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม ... Error! Bookmark not defined.	
ตารางที่ 3 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	37
ตารางที่ 4 จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากพื้นที่การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	4
ตารางที่ 5 แสดงขั้นตอนการเลือกกลุ่มเป้าหมาย (ผลคะแนนประเมินตามตัวชี้วัด LPA).....	6
ตารางที่ 6 แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของพื้นที่ที่ทำการศึกษา	6
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	11
ตารางที่ 8 เกณฑ์การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness of Fit)	21
ตารางที่ 9 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562 ...	23
ตารางที่ 10 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562.....	24
ตารางที่ 11 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	26
ตารางที่ 12 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562 ...	29
ตารางที่ 13 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562	31
ตารางที่ 14 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี	32
ตารางที่ 15 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562	35
ตารางที่ 16 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562.....	36
ตารางที่ 17 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	38
ตารางที่ 18 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562	41
ตารางที่ 19 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562	42
ตารางที่ 20 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร.....	43

ตารางที่ 21 แสดงเนื้อหาและรายละเอียดเอกสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่เผยแพร่ของ กรณีศึกษา.....	46
ตารางที่ 22 สรุปผลการศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการจัดทำงบประมาณ อย่างมีส่วนร่วม.....	60
ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปหรือปัจจัยส่วนบุคคล.....	64
ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการติดตามหรือได้รับข้อมูล ข่าวสารจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	66
ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านทางช่องทางต่าง ๆ.....	67
ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรมความรู้ เกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	69
ตารางที่ 27 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	70
ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลัง และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	72
ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	73
ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลัง และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	73
ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	73
ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	76
ตารางที่ 33 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และงบประมาณ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	76

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	79
ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	79
ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี	81
ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	82
ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร	83
ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	86
ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	87
ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองราชบุรี	89
ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	91
ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร	93
ตารางที่ 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรรายคู่	Error! Bookmark not defined.
ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ	102
ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	104

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ.....	106
ตารางที่ 48 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ ...	107
ตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	110

สารบัญรูปภาพ

รูป 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	40
รูป 2 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562.....	24
รูป 3 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562.....	26
รูป 4 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2562.....	28
รูป 5 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562.....	30
รูป 6 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562.....	32
รูป 7 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ปีงบประมาณ 2562.....	34
รูป 8 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562.....	36
รูป 9 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562.....	38
รูป 10 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ปีงบประมาณ 2562.....	39
รูป 11 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2558-2562.....	41
รูป 12 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562.....	43
รูป 13 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2562.....	45
รูป 14 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ	103
รูป 15 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	105

รูป 16 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	108
รูป 17 แผนภาพรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและ งบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	111
รูป 18 โมเดลอย่างง่ายของโครงสร้างความสัมพันธ์	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลักการรัฐธรรมนูญ¹รับรองสิทธิของประชาชนไทยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐ ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง รวมทั้งประชาชนได้มีโอกาสรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ การรับรู้ข่าวสารจึงเป็นการแลกเปลี่ยน การอภิปราย ถ่ายทอดข่าวสารต่างๆ ระหว่างสมาชิกในสังคม อีกทั้งการรับรู้ข่าวสารทำให้สมาชิกต่างๆ สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วยเช่นกัน การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐบาลจึงเป็นมิติที่ไม่ควรละเลย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึง ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยถ้าประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐ ก็จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน(Meijer, Deirdre et al. 2012, Meijer 2013) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการสาธารณะ เป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐ(Cohen and Uphoff 1981)

จากพระบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงสร้างและการจัดองค์การ อำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงาน สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูล การดำเนินงานของรัฐ โครงการและแผนงานต่างๆ ให้แก่ประชาชน อันไม่ขัดต่อความมั่นคงของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเข้าถึงได้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะทำให้การตัดสินใจทางเลือกเชิงนโยบายเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น ทั้งนี้สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนโยบายผิดพลาด อันเนื่องมาจากความเข้าใจผิดเกี่ยวกับภาษีและงบประมาณของรัฐ ซึ่งเป็นการที่ประชาชนมองการดำเนินนโยบายการคลังและงบประมาณภาครัฐที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง มีความคาดหวังผิดๆ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ความเข้าใจผิดอาจเกิดจากการที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมดุลกันระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ที่ประชาชนรับจากนโยบายรัฐกับข้อมูลเกี่ยวกับภาระภาษีที่ประชาชนต้องแบกรับจากการดำเนินนโยบายของรัฐนั้น ทำให้ประชาชนเรียกร้องให้รัฐเพิ่มบริการสาธารณะ(Buchanan 1967, Lewis 1982)

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 58,71,75,76,79, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 58

อย่างไรก็ดีแม้ภาครัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านการคลังและงบประมาณ แต่ตาม ทฤษฎีการสื่อสารที่จะสัมฤทธิ์ผลต้องประกอบไปด้วยการให้ข้อมูลและการรับข้อมูล(Wilmot 1987, Wang, Huang et al. 2009) แนวคิดนี้จึงนำมาสู่คำถามว่าประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารทางด้านการคลังและงบประมาณเพื่อนำไปสู่การเลือกทางเลือกทางการคลังอย่างไร โดยพิจารณาจากแนวคิด ความเข้าใจทางด้านการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) ซึ่งเป็นการที่ประชาชนรู้ว่ารัฐ ดำเนินนโยบายแบบใด งบประมาณที่มีจัดสรรไปใช้ในส่วนใดมากที่สุด ก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่ พวกเขาในรูปภาษีอากร หรือหนี้ผูกพันระยะยาวมากเพียงใด เพื่อสามารถเข้าใจการบริหารการคลัง และงบประมาณของภาครัฐ ลดปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ประชาชน มีการรับรู้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเงินการคลังที่ไม่สมบูรณ์ ประชาชนมิได้รับรู้ ว่าการดำเนินนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่พวกเขาในรูปภาษีอากร หนี้ผูกพัน ในระยะยาวมากเพียงใด จนทำให้เกิดการเรียกร้องการได้รับการบริการจากรัฐที่มากกว่าการร่วมมือ จ่ายภาษี เป็นต้น(Oates 1988)

นอกจากนี้จากหลักการธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่กล่าวถึงการตัดสินใจต่อ นโยบายสาธารณะว่าควรเป็นแบบเปิดและส่งเสริมให้ประชาชนมีความตื่นตัว มีความตระหนักต่อการ ดำเนินนโยบายและกิจกรรมสาธารณะของรัฐ การดำเนินทางด้านการคลังและงบประมาณของรัฐจึง ต้องมีความจำเป็นต้องแสดงถึงแผนการทางด้านการเงินการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรร ทรัพยากรซึ่งถือเป็นเป้าหมายของการจัดทำนโยบายสาธารณะ(Folscher, Warren et al. 2000) จาก การวิจัยที่ผ่านมาพบว่าวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการจัดสรรทรัพยากรคือจัดทำงบประมาณที่มีความ โปร่งใส เปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบโดยมีสถาบันทำหน้าที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ (IBP 2015)เมื่อการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับความต้องการและสวัสดิการของประชาชน ประชาชนเองจึงต้องช่วยรัฐในการสื่อสาร การหารือกับรัฐเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลนี้ประชาชนจึงต้องเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่สำคัญเพื่อแสดงถึงมุมมองอันนำไปสู่การตัดสินใจของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกนโยบายทางการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ(Ebdon and Franking 2004)

จากความเบื้องต้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและ งบประมาณภาครัฐให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเข้าถึงได้ เพื่อให้การตัดสินใจของประชาชนต่อ ประเด็นนโยบายการคลังและงบประมาณภาครัฐเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการไทย พบว่าการศึกษาในด้านการคลังขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยที่ผ่านมา เป็นการศึกษาที่มีความหลากหลายในด้านประสิทธิภาพของ รายได้และรายจ่าย รวมถึงความสัมพันธ์ทางการคลังระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ในงานแต่ละ เรื่องสะท้อนปัญหาทางการกระจายอำนาจทางการคลัง สถานะทางการคลัง การเพิ่มขีดความสามารถ

ทางการคลังเป็นหลัก ในส่วนของงานด้านการศึกษาและสำรวจทัศนคติทางการคลังและงบประมาณของประชาชนนั้น มีการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อขนาดของรายจ่ายภาครัฐและระดับภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บ ว่าหากรัฐต้องจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น รัฐควรลดขนาดของรายจ่ายภาครัฐลงมากกว่าที่จะเก็บภาษีเพิ่ม ในส่วนของการจัดสรรงบประมาณของรัฐและวิธีการในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดบริการสาธารณะ ผลการสำรวจชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลด้านภาษีและงบประมาณภาครัฐให้ประชาชนทั่วไปรับรู้และเข้าถึงได้ เพื่อให้การเลือกทางเลือกประชาชนในประเด็นนโยบายการคลังและงบประมาณภาครัฐ เป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบมากขึ้น(เครือเทพ 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลต่อความพอใจคลังและงบประมาณอย่างไร ทั้งนี้ขอช่วยในการศึกษาเริ่มจากการศึกษาถึงการจัดการเชิงสถาบันในลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทั้งที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ อาทิกฎหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติ เอกสารราชการอื่นๆ การสื่อสารภายในชุมชน ข้อมูลกับการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนอย่างไร โดยการที่ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ อันจะมีส่วนช่วยเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางสาธารณะในด้านการคลังและงบประมาณได้ไม่มากนัก

1.2 คำถามวิจัย

1.2.1 การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.2 ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.4 ความพอใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.5 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ มีลักษณะเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และความพอใจทางด้านการคลังและงบประมาณ ของประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2 เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางด้านการคลังและงบประมาณ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน

สมมติฐานที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณมีผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย โดยมุ่งเน้นการประเมิน ศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการศึกษานี้อยู่ภายใต้การกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดคือ 1) แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เพื่อศึกษาว่าการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ทางด้านการคลังและงบประมาณส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ 2) ปัจจัยเชิงสถาบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น ใช้แนวคิดการออกกฎหมายเชิงสถาบัน การจัดการระบบข้อมูล การจัดการกระบวนการเชิงสถาบันที่มีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือในการจัดทำแผนและงบประมาณ และ 4) ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา ในงานวิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะกรณีความเข้าใจทางด้านการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในระดับเทศบาลเมือง ซึ่งครอบคลุมกับการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นถึงการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยขอบเขตการศึกษาทั้งในด้านเนื้อหาและในด้านพื้นที่จะเป็นตัวกำหนดขอบเขตการตอบคำถามวิจัยและนำไปสู่ข้อเสนอการพัฒนาความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

1.6 รูปแบบวิธีการวิจัยการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยในแง่การออกแบบระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้การใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) เพื่อสำรวจสถานะและการมีอยู่ของข้อมูล การจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และนำไปใช้ออกแบบวิธีวิจัยและเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) ในการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความพอใจทางการคลังของประชาชน ข้อมูลต่างๆ ถูกเก็บด้วยเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากแผนพัฒนาท้องถิ่น รายงานประจำปี แผนปฏิบัติการ การประเมินการติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ฯลฯ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารท้องถิ่น ปลัดท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานท้องถิ่น และตัวแทนของประชาชน ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำการศึกษาเชิงลึกโดยพิจารณาถึงความมีอยู่ของข้อมูลและความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.7 ประโยชน์ของการศึกษา

ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นและมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้ นอกจากจะอธิบายการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดแผนและงบประมาณของประชาชนนำไปสู่ความพอใจทางการคลังและงบประมาณแล้ว ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการการจัดทำข้อมูลและการพัฒนาการจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การเผยแพร่ข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุม ครบถ้วนซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านของความโปร่งใส

และการกำหนดนโยบายทางด้านภาษี การลงทุนและการก่อหนี้ นโยบายการจัดบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่น

1.8 คำสำคัญของการวิจัย

ภาพลวงตาทางการคลัง (Fiscal Illusion) หมายถึง การที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือรับรู้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินการคลัง ภาวะภาษีอากร ขนาดของหนี้ หรืองบประมาณรายจ่ายของท้องถิ่น จนทำให้การตัดสินใจทางด้านการคลังมีความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับนโยบายภาษีอากร นโยบายการก่อหนี้ของท้องถิ่น นโยบายการจัดบริการสาธารณะ หรือนโยบายเกี่ยวกับขนาดรายจ่ายของรัฐบิดเบือนไปจากสถานะที่ควรจะเป็น

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) หมายถึง ประชาชนมีการรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ได้แก่ รายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาวะภาษีของประชาชน และประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดบริการสาธารณะ โดยเป็นข้อมูลของแต่ละพื้นที่ที่ทำการศึกษา

การจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดถึงแนวทางการใช้จ่ายและการลงทุนในแผนงานท้องถิ่น โดยให้มีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวางในรูปแบบต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดความสำคัญเร่งด่วนของนโยบายและแผนงาน จัดสรรทรัพยากรให้กับแผนงานหรือโครงการต่างๆ โครงการที่ได้รับการเลือกจะเป็นการผูกพันให้ท้องถิ่นต้องดำเนินการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม รวมทั้งร่วมตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการเหล่านี้ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รวมถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงอื่นๆ ในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ

ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) หมายถึง ความพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานทางด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ ระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ ระดับค่าธรรมเนียมที่ควรจัดเก็บ และความพอใจต่อแผนการดำเนินงานของ อปท. ประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง ด้านบริการชุมชนและสังคม การพัฒนา

สาธารณสุข การพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การจัดระเบียบชุมชน และด้านการ
ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นการตอบคำถามว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลต่อความพอใจทางการคลังอย่างไร โดยเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางด้านทางการคลังและงบประมาณท้องถิ่น โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญดังนี้

1. ความเชื่อมโยงของหลักการแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา
2. แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy)
3. แนวคิดการจัดการเชิงสถาบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลการคลังและงบประมาณให้แก่ประชาชน
4. แนวคิดการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting)
5. แนวคิดความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference)
6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ความเชื่อมโยงของแนวคิดของหลักการแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นความพยายามเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล (Information) กับความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) โดยข้อมูลที่ปัจเจกบุคคลได้รับผ่านแนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) นำไปสู่ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) และความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference)

ทฤษฎี (Theory)	แนวทางในการให้ข้อมูล (Approach to Information)	พฤติกรรมการตัดสินใจ (Preference Behavior)
ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy)	ข้อมูล (Information) เป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปรากฏการณ์ภาพหลอนทางการคลัง (Fiscal Illusions)	ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับความพอใจทางการคลังและงบประมาณควรเป็นอย่างไร
การตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference)	ข้อจำกัดของข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณทำให้การตัดสินใจนั้นเป็นแบบไม่มีเหตุผล (irrationality)	พฤติกรรมการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณของมนุษย์ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral economics)

จากตารางแสดงถึงความเชื่อมโยงของแนวคิดโดยจากแนวทางการใช้ข้อมูล (Approach to information) ในการแก้ปัญหาที่ปัจเจกบุคคลได้รับข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ (Imperfect Information) ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) จากการทำธุรกรรมในตลาดภาครัฐ ประชาชนในฐานะผู้บริโภค (ผู้ซื้อนโยบาย) มีการเลือกทางเลือกนโยบายตามความจำกัดของข้อมูล ส่งผลให้ในบางครั้งนโยบายที่ประชาชนตัดสินใจเลือกไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือไม่คุ้มค่าเนื่องจากประชาชนทั่วไปไม่ได้รับรู้ข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณอย่างชัดเจนหรือเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันจึงมีแนวโน้มที่จะเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ภาพลวงตาทางการคลัง” (Fiscal Illusion) ซึ่งเป็นภาวะของความไม่ชัดเจนของข้อมูล ความไม่แน่นอนหรือความเพิกเฉยของประชาชนเป็นภาวะที่ประชาชนรับรู้คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับภาระภาษี ขนาดของหนี้สาธารณะ หรืองบประมาณรายจ่ายภาครัฐ จนส่งผลให้การตัดสินใจของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายภาษี การก่อหนี้ และการกำหนดขนาดที่เหมาะสมของการใช้จ่ายภาครัฐ โดยที่ประชาชนไม่ทราบว่าการภาษีที่ได้จ่ายให้แก่รัฐหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดบริการสาธารณะด้านต่างๆ มีมูลค่าเท่าใด (Buchanan 1987) จากงานวิจัยเชิงประจักษ์พบว่าข้อมูลทางการคลัง (Information Economics) หรือ ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Economic Knowledge) สามารถแก้ปัญหาความจำกัดของข้อมูล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจของปัจเจกบุคคล (Allgood and Walstad 2016, Beath, Christia et al. 2017)

การวิเคราะห์การตัดสินใจของปัจเจกบุคคลภายใต้มาตรฐานเศรษฐศาสตร์ จะกำหนดให้มนุษย์มีเหตุผล (rationality) หรือเรียกว่า “ตัวแบบมีเหตุผล (rational model)” ปัจเจกบุคคลจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เช่นพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะผู้บริโภคเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความพึงพอใจสูงสุด ความต้องการมีกำไรสูงสุด เป็นต้น แต่ในทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเห็นว่า ในความเป็นจริงมนุษย์มีข้อจำกัด (limited rationality หรือ bounded rationality) ในด้านต่างๆ ทำให้การตัดสินใจนั้นเป็นแบบไม่มีเหตุผล (irrationality) พฤติกรรมของมนุษย์แบบไม่มีเหตุผลจึงไม่เป็นที่นิยมตามพฤติกรรมตัดสินใจแบบมีเหตุผลมีเหตุของมนุษย์ตามมาตรฐานเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมช่วยให้เข้าใจว่า การตัดสินใจในชีวิตประจำวัน เช่น การออม การทำงาน การทำบุญ เป็นต้น เป็นการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีหรือไม่ และช่วยทำให้ปัจเจกบุคคลเลือกทางเลือกที่ดีกว่า (Cartwright 2014)

งานวิจัยนี้เป็นการใช้แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) เพื่อให้ทราบถึงความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณต่อพฤติกรรมตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference)

2.2 แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy)

คำว่า “ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ” หรือ Budget Literacy ที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นคำที่ถูกใช้โดยองค์การระหว่างประเทศ อาทิธนาคารโลก (World Bank) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) และองค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development : USAID) เพื่อใช้ในการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในกลุ่มประเทศต่างๆ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการศึกษา “ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ” หรือ Budget Literacy เป็นคำที่ปรากฏให้เห็นไม่มากนักในวรรณกรรมทางด้านสังคมศาสตร์ ทำให้การให้ความหมายและแนวทางที่เสนอเพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดจึงยังไม่ชัดเจนมากนัก อย่างไรก็ตามเพื่อให้เข้าใจความหมายและแนวทางในการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงจำแนกแนวทางการศึกษาออกเป็นดังนี้

2.2.1 การทบทวนความหมายและแนวทางการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ “Budget Literacy”

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าเริ่มจากกลุ่มนักวิชาการทางด้านการศึกษา ที่ตระหนักถึงความถดถอยความเชื่อมั่นในสถาบันประชาธิปไตย ทำให้ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาประเทศในยุโรปเกิดความสนใจต่อการพัฒนาการศึกษาความเป็นพลเมือง (Civic Educate) ซึ่งการเป็นพลเมืองที่มี

ความตื่นตัวนั้นเริ่มจากการที่เยาวชนมีทักษะและความสามารถ มีความเข้าใจทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอันจะส่งผลต่อความตระหนักในฐานะพลเมืองนั่นเอง (Devies 2006) โดยในส่วนของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณนั้น มีการเทียบเคียงแนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน (Financial Literacy) มาใช้เพื่อเข้าใจพฤติกรรมทางการเงินของปัจเจกบุคคล เนื่องจากอยู่บนฐานคิดที่ว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินจะนำไปสู่เพื่อการพัฒนาความรู้ การวางแผนในอนาคต และการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Johan and Save-Soderbergh 2011) ในช่วงทศวรรษที่ 2000 เป็นต้นมาองค์การระหว่างประเทศได้มีการใช้คำว่า แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) ซึ่งมีนัยยะในการมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการเงินการคลังสาธารณะที่มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงเป็นการศึกษาทางด้าน การคลังและงบประมาณของรัฐ โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมศักยภาพของพลเมืองและการพัฒนาธรรมาภิบาล (Governance)

ความหมายของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ หรือ “Budget Literacy” มีหลากหลายความหมายโดย OECD (2002) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการผสมผสานของความตระหนัก องค์ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรม ที่มีความจำเป็นในการสร้างการรับรู้ การตัดสินใจทางการเงินและในท้ายที่สุดเป็นการส่งเสริมปัจเจกบุคคลทางด้าน การจัดการเงินที่ดี UNDP (2010) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนทราบขั้นตอนกระบวนการงบประมาณจนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการมีส่วนร่วม ส่วน USAID (2012)² ใช้คำว่า การเรียนรู้การวางแผนงบประมาณ ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือธรรมาภิบาล ในด้านของการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส โดยมีจุดมุ่งหมายความสนใจในเรื่องของงบประมาณของรัฐและท้องถิ่น แต่ไม่มีขั้นตอนในการประเมินที่ชัดเจน มีเพียงโจทย์กว้างๆ ว่า จะทำอย่างไรให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการงบประมาณ (OECD 2002) และ World Bank (2017) ได้ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถของประชาชนในการอ่าน แปลความหมาย และเข้าใจเกี่ยวกับการคลังสาธารณะ เพื่อให้การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมาย อันประกอบด้วยเทคนิคการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รวมทั้งการเพิ่มความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการงบประมาณอีกด้วย (Stolper and Walter 2017)

เป้าหมายของการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณนั้น เป็นความพยายามในการส่งเสริมให้ภาครัฐเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น การทำให้ข้อมูลมีความซับซ้อนยุ่งยากน้อยลง ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลทางด้านคลังและงบประมาณนำไปสู่การสะท้อนถึงความโปร่งใสทางการคลัง

² จากการศึกษาวิจัยในโครงการ “เสริมสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการปกครองท้องถิ่น (Raising Awareness and Engaging Citizens in Local Governance)”, 2012 ได้รับทุนสนับสนุนจาก The United Stage Agency for International Development หรือ USAID เข้ามาดำเนินการโครงการสะพานเสริมสร้างประชาธิปไตย (SAPAN) เพื่อช่วยส่งเสริมบทบาทองค์กรภาคประชาสังคม

(Budget Transparency) จากการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่ารัฐบาลที่มีความโปร่งใสทางการคลังและความพร้อมรับผิดสูงย่อมส่งผลต่อศักยภาพทางการคลัง (Fiscal Performance) และลดระดับการคอร์รัปชัน(Reinikka and Svensson 2004) ในอีกด้านหนึ่งการเพิ่มอำนาจให้ประชาชนจำเป็นต้องเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของประชาชนวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีอำนาจ สร้างพื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองที่ดี และการแก้ไขปัญหาความเข้าใจทางการคลังได้ ก็คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจทางการคลังแก่ประชาชนนั่นเอง เพื่อให้มีองค์ความรู้ที่สามารถวิเคราะห์นโยบายทางการเงินของรัฐบาล เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและการวัดผล มีความมั่นใจและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมในการมีส่วนร่วม การที่ประชาชนเข้าถึงงบประมาณ สามารถช่วยปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนและความรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณได้(De and Masud 2011) อย่างไรก็ตามในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณนั้น รัฐบาลต้องมั่นใจว่าประชาชนส่วนใหญ่มีทักษะและความรู้พื้นฐานในการทำความเข้าใจงบประมาณ การทำความเข้าใจและการวิเคราะห์งบประมาณไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับคนทั่วไป ดังนั้นการสร้างความรู้ด้านงบประมาณและข้อมูลงบประมาณที่ชัดเจนจึงเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน สื่อ และองค์กรภาคประชาสังคม (CSO) ในกระบวนการจัดทำงบประมาณ(Boer, Eshuis et al. 2018)

จากงานวิจัยของ Harika Masud, Helena Pfeil, Sanjay Agarwal and Alfredo Gonzalez Briseno (2017) ซึ่งเป็นศึกษาการส่งเสริมความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) จากศึกษาประเทศกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 กรณีศึกษาจาก 34 ประเทศ³ โดยงานวิจัยนี้เสนอข้อค้นพบจากการทบทวนการส่งเสริมความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณแก่เยาวชนในประเทศกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพิ่มยกระดับความรู้ของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเพื่อให้ได้หลักสูตร จากการศึกษาวิเคราะห์ในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ ทางด้านบริบท เนื้อหาหลักสูตร ผลการเรียนรู้ วิธีการสอนของครูผู้สอน และเครื่องมือที่ใช้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณ อีกทั้งยังเป็นศึกษาวิธีการสอนของประเทศกลุ่มตัวอย่างอย่างละเอียด วิธีการศึกษาประกอบด้วย (1) การทบทวนจากนโยบายการศึกษา มาตรฐาน และหลักสูตรการศึกษาของแต่ละกรณีศึกษา (2) การรวบรวมและสังเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจากการสัมภาษณ์ปัจเจกบุคคลจำนวน 150 คน และจากองค์กรในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ประกอบด้วยรัฐมนตรีการศึกษา สถาบันที่กำหนดหลักสูตรและมาตรฐาน องค์กรภาคประชาสังคม เครือข่ายทางด้านนโยบายการศึกษาและผู้ปฏิบัติการเกี่ยวกับการคลังและ

³ Ecuador,Ghana,Kenya,Nicaragua, Ireland, South Africa, Venezuela,RB,Zimbabwe, Costa Rica, Dominical Republic,Guatemala, Japan, United States, United Kingdom, Chile, Brazil,New Zealand, Italy, Moldova, Hungary, Canada, India,Uruguay, France,Germany,Austria,Ireland,Australia,Singapore,and Hong Kong SAR,

งบประมาณ รวมทั้งสถาบันการศึกษา (3) การรวบรวมจากเอกสาร เกี่ยวกับหลักสูตรทั้ง 35 กรณีศึกษา และ (4) การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้จากหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อการสอนและวิธีการประเมิน การเรียนทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน จากการศึกษาพบมีผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ได้สังเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ความรู้ สมรรถนะ คุณค่าและทัศนคติ โดยจำแนกมีผลการเรียนรู้ของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ โดยแบ่งเป็น 3 มิติ(Masud, Pfeil et al. 2017) ดังนี้

1. มิติด้านองค์ความรู้ เป็นความรู้ต่างๆที่ครอบคลุมทางด้านการคลังและงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วยบทบาทของรัฐบาลในทางเศรษฐกิจ งบประมาณรายรับและรายจ่ายของรัฐ นโยบายทางการคลัง การจัดทำนโยบายทางด้านการคลัง สมรรถนะทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทักษะที่เหมาะสมในทางปฏิบัติ และสำนึกความเป็นพลเมือง อันเป็นองค์ความรู้เพื่อให้เข้าใจต่อระบบการคลังและงบประมาณของแต่ละประเทศ

2. มิติด้านสมรรถนะ เป็นสมรรถนะที่สำคัญต่อการประยุกต์องค์ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเพื่อใช้ในทางปฏิบัติ อันประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจการประยุกต์ใช้ความรู้ทางการคลังกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สมรรถนะเกี่ยวกับการนับ ทักษะการได้รับข้อมูลและเทคโนโลยี การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจวัฒนธรรม และการแสดงออกทางการพูดและการเขียน

3. มิติด้านคุณค่าและทัศนคติ มิติดังกล่าวเกี่ยวกับจิตสำนึกในฐานะพลเมือง ความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การอยู่ในฐานะพลเมืองที่มีความตื่นตัว การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการถกเถียงสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การมีทักษะ การประยุกต์ใช้ความรู้ทางทฤษฎีเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ในวัยทำงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีกทั้งพบว่าหลักสูตรแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันแต่จะเน้นที่คุณค่าของพลเมือง (Civic Virtues) ในประเด็นด้านการคลังสาธารณะ ได้แก่ความเข้าใจเรื่องงบประมาณ และมุมมองทางด้านการคลังสาธารณะ การตีความจากกฎหมายและบริบททางการเมืองในการจัดทำงบประมาณ และความต้องการของนักเรียนในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน อาทิ ประสิทธิภาพและความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลของรัฐบาลจากวิธีการที่หลากหลายในการปรับปรุงการสอน แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) การสร้างหลักสูตรสำเร็จรูปที่ทำให้เกิดความเข้าใจด้านการคลังสาธารณะ ที่ประกอบด้วยความรู้เบื้องต้นในกระบวนการประชาธิปไตยและการบริหารการเงินส่วนบุคคล (Personal finance) แนวโน้มของระดับการศึกษาที่เอื้อสู่การพัฒนาองค์ความรู้ในประเด็นทางการเงินการคลังสาธารณะในระดับที่สูงขึ้น โดยเนื้อหาของหลักสูตรที่ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่าหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณใน

ประเทศแถบลาตินอเมริกา ได้แก่ บราซิล ชิลี คอสตาริกา กัวเตมาลา เปรู และอุรุกวัย มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี การบริหารทางด้านการคลัง การส่งเสริมเพื่อความตระหนักทางด้านพลเมืองในการจัดการทรัพยากรสาธารณะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดเนื่องจากการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ห้วงความรู้จากมิติของผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป้าหมายในการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ แต่ยังไม่มีการนำมาประเมินผลและการจัดระดับของความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในประเทศที่ใช้เป็นกรณีศึกษา อีกทั้งตัวชี้วัดในการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังมีความแตกต่างกันในบริบทของแต่ละประเทศ จึงเป็นเพียงการรวบรวมข้อมูล และทบทวนหลักสูตรในการเรียนการสอนในระดับเยาวชนเท่านั้น เพื่อให้โดยสามารถตอบคำถามวิจัย

ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณโดยการศึกษาจากแนวคิดที่เรียกภาพลวงตาทางการคลัง (Fiscal Illusion) ซึ่งเป็นภาวะของความไม่ชัดเจนของข้อมูล ความไม่แน่นอนหรือความเพิกเฉยของประชาชน เป็นภาวะที่ประชาชนรับรู้คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับภาระภาษี ขนาดของหนี้สาธารณะ หรืองบประมาณรายจ่ายภาครัฐ จนส่งผลให้การตัดสินใจของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายภาษี การก่อหนี้ และการกำหนดขนาดที่เหมาะสมของการใช้จ่ายภาครัฐ โดยที่ประชาชนไม่ทราบว่าภาระภาษีที่ได้จ่ายให้แก่รัฐ หรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดบริการสาธารณะด้านต่างๆ มีมูลค่าเท่าใด (Sanandaji and Wallace 2003)

ปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง (Fiscal Illusion)

ปัญหาภาพลวงตาทางการคลัง คือการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนไม่สมบูรณ์ จนทำให้การตัดสินใจของประชาชนบิดเบือนไปจากที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะทั้งในด้านข้อมูลเกี่ยวกับภาษีอากรที่ประชาชนจ่ายให้แก่รัฐ และด้านประโยชน์จากบริการสาธารณะ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับภาษีอากรและการจัดสรรงบประมาณของภาครัฐซึ่งมักถูกละเลย เนื่องจากประชาชนทั่วไปมองว่าเป็นเรื่องของส่วนรวม ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเกิดการเพิกเฉย หรือมีการรับรู้และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ซึ่งความคลาดเคลื่อนนั้นอาจเกิดจากการไม่ทราบ หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ชัดเจน จนทำให้เกิดปัญหาภาพลวงตาทางการคลังในลักษณะต่างๆ ตามมา (Sanandaji and Wallace 2003)

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของภาพลวงตาทางการคลัง โดยเริ่มจาก Puviani (1903) ซึ่งถือเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ได้เริ่มทำการศึกษาภาพลวงตาทางการคลัง อธิบายว่าหมายถึง ความไม่ชัดเจนของข้อมูล ความไม่แน่นอน สามารถนำไปสู่การคลังที่หลอกลวง (Fiscal delusion) ซึ่งสร้างความเสียหายต่อประชาธิปไตย ส่วน Von Hayek (1944) ได้อธิบายว่าการขยายตัวของรัฐที่ใหญ่ขึ้นจะทำให้สิทธิของประชาชนลดลง ทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการจัด

สินค้าสาธารณะและบริการ Buchanan (1967) อธิบายว่าประชาชนมักเข้าใจอย่างคลาดเคลื่อนว่า บริการของรัฐมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำ แต่ให้ผลประโยชน์มาก จึงเรียกร้องให้รัฐขยายขอบเขตภารกิจและอคติ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น (Mourao 2008) และ Oates (1988) กล่าวว่าภาพลวงตาทางการคลัง หมายถึงสภาวะการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นวงจร ส่งผลทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจผิดพลาดในเรื่องการเงินการคลัง (Oates 1988) ส่วน Jensen and Vestergaard (1999) กล่าวว่าภาพลวงตาทางการคลังทำให้ประชาชนที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะให้ความสนใจเพียงข้อมูลค่าใช้จ่ายในการดำเนินนโยบายที่พวกเขาต้องแบกรับโดยตรงเท่านั้น ดังนั้น ประชาชนจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกเพียงเฉพาะนโยบายที่คาดว่าจะก่อให้เกิดภาระภาษีแก่พวกเขาน้อยที่สุด โดยไม่สนใจว่าสังคมโดยรวมจะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายจากการดำเนินนโยบายเหล่านั้นหรือไม่ (Jensen and Vestergaard 1999) เป็นจำนวนเท่าใด ส่วน Von Hagen and Harden (1994) มองว่าภาพลวงตาทางการคลังส่งผลทำให้ขนาดรายจ่ายภาครัฐต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะประชาชนต่างกังวลว่าการดำเนินภารกิจของรัฐอย่างกว้างขวางจะก่อให้เกิดภาระภาษีที่พวกเขาต้องจ่ายให้แก่รัฐสูงเกินไป และพวกเขาไม่ต้องการที่จะแบกรับภาระเหล่านั้น จึงทำให้ประชาชนต่างสนับสนุนให้รัฐมีขนาดเล็กลงหรือมีบทบาทที่จำกัด และเรียกร้องให้มีการยกเลิกนโยบายที่จะก่อให้เกิดภาระภาษีเพิ่มขึ้นแก่ประชาชน (Hagen, Jurgen & Harden et al. 1995)

สรุปผู้วิจัยขอให้คำนึงถึงปัญหาภาพลวงตาทางการคลังที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายความว่า การที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลคลาดเคลื่อนหรือรับรู้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินการคลัง ภาระภาษีอากร ขนาดของหนี้ หรืองบประมาณรายจ่ายของท้องถิ่น จนทำให้การตัดสินใจทางด้านการคลังมีความคลาดเคลื่อน เกี่ยวกับนโยบายภาษีอากร นโยบายการก่อหนี้ของท้องถิ่น นโยบายการจัดบริการสาธารณะ หรือนโยบายเกี่ยวกับขนาดรายจ่ายของรัฐบิดเบือนไปจากสภาวะที่ควรจะเป็น

คุณลักษณะสำคัญของปัญหาภาพลวงตาทางการคลัง (Fiscal Illusion) ในแต่ละด้าน ประกอบด้วย (เครือเทพ 2555) ดังนี้

1. ปราบปรามการลวงตาทางการคลังด้านภาษีอากร
2. ปราบปรามการลวงตาทางการคลังเกิดจากความไม่ชัดเจน คือประชาชนไม่ทราบว่าได้จ่ายภาษีให้แก่รัฐไปเท่าไร ประชาชนไม่ทราบว่าเงินภาษีที่รัฐจัดเก็บมีที่มาจากคนกลุ่มใดในสังคม ภาษีที่รัฐเก็บมาจากแหล่งใด เป็นต้น หรือความซับซ้อนของระบบภาษีอากร เกิดจากการที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือการเพิกเฉยทางด้านการคลัง แม้ว่าความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลอาจเกิดขึ้นจากการประเมินค่าที่ต่ำหรือมากเกินไปของต้นทุนของการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการประเมินค่าภาระภาษีที่ต่ำเกินไปทำให้การสร้างระบบภาษีคลุมเครือ ไม่ชัดเจนส่งผลต่อการผลักภาระภาษีและเนื้อหา

ของภาษี โดยมีลักษณะที่ประชาชนไม่ทราบว่าเมื่อรัฐจัดเก็บภาษีไปแล้วจะนำไปสู่การจัดบริการ สาธารณะได้ตรงกับความต้องการที่ประชาชนต้องการหรือไม่

นอกจากนี้ภาพลวงตาทางการคลังเกิดได้จาก การที่ประชาชนที่มาจากต่างถิ่นไม่ได้ชำระ ภาษีให้แก่ท้องถิ่น ทำให้มองไม่เห็นภาระค่าใช้จ่ายของการจัดบริการสาธารณะในชุมชนนั้นโดยตรง ปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังด้านรายจ่ายของรัฐ ภาพลวงตาทางการคลังด้านรายจ่ายของรัฐ เกิดจากการรับรู้ที่เกิดอคติต่อทางเลือก ประชาชนไม่เชื่อถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากรัฐ โดยส่วนใหญ่รับบริการสาธารณะจากรัฐเพียงบางประการเท่านั้น มองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ทั้งหมด เช่น ประชาชนไม่ทราบว่าสินค้าหรือบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้จะมีปริมาณหรือมีคุณภาพตรงตามที่รัฐได้ หาเสียงไว้หรือไม่ ประชาชนไม่ทราบว่าสินค้าหรือบริการสาธารณะมีความเหมาะสมหรือมี ประสิทธิภาพหรือไม่ ประชาชนไม่ทราบว่าบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้มีความเพียงพอต่อประชาชน หรือไม่ เป็นต้น(Downs 1957, Dell'Anno and Mourao 2012)

ผลลัพธ์จากปัญหาภาพลวงตาทางการคลังเกิดขึ้นได้หลายประการ อาทิ หากประชาชน รับรู้ว่ารรัฐจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปจัดบริการต่างๆ มากเกินไป ประชาชนอาจมีมุมมองในทางลบต่อการจ่าย ภาษีให้แก่รัฐ และกลายเป็นแรงผลักดันให้พวกเขาเรียกร้องให้รัฐลดบทบาทลงในการจัดบริการ สาธารณะ จนในที่สุดอาจทำให้ขนาดรายจ่ายสาธารณะมีขนาดเล็กลงกว่าที่ควรจะเป็น (Galbraith 1959, Sanandaji and Wallace 2003) ในทางกลับกันมีนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งกลับมีมุมมองที่ ตรงกันข้าม โดยมองว่าภาพลวงตาทางการคลังส่งผลให้ประชาชนรับรู้ภาระภาษีน้อยกว่าความเป็น จริง ประชาชนจึงเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าบริการของรัฐมีต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำ พวกเขาจึง เรียกร้องให้รัฐขยายภารกิจ ทำให้เพิ่มขนาดงบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดบริการสาธารณะให้มากขึ้นอยู่ ตลอดเวลา (Lopez-Casasnovas, Garcia-Alegre et al. 2004)

ทั้งนี้สามารถแบ่งประเด็นหลักที่นักวิชาการหลากหลายท่านได้ทำการศึกษาได้เป็น 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก ภาพลวงตาทางการคลังเป็นภาพลวงตาทางการเมือง (political illusion) (Puviani,1903; Fasiani,1941) โดยภาพลวงตาทางการเมืองเกิดขึ้นเมื่อนักการเมือง หลอกลวงประชาชน โดยการปฏิเสธหรือสร้างความคลุมเครือต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างแท้จริง โดย นักการเมืองใช้เครื่องมือทางการเงินการคลังในการลวงตาผู้เสียภาษี กล่าวคือ ประชาชนทั่วไปมักจะ ไม่ได้รับรู้ว่าการดำเนินนโยบายจะก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่พวกเขาในรูปภาษี ซึ่งภาพลวงทาง การเมืองได้นำไปสู่ภาพลวงตาทางการคลัง ประเด็นที่ 2 ภาพลวงตาทางการคลังเป็นผลที่เกิดจาก เศรษฐกิจ สังคมและข้อเท็จจริงทางการเมือง ซึ่งมีความสำคัญอันส่งผลต่อผู้เสียภาษี สภาพที่คลุมเครือ เกี่ยวกับภาษี กลยุทธ์ทางภาษี และระดับการศึกษาของประชาชน(Buchanan 1968) และประเด็นที่ 3 ภาพลวงตาทางการคลัง มักก่อให้เกิดผลลัพธ์ อาทิการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะ การทำให้สมดุลของ

สาธารณชนแย่งในระยะเวลา ความคาดหวังต่อภาษีทางตรงและภาษีที่แยกเป็นส่วน(Buchanan and Wagner 1999, Sausgruber and Tyran 2005)

สาเหตุการเกิดขึ้นของภาพลวงตาทางการคลังสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. สาเหตุด้านรายได้ (revenue) เกิดจากโครงสร้างภาษีหรือวิธีการจัดเก็บภาษีอากรที่มีความสลับซับซ้อนทำให้ประชาชนมองไม่เห็นภาระภาษีที่แท้จริงที่ได้จ่ายให้แก่รัฐ และส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจผิดพลาดเกี่ยวกับการเรียกร้องนโยบายต่างๆ ได้แก่ การเก็บภาษีทางอ้อมจากฐานการบริโภค การกระจายภาระภาษีตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภท เป็นต้น ซึ่งความซับซ้อนทางด้านภาษีเหล่านี้ทำให้ประชาชนมองไม่เห็นถึงภาระภาษีทั้งหมดที่จ่ายให้แก่รัฐ นอกจากนี้การก่อกวนนี้สาธารณะเพื่อนำมาใช้จ่ายแทนการจัดเก็บภาษีจะทำให้ประชาชนทั่วไปมองไม่เห็นถึงภาระค่าใช้จ่ายที่แท้จริงของรัฐในการจัดบริการสาธารณะในปัจจุบัน ประชาชนรุ่นปัจจุบันสนับสนุนให้รัฐจัดบริการสาธารณะเพิ่มขึ้นหรือเรียกร้องให้รัฐลงทุนโครงการต่างๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ภาระจากการก่อกวนนี้ในปัจจุบันของรัฐบาลถูกผลักภาระภาษีให้ตกกับประชาชนรุ่นหลัง(Mourao 2008)

2. สาเหตุด้านรายจ่าย (expenditure) เกิดจากการที่รัฐบาลพยายามทำให้ขนาดรายจ่ายสาธารณะดูต่ำกว่าความเป็นจริงโดยการให้ข้อมูลว่ารัฐมีงบประมาณเพียงพอ หรือไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระค่าใช้จ่าย ส่งผลให้ประชาชนมองไม่เห็นหรือไม่รับรู้ว่ามีนโยบายหรือบริการของรัฐล้วนมีต้นทุนค่าใช้จ่าย ประชาชนจึงรับรู้อย่างคลาดเคลื่อนว่าการได้รับบริการจากรัฐไม่ต้องมีต้นทุน ประชาชนจึงมีความต้องการบริหารสาธารณะสูงขึ้นกว่าปกติ ทั้งที่ในอนาคตนโยบายนั้นอาจก่อให้เกิดรายจ่ายผูกพันตามมา หรือเป็นนโยบายที่เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่คุ้มค่านอกจากนี้โครงสร้างงบประมาณภาครัฐที่ซับซ้อนอาจทำให้เกิดภาพลวงตาทางการคลังได้เช่นกัน เนื่องจากข้อมูลงบประมาณรายจ่ายมีจำนวนมาก โครงการของรัฐมีจำนวนหลากหลาย ข้อมูลอาจไม่ได้ถูกเปิดเผยให้ชัดเจนหรือมีการให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงแค่บางส่วน ประชาชนอาจจะไม่เข้าใจในภาพรวม ทั้งนี้ความซับซ้อนของระบบงบประมาณนี้จึงส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการทำความเข้าใจ ทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจว่าขนาดและประเภทของบริการสาธารณะที่รัฐจัดขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่ (Buchanan 1987)

3. สาเหตุด้านแรงจูงใจทางการเมือง (Political incentive) เกิดจากการที่พรรคการเมืองนำเสนอข้อมูลเพียงบางส่วนให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะข้อมูลผลประโยชน์จากนโยบาย แต่ไม่ได้นำเสนอข้อมูลภาระค่าใช้จ่าย หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานตามนโยบายหรือบริการสาธารณะนั้น (Niskanen 1971)

ในกรณีการศึกษาปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังในประเทศไทย ของวีระศักดิ์ เครือเทพ (2555) ที่อธิบายปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังต่อทัศนคติทางการคลังของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2554 โดยวิเคราะห์ปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังจากการรับรู้ของ

ประชาชนทั่วไป โดยมีฐานคิดที่ต่อยอดมาจากงานของ Down (1960) และ Buchanan (1977) ที่ว่า หากภาพลวงตาทางการคลังมีจริง ย่อมทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับภาวะภาษีและงบประมาณภาครัฐคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ปრაกฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลังเกิดขึ้น กล่าวคือประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ถึงภาวะภาษีและบริการที่ได้รับจากรัฐมากนัก มีการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับภาวะภาษี และ/หรือขนาดของบริการสาธารณะที่ได้รับจากรัฐ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าได้รับบริการจากรัฐมากกว่าภาวะภาษีที่ต้องจ่าย จึงมักมองว่าบริการสาธารณะของรัฐเป็นสินค้าราคาถูก ดังนั้นจึงเรียกร้องให้รัฐเพิ่มบริการสาธารณะผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ผลการศึกษาจึงเป็นการอธิบายว่าทำไมงบประมาณภาครัฐของไทยจึงขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ผ่านมา(เครือเทพ 2555)

สรุปจากการทบทวนงานวิชาการและข้อค้นพบเชิงประจักษ์ด้านภาพลวงตาทางการคลัง (Fiscal Illusion) ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบการวิเคราะห์ถึงการรับรู้และทัศนคติของประชาชนต่อระดับภาษี การใช้จ่ายของภาครัฐ บริการสาธารณะที่ได้รับจากรัฐ ทั้งนี้เมื่อทบทวนในบริบทของไทย มีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณผ่านแนวคิดการศึกษาปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง ซึ่งเป็นการศึกษาการรับรู้ของประชาชนทางด้าน (1) ภาษี (2) รายจ่าย และ (3) ขนาดการจัดบริการสาธารณะ เพื่อให้มีความชัดเจนกับขอบเขตความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงต้องทบทวนจากหลักกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นไทย รวมทั้งรวบรวมจากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ตัวแปรต่อไป

2.2.2 การทบทวนจากหลักกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นไทย

จากการทบทวนจากหลักกฎหมาย เริ่มต้นจากการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย อาจกล่าวได้ว่ามีความเป็นรูปเป็นร่างขึ้นตั้งแต่การที่ได้มีบทบัญญัติบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2540 และมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ถือเป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีส่วนเพิ่มเติม ในด้านดูแลการจัดทำบริการที่เหมาะสมต่อสภาพปัญหาของพื้นที่ อันเนื่องมาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในหลายพื้นที่ได้เกิดความเคลื่อนไหวในการพัฒนาภายใต้ศักยภาพใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น มีการพัฒนาของแนวคิดในการปรับปรุง สร้างนวัตกรรม การบริหาร การจัดบริการสาธารณะที่ทันสมัย หลากหลาย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างเหมาะสม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ต้องมีการจัดทำกฎหมายรองรับเกิดขึ้น เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการ

กำหนดหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงิน การคลังและการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นให้ทำกฎหมายรองรับตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้นในการจัดทำกฎหมายรองรับดังกล่าวจะต้องได้รับข้อเสนอจากประชาคมท้องถิ่นทั้งหลาย รวมถึงสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันอีกด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ส่งมอบบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในระดับชุมชน ในการบริหารงานคลังท้องถิ่น ครอบคลุมภาระหน้าที่สำคัญ ได้แก่ การจัดหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ การจัดจ้าง การบัญชี และการตรวจสอบบัญชี ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สุวรรณมาลา 2546) โดยรายได้ของท้องถิ่นมาจากภาษีที่มาจากภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง ภาษีที่มาจากการจัดสรรโดยรัฐ เงินอุดหนุนจากรัฐ รวมถึงรายได้จากค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือจากการลงทุนในกิจกรรมพาณิชย์ เพื่อนำเงินเหล่านั้นไปใช้จ่ายในภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการที่เมืองรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจ ซึ่งเป็นการถ่ายโอนภารกิจ ความรับผิดชอบเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการให้แก่ประชาชนในพื้นที่ (เครือเทพ 2561)

ดังนั้นการบริหารการเงินการคลังท้องถิ่น จึงครอบคลุมถึงระบบแบบแผนและงบประมาณท้องถิ่น การบริหารจัดการจัดเก็บรายได้ การลงทุน การกู้เงินและการบริหารงบประมาณรายได้ การรักษาวินัยทางการคลัง การจัดทำบัญชีและงบประมาณ การควบคุมภายในและการเก็บเงิน การรักษาเงิน และการใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

ส่วนการงบประมาณนั้น หมายถึงการกำหนดแผนงานและการใช้จ่ายตามข้อตกลงระหว่างกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นความต้องการร่วมกันในพื้นที่ โดยรัฐบาลกลางให้การสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามภารกิจ หรือเป็นภารกิจที่รัฐได้มอบหมาย อปท. ดำเนินการแทนในการจัดบริการสาธารณะบางประเภท โดยการจัดสรรงบประมาณ ถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำให้นโยบายต่างๆ ของฝ่ายการเมืองกำหนดไว้ตามที่ได้นำเสนอขอเสนอแนะนโยบายต่อนหาเสียงไว้กับประชาชน นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณยังแสดงให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนอีกด้วย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2543 มีรายละเอียดการประมาณการรายรับและรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนการ

กระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย อาจกล่าวได้ว่ามีความเป็นรูปเป็นร่างขึ้นตั้งแต่การที่ได้มี บทบัญญัติบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2540 และมีพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ถือเป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550⁴ มีส่วนเพิ่มเติม ในด้านดูแลการจัดทำบริการที่เหมาะสมต่อสภาพปัญหาของพื้นที่ อันเนื่องมาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในหลายพื้นที่ได้เกิดความเคลื่อนไหวในการพัฒนา ภายใต้ศักยภาพใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีการพัฒนาของแนวคิดในการปรับปรุง สร้างนวัตกรรม การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะที่ทันสมัย หลากหลาย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างเหมาะสม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 กำหนดให้ต้องมีการจัดทำกฎหมายรองรับเกิดขึ้น เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงิน การคลังและการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นให้ทำกฎหมายรองรับตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้นในการจัดทำกฎหมายรองรับดังกล่าวจะต้องได้รับข้อเสนอจากประชาคมท้องถิ่นทั้งหลาย รวมถึงสมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันอีกด้วย

นอกจากนี้ในกฎหมายการเงินการคลังของรัฐได้กำหนดกรอบรักษาวินัยทางการคลังไว้ ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.2561 ไว้ว่าในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องมีเอกสารประกอบซึ่งรวมถึงประมาณการรายรับ และ วัตถุประสงค์ กิจกรรม แผนงาน โครงการในแต่ละรายการของการใช้จ่ายงบประมาณให้ชัดเจน รวมถึงต้องแสดงฐานะทางการเงินการคลังเกี่ยวกับภาพรวมที่เกิดจากการใช้จ่ายและการจัดหารายได้ รวมทั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวางแผนการเงินระยะปานกลาง การจัดหารายได้ การกำหนดแนวทาง ในการจัดทำงบประมาณ การบริหารการเงินและทรัพย์สิน การบัญชี กองทุนสาธารณะ การก่อหนี้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินหรือภาระทางการเงินของรัฐ หลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินสำรอง จ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องใช้เป็นกรอบในการจัดหารายได้ กำกับการใช้จ่ายตามหลักการรักษาเสถียรภาพ⁵

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 303 (5)

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 167

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นของไทย จึงประกอบด้วย

1. บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในการดำเนินงานครอบคลุมภารกิจหลัก 8 ด้านได้แก่ (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านผังเมือง (3) ด้านสาธารณสุข บริการทางสังคม และคุณภาพชีวิต (4) ด้านการศึกษา (5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย (6) ด้านเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยว และการลงทุน (7) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (8) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน และโบราณสถาน

2. การบริหารรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจำแนกได้เป็น 4 ประเภทดังต่อไปนี้

2.1) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง (own-source revenue) ซึ่งประกอบไปด้วย รายได้จากภาษี อาทิ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย เป็นต้น และรายได้ที่มีไขภาษีอากร อาทิ ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ผลกำไรจากกิจการเชิงพาณิชย์ และรายได้อื่นๆ เป็นต้น

2.2) รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บให้ท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลดำเนินการจัดเก็บแล้วนำส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นต้น

2.3) ภาษีที่รัฐบาลแบ่งให้ เป็นภาษีที่รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อตกลงกันในการจัดเก็บภาษีฐานร่วมและนำมาแบ่งกันตามแนวทางหรืออัตราที่กำหนด

2.4) เงินอุดหนุน เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกิจการทางรัฐบาล จำแนกเป็น (1) เงินอุดหนุนทั่วไป ซึ่งท้องถิ่นสามารถนำไปดำเนินการตามภารกิจได้โดยอิสระ และ (2) เงินอุดหนุนกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นเงินอุดหนุนตามภารกิจที่ถ่ายโอน ใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเท่านั้น และ (3) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นเงินอุดหนุนจากการที่รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาพื้นที่เฉพาะหรือนโยบายเร่งด่วน

2) การบริหารรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1) การจำแนกหมวดรายจ่ายงบประมาณท้องถิ่น ได้แก่⁶ (1) เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว (2) ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย วัสดุ สาธารณูปโภค (3) เงินอุดหนุน (4) รายจ่ายงบกลาง (5) งบลงทุนในครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และ (6) รายจ่ายอื่นๆ

⁶ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2.2) รายจ่ายตามแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่⁷ (1) แผนงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานบริหารงานคลัง การบริหารงานบุคคล งานนโยบายและแผนงาน งานพัฒนาและวิชาการ งานนิติกร งานเครือข่ายองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น (2) แผนงานรักษาความสงบภายใน ได้แก่ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และงานรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน (3) แผนงานการศึกษา (4) แผนงานสาธารณสุข ได้แก่ ศูนย์บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขชุมชน งานหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ฉุกเฉินและการส่งต่อผู้ป่วย งานบริการและส่งเสริมอนามัย งานสุขาภิบาล อนามัยสิ่งแวดล้อม งานอนามัยสิ่งแวดล้อม งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น (5) แผนงานสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ งานกิจการเด็กและเยาวชน และงานสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย คนพิการ เป็นต้น (6) แผนงานเคหะและชุมชน ได้แก่ งานจัดที่อยู่อาศัย งานพัฒนาแหล่งชุมชนแออัด เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และงานบริการชุมชน เป็น (7) แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน (8) แผนงานศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ (9) แผนงานอุตสาหกรรมและโยธา ได้แก่ งานผังเมือง งานควบคุมการก่อสร้าง งานสาธารณูปโภค งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ และงานศูนย์เครื่องจักรกล (10) แผนงานการเกษตร (11) แผนงานการพาณิชย์ ได้แก่ งานโรงรับจำนำ งานประปา งานโรงฆ่าสัตว์ งานตลาดสด เป็นต้น และ(12) แผนงบกลาง งานตามข้อผู้พันที่มีตามกฎหมาย เงินสำรองจ่ายไว้ใช้จ่ายที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า

3) การลงทุนและการก่อหนี้ระยะยาวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น⁸ เป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุนในทรัพย์สินถาวรหรือส่งปลูกสร้าง มีเป้าหมายเพื่อให้เงินไปใช้เพื่อการลงทุน ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริการสาธารณสุขในระยะยาว งบประมาณจากการก่อหนี้จึงเป็นงบประมาณเฉพาะโดยแยกออกจากเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามปกติ

จากการทบทวนกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เกี่ยวข้องกับการบริหารการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงการบริหารการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารรายรับ การบริหารรายจ่าย การลงทุนและการก่อหนี้ ผู้วิจัยได้นำการทบทวนกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น ในการสังเคราะห์ตัวแปรเกี่ยวกับการความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณต่อไป

ดังนั้นเมื่อทบทวนจากแนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) แนวคิดปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง การทบทวนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

⁷ หนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย เรื่องรูปแบบและการจำแนกประเภทงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท.0808.2/ว.1657 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2556

⁸ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กับการคลังและงบประมาณ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเบื้องต้น (รายละเอียดอยู่ในบทที่ 4) ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ได้แก่การดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น ภาษีท้องถิ่น รายจ่ายของท้องถิ่น หนี้และการลงทุนของท้องถิ่น การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น ได้แก่ ภาระภาษีของประชาชน ขนาดรายจ่ายของ อปท. และการจัดบริการสาธารณะของ อปท. เป็นต้น

2.3. การจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลัง

สภาพของความไม่สมดุลของข้อมูลข่าวสาร (asymmetry information) ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นกรณีที่ทั้งสองฝ่ายมีข้อมูลข่าวสารที่ไม่เท่ากัน กฎระเบียบที่เข้ามาจัดการด้านข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่เป็นกฎระเบียบในทางสังคม (Social regulation) สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจากการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารไม่ตรงกันหรือถูกบิดเบือน การรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เท่ากันของทั้งสองฝ่าย จึงมีผลต่อประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยน ทำให้กฎหมายและกฎระเบียบจึงเข้ามาช่วยเหลือทำให้ทั้งสองฝ่ายมีข้อมูลเท่ากันมากที่สุดหรือให้เข้าใจตรงกันมากที่สุด (Alesina and Giuliano 2015) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดเศรษฐศาสตร์สถาบัน เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการแก้ไขปัญหาการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมมาตรนี้ การเข้าถึงข้อมูลและโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำงบประมาณ รัฐมีความรับผิดชอบจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่มีความครอบคลุมและทันทั่วถึง รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณ (Wampler 2007)

2.3.1 ความสำคัญของ “สถาบัน”

นิยามของคำว่า “สถาบัน” (Institutions) ซึ่งประมวลได้ดังนี้ Schotter (1981) มอง “สถาบัน” คือ กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมซึ่งสมาชิกในสังคมให้การยอมรับและเห็นด้วยกับพฤติกรรมเฉพาะในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ และมีการรักษากฎเกณฑ์เหล่านี้ด้วยตนเองหรือโดยหน่วยงานภายนอก ส่วน North (1991) ได้กล่าวว่า สถาบัน เป็นวิธีการของมนุษย์ที่คิดค้นระเบียบ กฎเกณฑ์ของโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยประกอบด้วยข้อจำกัดแบบไม่เป็นทางการ อันได้แก่การแทรกแซง ข้อห้าม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และจรรยาบรรณ และกฎระเบียบที่เป็นทางการ ซึ่งก็คือรัฐธรรมนูญ กฎหมาย สิทธิการครอบครอง นอกจากนี้ยังได้เสนอว่า “สถาบัน” ประกอบด้วยข้อจำกัดพฤติกรรมในรูปแบบของกฎและข้อบังคับ และท้ายที่สุดนำไปสู่การกำหนดศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมของพฤติกรรม ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปและกำหนดวิถีของกฎหมายและข้อบังคับที่มีลักษณะเฉพาะและมีอำนาจบังคับด้วย (North 1990) นอกจากนี้ นอกจากนี้ Furubotn และ Richter (1991) กล่าวว่า สถาบันเศรษฐกิจสมัยใหม่ ให้ความสนใจถึง “สถาบัน” ในรูปแบบของทรัพย์สิน และระบบของค่านิยมของการปกครองซึ่งเป็นการได้มาและการส่งมอบในสิทธิการครอบครอง (Furubotn and Richter 2008)

ทั้งหมดนี้เป็นคำนิยามของ “สถาบัน” ที่เป็นการจัดการในระดับสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของสถาบัน ส่วน Williamson (1996) เรียกว่าเป็น “กติกาการเล่นเกม” (rules of the game) ของสังคมและองค์การ ที่มนุษย์กำหนดและสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแบบแผน สำหรับพฤติกรรมของมนุษย์และแบบแผนพฤติกรรมที่มนุษย์กระทำต่อกันในสังคมอันเป็น กติกาที่กำกับ และควบคุมแบบแผนพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยน สถาบันเป็นข้อจำกัดหรือข้อบังคับ (constrains) ที่สร้างขึ้นมากำกับพฤติกรรมของมนุษย์ กำหนดทางเลือกให้มนุษย์ สถาบันที่แตกต่างมีผลต่อพฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย อันได้แก่สถาบันแบบเป็นทางการ และสถาบันแบบไม่เป็นทางการ ในการวิเคราะห์ในระดับจุลภาค ระดับของสถาบันเศรษฐกิจ และระบบของการจัดการปกครองสถาบัน อันประกอบด้วย ตลาด การผสมผสาน สายการบังคับบัญชา และความเป็นราชการ นอกจากนี้ยังมองตลาดเป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเสริมสร้างการจ้างงานและเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกรณีที่เกิดความล้มเหลวของกลไกตลาดและไม่สามารถทำงานตามหน้าที่ได้ นักเศรษฐศาสตร์สถาบันอธิบายว่ามี “สถาบัน” ที่เข้ามาส่งผล กระทบต่อการทำงานของตลาดทำให้ตลาดไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ (Williamson 1996)

2.3.2 ราชการในฐานะสถาบันที่ให้ข้อมูลข่าวสาร

ความจำเป็นต้องแทรกแซงทางด้านข้อมูลข่าวสารของรัฐโดยการออกกฎหมายและกฎระเบียบ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมมาตร (Boer, Eshuis et al. 2018) เนื่องจากข้อมูลไม่มีหรือขาดหายไป (Information deficits) ในการทำธุรกรรม การบังคับให้เปิดเผยจะเป็นผลดีต่อผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าหรือบริการไปโดยไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและการเจรจาต่อรอง มาตรการทางกฎหมายจึงมีลักษณะของการบังคับในการเปิดเผยข้อมูล (mandatory disclosure regulation) ทำให้ผู้บริโภคทราบข้อมูลข่าวสารที่ดี ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ผลกระทบภายนอก (externalities) การใช้กฎหมายเป็นการห้ามทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นการเตือนก่อนเป็นการหลีกเลี่ยงผลกระทบได้ ดังนั้นการให้ข่าวสารที่เต็มที่อาจได้ผลมากกว่า ทำให้ปัจเจกบุคคลมีต้นทุนน้อยกว่า

การให้เหตุผลอื่นนอกจากเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ ในรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ของรัฐต่างๆ จึงมักกำหนดเรื่องสิทธิของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐเองก็มีความจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารจากประชาชนด้วย เพื่อให้มีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ และเพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติงานของทางราชการ จึงมีความจำเป็นในการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูล

2.3.3 การจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูล

การจัดระบบงานและโครงสร้างเชิงสถาบันทางการคลังบางครั้งอาจก่อให้เกิดช่องว่างจนส่งผลกระทบต่อการบริหารงานคลังภาครัฐจนทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายและขาดความยั่งยืนในระยะยาว ถ้าการออกแบบระบบบริหารการคลังภาครัฐสามารถกำหนดกลไกเชิงสถาบันและมาตรการเชิงระบบต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้การตัดสินใจทางการคลังเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ แต่หากการออกแบบโครงสร้างและระบบการบริหารงานภาครัฐไม่เหมาะสม อาจส่งผลให้บุคลากรในสถาบันทางการคลังต่างๆ เกิดแรงจูงใจที่ไม่เหมาะสมและกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเชิงสถาบันทางการคลังตามมาได้ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการระบบการคลังภาครัฐบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในการบริหารการคลังในระยะยาว การออกแบบวิธีการจัดการเชิงสถาบันและการปฏิบัติการที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินงานทางการคลังบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้(เครือเทพ 2561)

การจัดการเชิงสถาบันคือการกำหนดกฎกติกาในการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมหรือในองค์กรซึ่งเป็นเครื่องมือหรือระบบงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อกำหนดแบบแผนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันและยังเป็นกรอบที่กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล (North,1990) การจัดการเชิงสถาบันจึงเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และแบบแผนการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและทางเลือกในการแสดงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลของตัวแทนของเขา(Brillantes 2003)

การจัดทำข้อมูลทางการคลังและงบประมาณต่างๆ ให้เปิดเผย (Fiscal Information Transparency) โดยจะต้องเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จัดทำขึ้นตรงตามมาตรฐานสากล และมีการเปิดเผยในระยะเวลาที่เหมาะสม รัฐควรจัดทำและรายงานข้อมูลต่างๆ ในระบบบริหารงานคลังอย่างเปิดเผย และจัดทำขึ้นตามหลักสากลหรือเป็นระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อาทิการเปิดเผยนโยบายและแผนบริหารราชการแผ่นดิน ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจการคลังของรัฐ ข้อมูลการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงานที่ชัดเจน ข้อมูลด้านการจัดเก็บและการลดหย่อนภาษีอากร ภาระหนี้ของรัฐ รายจ่ายสาธารณะต่างๆ อย่างชัดเจน และเมื่อรัฐได้บริหารงานแล้ว จะต้องจัดทำรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานต่อสาธารณะอย่างเปิดเผย เป็นต้น(De and Masud 2011)

การจัดการเชิงสถาบันทางการคลังของไทยในด้านความโปร่งใส พบว่าประเทศไทยมีข้อจำกัดค่อนข้างมากและอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความโปร่งใส อาทิ มีความไม่ชัดเจนจากการใช้จ่ายงบกลางที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงินคงคลัง ไม่แสดงข้อมูลการลดหย่อนทางภาษีในเอกสารงบประมาณ ไม่เคร่งครัดในการชำระภาระหนี้ มีการโอนเปลี่ยนแปลงรายการใช้จ่ายงบประมาณบ่อยครั้ง และไม่ยอมรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ฯลฯ ทั้งหมดนี้เปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจตัดสินใจด้านการคลังได้อย่างเต็มที่ อันอาจสุ่มเสี่ยงต่อความไม่ยั่งยืน

ทางการคลังตามมา และสะท้อนถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการจัดการเชิงสถาบันทางการคลังของไทยให้เข้มแข็งขึ้นต่อไป(สุวรรณมาลา 2553)

สรุปการจากสังเคราะห์แนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงสถาบัน เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับสถาบัน ว่าเป็นกลุ่มของกติกาสังคม หรือองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ คอยกำกับควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์และการจัดสรรทรัพยากรในระบอบเศรษฐกิจ โดยสถาบันสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือสถาบันที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยปัจจัยเชิงสถาบัน เป็นการใช้กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในสังคม งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสถาบันที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ มีแนวปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชน โดยการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ เป็นการส่งเสริมความโปร่งใส และธรรมาภิบาลของสถาบันอีกด้วย ข้อมูลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบถึงข้อมูล เป็นกฎหมายที่เป็นเรื่องทั่วไปหรือเรื่องเฉพาะที่เกี่ยวกับภาษี การกระจายภาระค่าใช้จ่ายของการจัดบริการสาธารณะในสังคมไทย ยังมีได้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบหรือมีความชัดเจนมากนัก สถาบันทางการเงินของรัฐต่างไม่สนใจหรือเพิกเฉยต่อการนำเสนอข้อมูลทางภาษีอากรและงบประมาณให้ประชาชนได้พิจารณาควบคู่ไปกับการตัดสินใจเลือกนโยบายด้านต่างๆ ประชาชนจึงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลและ/หรือไม่สามารถประเมินถึงผลกระทบด้านภาษีอากรที่เกิดขึ้นมาได้อย่างชัดเจน

2.4 แนวคิดการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting)

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรสาธารณะ โดยจากการศึกษาของนักวิชาการพบว่าในหลายกรณีที่มีการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมส่งผลเห็นนโยบายหรือโครงการที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมที่แสดงถึงการจัดทำงบประมาณที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการและสวัสดิการของประชาชน ประชาชนช่วยรัฐในการสื่อสาร การปรึกษาหารือร่วมกับรัฐเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ(Shan 2007)

2.4.1 การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม

งบประมาณแบบมีส่วนร่วม มีคำจำกัดความที่มีความหมายที่แตกต่างกันไปหลายพื้นที่ มีนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Shah (2006), Ebdon and Franklin (2006) มองว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างประชาธิปไตยในทางตรงที่พยายามเชื่อมประชาชนเข้ากับนักการเมือง ข้าราชการโดยตรง ส่งเสริมให้พลเมืองมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลนำไปสู่การปรึกษาหารือ (deliberative) การถกเถียง มีอิทธิพลต่อการจัดสรร

ทรัพยากรสาธารณะ และมองประชาชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมลงมือดำเนินงานกับภาครัฐ(Wampler 2004)

ในอีกความหมายคือ การมีส่วนร่วมมุ่งให้ความสำคัญกับประชาชนทุกคน รวมถึงประชาชนที่ยากจนและถูกจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรด้วย อย่าง Wampler (2007) กล่าวว่า การทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรสาธารณะ ระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทโดยตรงในการตัดสินใจว่า ทรัพยากรควรมีการใช้จ่ายอย่างไรและจัดสรรอย่างไร จึงเป็นแผนการเงินที่ช่วยสร้างความผูกพัน โดยการให้การศึกษาแก่ประชาชนอันทำให้ภาคประชาสังคมมีชีวิตชีวา ระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วมร่วมช่วยให้ประชาชนที่ยากจนและถูกกีดกันได้มีโอกาสในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญ(Wampler 2007) และอย่างที่ Sintomer et al.(2010) ชี้ให้เห็นข้อแตกต่างของระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมทั่วไปว่า การมีส่วนร่วมแบบเดิมโดยทั่วไปมีข้อจำกัด คือ ความคิดเห็นของประชาชนจะได้รับการรวบรวมโดยเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นเพื่อจะชั่งน้ำหนักของผลประโยชน์ที่จะได้รับโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมาร่วมอภิปราย การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งงบประมาณแบบมีส่วนร่วมจะรวมถึงการที่ประชาชนมารวมกัน หรืออาจผ่านคณะกรรมการที่เป็นตัวแทน เป็นการสื่อสารแนวราบ (horizontal communication) ระหว่างประชาชนด้านกันเอง และการสื่อสารแบบล่างขึ้นบน (upward communication) เพื่อให้ข้อมูลความต้องการแก่เจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นอีกด้วย(Sintomer, Herzberg et al. 2012)

นอกจากนี้เพื่อให้ความหมายมีความชัดเจนครอบคลุมทุกมิติ Sintomer et al. ได้ อธิบายลักษณะของกระบวนการจัดทำงบประมาณดังต่อไปนี้ 1) เกี่ยวข้องกับมิติด้านการเงินและงบประมาณ งบประมาณแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทรัพยากร 2) เขตพื้นที่ดำเนินการเป็นระดับเมือง (city) หรือเขตพื้นที่ที่มีการกระจายอำนาจโดยมีการเลือกตั้งจากประชาชน (elected body) และมีอำนาจในการบริหาร 3) ต้องเป็นกระบวนการที่ทำซ้ำได้ การประชุมเพียงครั้งเดียวในเรื่องการเงินไม่ เป็นตัวอย่างที่ดีของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม 4) กระบวนการต้องมีรูปแบบของการถกแถลงของสาธารณะ (public deliberation) ในกรอบของการประชุมเจรจา/หรือการประชุมการบริหารแบบเปิด และ5) มีการกำหนดระบบความพร้อมรับผิดในเรื่องผลผลิตไว้ด้วย(Gret and Sintomer 2005)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าหัวใจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหรือกิจการสาธารณะ คือการเตรียมการเปิดโอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจจนก่อให้เกิดนโยบาย

2.4.2 ประโยชน์และข้อจำกัดของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

ในทางทฤษฎีนั้นการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีข้อดีหลายประการ ดังที่ Campbell and Marshall (2000) ได้อธิบายคือการมีส่วนร่วมของสาธารณะสามารถเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวหรือความสนใจของชุมชน ซึ่งพวกเขาได้จำแนกการมีส่วนร่วมของผลประโยชน์ส่วนตัวในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วม ที่เป็นการคาดการณ์ในสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคลที่กระตุ้นผลประโยชน์ส่วนตัวของพวกเขาในฐานะของผู้บริโภคการเมือง (Consumer politics) ที่ให้ความสำคัญกับสิทธิในการบริโภคบรรลุถึงเสรีภาพของทางเลือกและการแสดงออกที่พึงพอใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันของข้อผูกมัดของปัจเจกบุคคลในการนำไปสู่ความร่วมมือที่จะทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นแรงผลักดันและการพัฒนาของสถาบันในการสนับสนุนให้มีการเปิดการแสดงความคิดเห็นที่เป็นการแบ่งปันการแก้ไขปัญหาและองค์ความรู้แบบใหม่ ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับใหญ่สำหรับการตัดสินใจทำแผนและงบประมาณเป็นสิ่งที่สนับสนุนโดยทั่วไป

อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมต้องมีโครงสร้างครอบคลุมและเหมาะสม ผลผลิตขึ้นอยู่กับระดับในมุมมองของชุมชน ซึ่งขอบข่ายของสถาบันเพื่อการออกเป็นมุมมอง และความสามารถของตัวแสดงทางการเมืองและสถาบันในกระบวนการของปัจจัยนำเข้าและเกี่ยวกับความขัดแย้ง ซึ่งสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ก้าวหน้าเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะแน่ใจได้ว่าผลผลิตของการมีส่วนร่วมจะดีกว่า แม้ว่าเครื่องมือการมีส่วนร่วมที่ซับซ้อนสามารถที่จะถูกตัดออกไปจากองค์ประกอบของข้อบกพร่องทางสังคมและเศรษฐกิจในสังคม เช่นเดียวกับผลการโต้แย้งที่ดีขึ้นในรูปแบบของการเพิ่มความขัดแย้งและการขัดขวางการตัดสินใจ(Baiocchi 2005) ส่วน Ebdon & Franklin (2004) พบว่าผลที่ได้จากการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ ได้สรุปว่าผลประโยชน์จากการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณแบ่งออกเป็น 5 ด้าน (1) การแจ้งให้ทราบถึงการตัดสินใจในทางนโยบาย (2) การให้การศึกษาต่อผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับงบประมาณ (3) การได้รับการสนับสนุนการจัดทำร่างนโยบาย (4) การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย (5) การขยายความเชื่อใจและสร้างจิตสำนึกของชุมชน ซึ่งความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือการค้นหา การผสมผสานของการถ่ายทอดและการความละเอียด ความมีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล(Ebdon and Franking 2004)

นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ คือ บางครั้งผู้มีส่วนร่วมไม่สามารถเป็นตัวแทนของชุมชนได้ เนื่องจากขาดความรู้ ขาดความกระตือรือร้นและการไม่มีเวลา การมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์สูงสุดเมื่อมีการสื่อสารสองทางในลักษณะของการร่วมปรึกษาหารือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมากกว่าการสื่อสารทางเดียวซึ่งเป็นเพียงการแจ้งให้ประชาชนทราบเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน

นอกจากนี้ตามหลักการธรรมาภิบาล (Good Governnace) ที่กล่าวถึงการตัดสินใจต่อนโยบายสาธารณะพบว่าควรมีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักต่อการดำเนินนโยบายและกิจกรรมสาธารณะของรัฐ การดำเนินทางด้านการคลังและงบประมาณของรัฐจึงต้องมีความจำเป็นต้องแสดงถึงแผนการทางการเงินการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรทรัพยากรซึ่งถือเป็นเป้าหมายของการจัดทำนโยบายสาธารณะ(Cabannes and Qhuang 2014)

จากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการจัดสรรทรัพยากรคือจัดทำงบประมาณที่มีความโปร่งใส เปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบโดยมีสถาบันทำหน้าที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ (IBP,2012) เมื่อการจัดทำงบประมาณมีความสัมพันธ์กับความต้องการและสวัสดิการของประชาชน ประชาชนเองจึงต้องช่วยรัฐในการสื่อสาร การหารือกับรัฐเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลนี้ประชาชนจึงต้องเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รัฐบาลข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่สำคัญเพื่อแสดงถึงมุมมองอันนำไปสู่การตัดสินใจทางการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ (Chen 2007, Cunha, Allegratti et al. 2011) การมีส่วนร่วมทำให้ได้ผลการตัดสินใจที่ดีขึ้น สามารถจัดการความขัดแย้งให้ดีขึ้นรวมทั้งลดความไม่คงที่ในการตัดสินใจได้ ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นของสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน สิ่งเหล่านี้อาจเป็นการแทนที่โครงสร้างของสถาบันได้ เนื่องจากการส่งเสริมให้เกิดการปรึกษาหารือทำให้หน่วยงานรัฐได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้(Reason and Bradbury 2008)

ข้อจำกัดของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือ แม้ว่าแนวคิดนี้จะเป็นที่นิยมที่หลายประเทศนำไปใช้ แต่ก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จแบบที่ Porto Ale-gre ดังที่ Gianpaolo Baiocchi และ Ernesto Ganuza (2016) เนื่องจากเรื่องการออกแบบระบบเป็นเรื่องสำคัญ หนึ่งในคำถามที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์การแพร่กระจายของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม คือเหตุใดความสำเร็จของ Porto Alegre จึงไม่ประสบความสำเร็จในที่อื่น คำตอบคือการออกแบบกระบวนการใน Porto Alegre ได้รวมเอารูปแบบการสื่อสารเอาไว้ซึ่งประชาชนตั้งใจที่จะกำหนดลำดับความสำคัญและวาระการประชุมการลงทุนโดยมี ‘มิติของอำนาจอสูงสุด (Sovereignty Dimension)’ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกับนักการเมืองและเจ้าหน้าที่และใช้กรรมสิทธิ์ในกระบวนการนี้เพื่อกำหนดเกณฑ์ความยุติธรรมทางสังคมในการปรึกษาหารือและหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ การนำแนวคิดนี้ไปใช้ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาประเด็นสำคัญเป็นเรื่องของการสื่อสาร การละทิ้งความสำคัญของความเป็นตัวแทนของนักการเมือง รวมถึงการออกแบบเครื่องมือในการมีส่วนร่วมที่อ่อนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมน้อย เป็นต้น(Baiocchi and Ganuza 2016)

2.4.3 องค์ประกอบของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Baiocchi 2005, baiocchi, Heller et al. 2011, Baiocchi and Ganuza 2016, Beath, Christia et al. 2017) คือ

- 1) การอภิปรายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม
- 2) การส่งเสริมความเข้าใจที่มีต่อการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือการจัดประชุม ร่วมกันหารือ สมัชชาประชาชน (Popular assembly) และมีเวทีของผู้แทน (forum of delegates) เนื่องจากงบประมาณจะช่วยสร้างความมั่นใจว่าจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางตรงจากประชาชนด้วยการลงคะแนน การพิจารณาเลือกในที่ประชุมเพื่อลงคะแนนเลือก ลงคะแนนการจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการเร่งด่วน รวมทั้งเลือกตัวแทนเข้าสู่เวทีและการเลือกตัวแทนเป็นคณะกรรมการงบประมาณแบบมีส่วนร่วมด้วย โดยการออกแบบโครงสร้างของงบประมาณแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดสรรงบประมาณจะเป็นไปด้วยความโปร่งใส และบรรลุวัตถุประสงค์ผ่านการลงคะแนนแบบเปิดเผย จนกระทั่งกำหนดเงื่อนไขในขั้นตอนการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ (Lerner 2004, Serageldin, Driscoll et al. 2005, Wampler 2007, Im, Lee et al. 2014)

2.4.4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประเทศในแถบเอเชีย อาทิ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินเดีย มีผลคะแนนการเปิดเผยงบประมาณในระดับที่สูง พบว่าประเทศเกาหลีใต้ ในกระบวนการร่างงบประมาณของรัฐบาลกลางมีการจัดประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะการไปทัศนศึกษา เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทราบถึงความต้องการของประชาชนและสถานะโครงการที่ดำเนินการอยู่ของท้องถิ่น มีแนวทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ คือการจัดตั้ง “ศูนย์รายงานความสูญเสียทางงบประมาณ (Budget Eats Report Center)” มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนสามารถแจ้งหรือร้องเรียนหากพบเห็นการใช้งบประมาณที่อาจเกิดความสูญเสียเปล่าทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งหน่วยงาน National Assembly Budget Office (NABO) เพื่อสนับสนุนด้านข้อมูลให้กับสมาชิกนิติบัญญัติในการตัดสินใจทางงบประมาณอีกด้วย สอดคล้องกับผลสำรวจของประเทศฟิลิปปินส์ ที่มีจุดเด่นคือมีการจัดทำ “งบประมาณฉบับประชาชน (Citizens’ Budget)” ซึ่งนำเสนอข้อมูลพื้นฐานงบประมาณให้ประชาชนที่สนใจ ได้เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย โดยเผยแพร่ในรูปแบบเอกสารและเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลในการใช้ ในกระบวนการมีส่วนร่วม มีนโยบายการเปิดเผยข้อมูล กำหนดให้จังหวัด อำเภอและเทศบาล เผยแพร่

ข้อมูลทางการเงินแก่ประชาชนให้ประชาชนทราบว่างบประมาณได้ถูกนำมาใช้อย่างไร โดยต้องแสดงในสถานที่ที่ประชาชนเข้าถึงได้อย่างน้อย 3 แห่ง และแสดงบนเว็บไซต์ทางการ นอกจากนี้ยังมีลักษณะเด่นที่เหมือนกับประเทศอินเดียคือ มีองค์การทางประชาสังคม (CSOs) ที่ถือเป็นสถาบันแบบไม่เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของการจัดทำข้อเสนองบประมาณและการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งนี้ภาคประชาสังคมจะมีโอกาสเข้าร่วมพิจารณาข้อเสนอและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ(Gret and Sintomer 2005, Fishkin 2018, Han 2018) มีงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณมาจากการที่บุคลากรในระดับปฏิบัติการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ สามารถถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และมีองค์กรประชาสังคม คือ DISHA มีบทบาทในการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอบรมเรื่องงบประมาณให้กับตัวแทนชาวบ้าน เพื่อให้มีทักษะในการอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การลงทุนระดับท้องถิ่น การวิเคราะห์ที่ใช้ในขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การวิเคราะห์ที่ใช้ในขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณและการบริหารงบประมาณ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม(Smith 2009, Wang, Huang et al. 2009, Sintomer, Herzberg et al. 2012)

2.4.5 การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในประเทศไทย

ประเทศไทยรับเอาแนวคิดการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้การดำเนินนโยบายและการจัดบริการสาธารณะต่างๆ เป็นไปโดยความสอดคล้องกับความต้องการและประโยชน์ของประชาชน จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยเริ่มมีกฎหมายที่กำหนดรูปแบบในการมีงบประมาณแบบมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน จากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาของอปท. พ.ศ.2548 ที่กำหนดให้อปท. จะต้องจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ จากการทำประชาชน ในการจัดทำเวทีประชาคมท้องถิ่น ไม่ได้มีข้อกำหนดของจำนวนผู้เข้าร่วมที่ชัดเจน มีเพียงการดำเนินการให้เป็นไปตามตัวชี้วัดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ดังนั้นผู้เข้าร่วมในเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มของผู้ที่สนใจและกระตือรือร้นเท่านั้น ทำให้ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมมีอยู่อย่างจำกัด

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมในประเทศไทยก็ยังมีอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินนโยบายและบริการสาธารณะต่างๆ ตามความต้องการของประชาชน สำหรับการศึกษาแนวคิดการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของประเทศไทย มีนักวิชาการ อาทิ จรัส สุวรรณมาลา

(2007), วีระศักดิ์ เครือเทพ (2553), ทิพวรรณ เหล่าสุวรรณ (2556) และรัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2559) พบว่าการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของไทยที่ผ่านมาดำเนินการเพียง ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมแสดงความคิดเห็น หรือการทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบกฎหมายเท่านั้น กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในส่วนของระดับอำนาจตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นของรัฐ ทำให้ถูกละเลยเรื่องการจัดทำงานงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม (Suwanmala 1999, วีระศักดิ์ 2555, เหล่าสุวรรณ 2556, สุทธิพงษ์ประชา 2560)

สรุปแนวคิดการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม เป็นการใช้นโยบายประชาธิปไตยทางตรง มุ่งให้ความสำคัญกับประชาชนทุกคน เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงานงบประมาณ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดถึงแนวทางการใช้จ่ายและการลงทุนในแผนงานท้องถิ่น โดยให้มีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวางในรูปแบบต่าง โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นว่าจะจัดความสำคัญเร่งด่วนของนโยบายและแผนงานต่างๆ อย่างไร มีการจัดสรรทรัพยากรให้กับแผนงานหรือโครงการต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด โครงการไหนที่ได้รับการเลือกจะเป็นการผูกพันให้ท้องถิ่นต้องดำเนินการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และร่วมตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการเหล่านี้เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้งเป็นการลดความไม่มีประสิทธิภาพ เพิ่มความพร้อมรับผิดชอบและความโปร่งใสในการบริหารงานท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการคลังและงบประมาณ (Budget participation)

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรการจัดทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการจัดทำงานงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	ตัวแปรย่อย	คำอธิบาย
การจัดทำงานงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	การประชุมหรือมีเวทีของ ผู้แทน ในการอภิปรายเกี่ยวกับงบประมาณ	การเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย/เข้าร่วมเวทีของผู้แทน
	การเข้าไปเป็นคณะกรรมการสนับสนุน	เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	ตัวแปรย่อย	คำอธิบาย
		ท้องถิ่น/ร่วมเป็นคณะทำงาน/คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง
	การติดตามและประเมินผลการดำเนินการของ อปท.	ทำแบบสำรวจความพึงพอใจ, ทำแบบสำรวจความต้องการบริการสาธารณะ,ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของอปท.

ที่มา : จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นระดับของการเข้าร่วมการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมตามองค์ประกอบ คือ (1) การจัดประชุมหารือเวทีสาธารณะ (2) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุน และ(3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินการของ อปท.

2.5 แนวคิดความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference)

จากแนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Fiscal Choices) ของปัจเจกบุคคล เป็นการวัดประเมินผลของการดำเนินงานของนโยบายทางการเงินการคลังและงบประมาณจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากทัศนคติ การรับรู้ และความพึงพอใจต่อผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมักตัดสินใจเลือกจากข้อมูลหรือการรับรู้ ทูตทางสังคมและความพอใจจากนโยบายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น อย่างไรก็ตามถ้าปัจเจกเชิงสถาบันการคลังมีการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการคลัง (Fiscal Rules) ที่ดีเยี่ยมช่วยควบคุมการใช้ดุลยพินิจของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายทางการคลังที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Im, Lee et al. 2014)

2.5.1 นิยามของความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (fiscal preference)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษา “ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ” หรือ Fiscal Preference เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับมุมมองด้านการคลัง ทางเลือกนโยบายทางการคลัง การใช้จ่ายภาครัฐ ภาวะภาษีในรูปแบบการคลังที่ประชาชนพอใจ โดย Jame Buchanan (1967) ได้วิเคราะห์ทางเลือกของปัจเจกบุคคล โดยตั้งคำถามว่าทำอย่างไรปัจเจกบุคคลจะเลือกสินค้าสาธารณะโดยไม่ส่งผลต่อการขาดดุลทางการคลังของรัฐ เพื่อทดสอบความสมดุลของนโยบายทางการคลัง ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าจุดดุลยภาพระหว่างงบประมาณกับความต้องการของปัจเจกบุคคลต่อสินค้าสาธารณะ

ณ ระดับหนึ่ง เกิดขึ้นได้จากผลกระทบภายนอก อาทิผลกระทบด้านรายได้ หมายความว่าความต้องการสินค้าสาธารณะของปัจเจกบุคคลจะสมดุลกับการใช้จ่ายภาครัฐก็ต่อเมื่อปัจเจกบุคคลได้รับผลกระทบจากรายได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างสมดุลทางการคลัง การลดภาษีการค้าแก่ปัจเจกบุคคลทำให้มีรายได้มากขึ้น ดังนั้นความต้องการต่อสินค้าสาธารณะจึงลดลงซึ่งเป็นการรักษาดุลงบประมาณ (Buchanan 1987) อีกด้านหนึ่งการศึกษามุมมองของปัจเจกบุคคลต่อการใช้จ่ายของรัฐบาลของ Lewis (1982) พบว่านโยบายทางการคลังส่งผลต่อความพอใจของปัจเจกบุคคลต่อสินค้าสาธารณะ ซึ่งการรับรู้ทางการคลังและองค์ความรู้ทางการคลังมีความสัมพันธ์ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) ซึ่งแสดงออกโดยการเลือกนโยบายของพรรคการเมืองตอนเลือกตั้ง(Lewis 1982)

นอกจากนี้จากงานวิจัยของ & Bethwaith (1991) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่าข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการเงินของรัฐ รายจ่ายสาธารณะต้องไม่ส่งผลต่อความพอใจของปัจเจกบุคคลต่อตัวแปรทางด้านการเงิน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา โดยศึกษาประเมินค่าความเที่ยงตรงของมุมมองทางการคลังสาธารณะและค้นหาความพอใจของปัจเจกบุคคลต่อการจัดสรรและการใช้จ่ายสาธารณะของรัฐบาล โดยมีแบบสอบถาม 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เกี่ยวกับรายการประเภทภาษีและรายจ่ายในปี 1989 ของงบประมาณนิวซีแลนด์ โดยถามผู้ตอบแบบสอบถามถึงสัดส่วนของรายจ่ายสาธารณะ และสัดส่วนภาษีในแต่ละประเภท และกลุ่มที่ 2 เป็นรายการสัดส่วนของรายจ่ายและภาษีที่แท้จริงในปี 1989 เป็นรายการทางการเงินและสัดส่วนของรายจ่ายและภาษีที่ผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจว่าควรจะเป็นเท่าไร ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การทราบสัดส่วนที่แท้จริง ส่งผลต่อความพอใจในสัดส่วนของรายจ่ายและภาษี โดยผลการศึกษาในกลุ่มที่ 2 แสดงให้เห็นว่ามีการลดสัดส่วนของรายจ่ายของรัฐและสัดส่วนของภาษี เมื่อได้ทราบสัดส่วนที่แท้จริงของรายจ่ายและสัดส่วนภาษีของรัฐ ซึ่งแสดงว่าข้อมูลส่งผลต่อความพอใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน(Tompkinson and Bethwaity 1991)

ดังนั้นจะเห็นว่าการเลือกทางเลือกทางการคลังและงบประมาณของประชาชน จึงขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ประชาชนได้รับ และช่วงเวลาที่ประชาชนจะได้รับข้อมูล ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน โดยองค์ประกอบที่นำมาใช้กับความต้องการของประชาชน ประกอบด้วย ดังนี้

- 1) รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดจากตัวแบบความต้องการใช้จ่ายของรัฐ (model of public spending demands) ประยุกต์ใช้กับความต้องการการใช้จ่ายของรัฐ ได้แก่ การศึกษา สวัสดิการที่อยู่อาศัย สุขภาพ ทางด่วนและการดูแลสุขภาพความปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งสังเคราะห์จากแนวคิดทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยการศึกษาแนวทางนี้เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมของประชาชน โดยมีการกำหนดทางเลือกของการใช้จ่าย แล้ววิเคราะห์จากการตัดสินใจ

เลือกของปัจเจกบุคคล เพื่อเป็นการทดสอบความต้องการการใช้จ่ายของรัฐจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง (Hanson, Scheve et al. 2007, Im, Lee et al. 2014)

2) รายรับภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์ทางเลือกต่อการตัดสินใจของประชาชนจากภาระภาษีของประชาชนส่งผลต่อความต้องการการใช้จ่ายของรัฐ จากการศึกษาที่ประชาชนได้ทราบถึงต้นทุนหรือภาระภาษีของประชาชนส่งผลต่อความต้องการการใช้จ่ายของรัฐ โดยการแสดงให้เห็นถึงต้นทุนต่อหน่วยของบริการสาธารณะนั้น ส่งผลทำให้การตัดสินใจเลือกของประชาชน เช่นการให้ข้อมูลถ้าได้รับบริการสาธารณะด้านการศึกษาเพิ่ม ประชาชนจะต้องจ่ายภาษีเพิ่มขึ้น เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่แท้จริงจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การตัดสินใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป (Dafflon and Pujol 2001, Hilgert and Hogarth 2002)

3) ความต้องการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน จากการศึกษาคำนวณประโยชน์ต่อการใช้จ่าย (the benefit cost calculate) การแสดงให้เห็นถึงการจัดสรรรายจ่ายสาธารณะของการจัดบริการสาธารณะ เป็นไปตามแนวคิดอรรถประโยชน์สูงสุด (the utility maximization model) ซึ่งปัจเจกจะเลือกตัดสินใจจากความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ ถ้าประชาชนทราบว่างบประมาณในการจัดบริการสาธารณะไม่จำกัด มีอยู่เพียงพอ ประชาชนย่อมต้องการบริการสาธารณะอย่างเพียงพอ แต่ถ้าค่าใช้จ่ายในการจัดบริการสาธารณะสูงกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับ ประชาชนย่อมจะไม่เลือกบริการสาธารณะนั้น (Schokkert 1987, Tompkinson and Bethwaity 1991, Clarke and Fox 2015)

อย่างไรก็ตามตัวแบบที่นำมาใช้วิเคราะห์การตัดสินใจของประชาชน อยู่บนฐานคิดตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งเป็นตัวแบบมีเหตุผล (Rational Model) ที่มองว่าการกระทำของมนุษย์มีเหตุผล พฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะผู้บริโภคเป็นไปเพื่อตอบสนองความพึงพอใจสูงสุด และต้องการกำไรในฐานะผู้ผลิต แต่การวิจัยเชิงประจักษ์หลายครั้งที่พบว่าประชาชนไม่ได้มีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอย่างที่นักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเชื่อ (Cartwright 2014) เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงใช้หลักการของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมมาอธิบายการเลือกทางเลือกทางการคลังและงบประมาณ ที่จะอธิบายเพิ่มเติมในหัวข้อถัดไป

2.5.2 หลักการสำคัญของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral economics)

หลักการของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เป็นการนำแนวคิดทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา มาอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์ โดยอธิบายถึงการตัดสินใจของมนุษย์ที่นอกจากถูกกำหนดด้วยเหตุผลด้านผลประโยชน์ส่วนตนแล้ว ยังประกอบด้วยปัจจัยอื่นๆ เช่น อารมณ์ แรงกระตุ้น ความรู้สึกเรื่องคุณงามความดี วัฒนธรรม เป็นต้น หรือการตัดสินใจตามความมีเหตุมีผลอย่างจำกัด แม้ว่าจะต้องการทางเลือกที่ดีที่สุดแต่มนุษย์มีข้อจำกัดทั้งด้านกระบวนการคิด การเข้าถึง

ข้อมูลและปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ ทำให้มนุษย์ไม่สามารถเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดได้ จึงต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกภายใต้ข้อจำกัด(Simon 1960)

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจของมนุษย์ จากข้อกำหนดว่าประชาชนมีความสามารถเข้าถึงข้อมูลได้และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้พิจารณาเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด ทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ ในความเป็นจริงข้อกำหนดนี้อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะในการตัดสินใจมีสภาพแวดล้อมและมีประเด็นที่ต้องนำมาวิเคราะห์มากมาย ดังนั้นแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอาจจะไม่สามารถอธิบายถึงการตัดสินใจของประชาชนที่เกิดขึ้นได้ การเลือกทางเลือกในการตัดสินใจจึงอยู่ภายใต้สภาวะความจำกัด และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) มีการกำหนดคำนิยามหรือหาคำตอบว่าข้อมูลทางการคลังและงบประมาณที่ประชาชนควรต้องทราบและจะนำไปสู่การตัดสินใจได้นั้น ตัวชี้วัดในเกี่ยวกับความรู้ทางการคลังและงบประมาณนั้น อาจเริ่มต้นจากการตั้งคำถาม ได้แก่ “คุณทราบหรือไม่ว่าภาษีทั้งหมดที่คุณจ่ายเป็นจำนวนเท่าไรในแต่ละปี” หรือแผ่นพับที่ได้รับมามีข้อมูลในแผ่นพับเกี่ยวข้องกับงบประมาณท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร เพื่อแสดงถึงความสนใจต่อสถานการณ์ของการคลังท้องถิ่นของประชาชน จากนั้นทดสอบด้วยการถามคำถาม ได้แก่ “ประชาชนต้องการให้จัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นหรือไม่” เพื่อสะท้อนถึงความต้องการในการจัดบริการสาธารณะ(Dafflon and Pujol 2001, Hilgert and Hogarth 2002, Hanson, Scheve et al. 2007, Hayo and Neumeier 2017)

ดังนั้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาประกอบด้วย (1) รายจ่ายของการจัดบริการสาธารณะ (2) รายรับภาษี และ (3) การจัดบริการสาธารณะ เป็นตัวแปรหลัก เพื่อวิเคราะห์การเปิดเผยทางการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณถึงอิทธิพลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณอีกด้วย

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายตัวแปรและกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้สรุปภาพรวมของการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยไว้ในตารางที่ 3 โดยแสดงตัวแปรออกเป็น 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

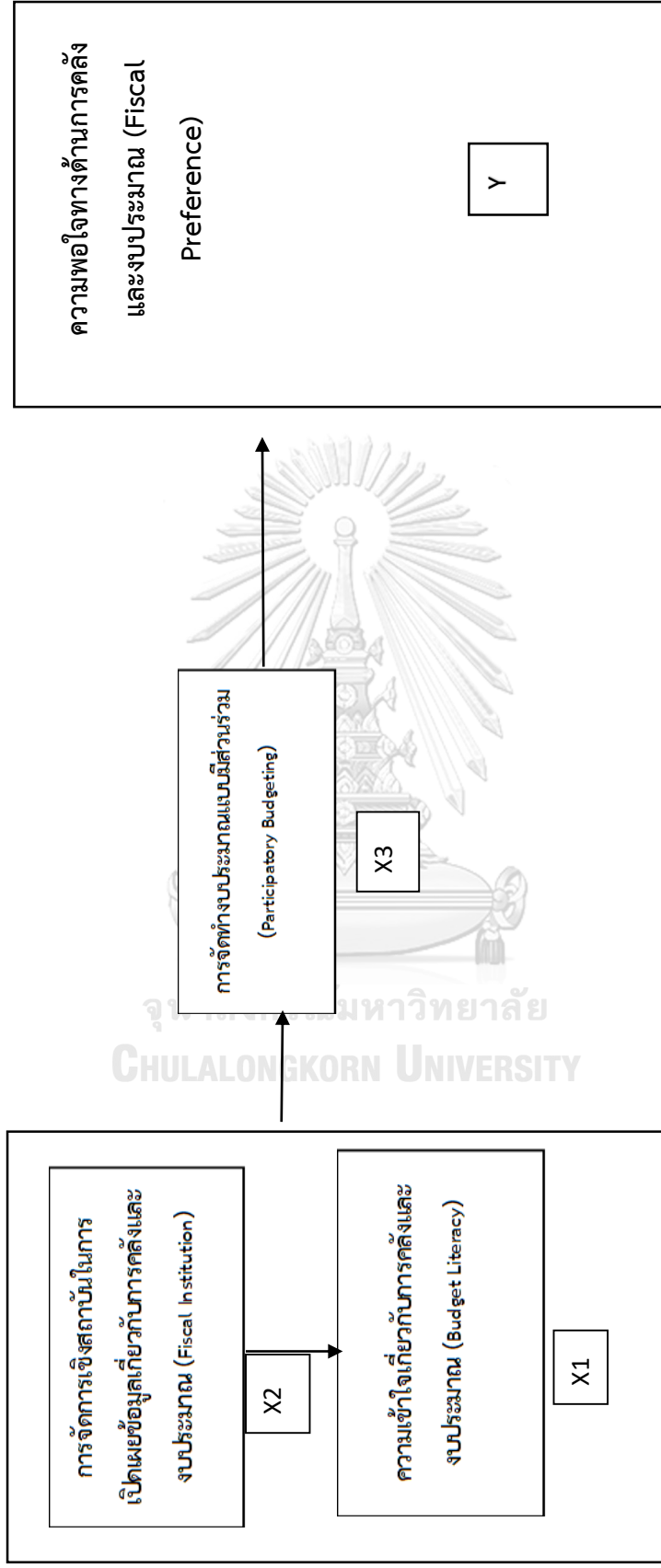
ตัวแปร	คำอธิบาย	ที่มา
ตัวแปรต้น การเปิดเผยข้อมูล ทางกรคลังและ งบประมาณ	การเปิดเผยข้อมูลขององค์กรที่เป็น ทางกร คือองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามพรบ.ข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2540 คือบอร์ด ประชาสัมพันธ์ ประกาศเสียงตาม สาย เอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อออนไลน์ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วม ได้แก่ การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร การเข้าร่วมประชาคม การเปิดเผยข้อมูลของสถาบันที่ไม่ เป็นทางการ ได้แก่ ผ่าน คณะกรรมการชุมชน อสม. Core Team ผ่านการตกลงพูดคุยกันใน เวทีสาธารณะ เป็นต้น	Elsner and Schwardt (2015), North (1990) & Brubaker (1997)
ความเข้าใจเกี่ยวกับ การคลังและ งบประมาณ	ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ ประกอบด้วย ภาระภาษีของประชาชน ขนาดรายจ่ายขององค์กรปกครอง ท้องถิ่น การจัดบริการสาธารณะขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	Harika Masud et.al (2017) ,Buchanan (1987) &Oates (1998)
การจัดทำแผนและ งบประมาณแบบมีส่วน ร่วม	ระดับของการเข้าไปมีส่วนร่วม 1) การเข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม 2) การเป็นผู้แทน/คณะกรรมการ เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	Brillantes(2005) & Folscher (2007)

ตัวแปร	คำอธิบาย	ที่มา
	3) การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานของอปท.	
ตัวแปรตาม ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ	การจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งตามแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายรับภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	Hanson,Scheve et al.,2007; Im, Lee et al.2014) Dafton and Pujol,2011; Hilgert and Hogarth,2002) (Schokket,1987; Tompkinson and Bethwaily,1991; Clake and Fox,2015)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูป 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณทางการคลังและงบประมาณ (Budget Literacy) ต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (Fiscal Preference) ซึ่งข้อมูลทางด้านการคลัง (Information Economics) หรือ ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (Economic Knowledge) สามารถแก้ปัญหาความจำกัดของข้อมูล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกทางเลือกทางการคลังและงบประมาณของปัจเจกบุคคล (Lewis, 1982; Schokkaret,1896; Chen and Volpe,1998; Lusardi and Mitchell,2005a; Moore,2003; Allgood and Wastad,2015) และเพื่อให้คั่นทองคำประกอบของเนื้อหาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จึงจำเป็นต้งศึกษาการจัดการเชิง สถาบันต่อการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมด้วย

งานวิจัยนี้จึงเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัยการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” มุ่งศึกษาถึงการประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทางการคลังและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการตัดสินใจทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวจึงได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งเป็นผสมผสานรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ทำการศึกษาก่อนแล้วจึงใช้วิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) โดยเริ่มจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสำรวจสถานะของเรื่องและการมีอยู่ของข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่เกี่ยวข้องของกรณีศึกษา และนำไปใช้ออกแบบวิธีและเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านพื้นที่และเป็นการประเมินผลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนพื้นที่อันนำไปสู่การตัดสินใจทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีในการวิจัยเชิงปริมาณที่อยู่บนฐานคติแบบปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) จะทำให้ได้ข้อมูลในภาพกว้างและทำให้สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อเป็นการยืนยันผลการประเมินตัวแปรที่ได้ การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์แยกจากกัน โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การจำแนกข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วนำผลจากทั้งสองวิธีการวิจัยมารวม (Merge) เข้าด้วยกัน โดยรวมเนื้อหาที่เหมือนกันและเปรียบเทียบเนื้อหาที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงสังเคราะห์ผลเพื่อนำมาสรุปและตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และความพอใจการคลังและงบประมาณ ของประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการคลังและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณของกรณีศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างและความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ตามหลักการของแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model) เพื่ออธิบายแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณกับความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ส่วนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อ 2 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ประชาชน และผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลและการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วม และความพอใจทางการคลังและงบประมาณเพื่อนำไปสู่การยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ สามารถนำไปพัฒนาส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

3.2 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับระดับกลุ่ม (Collective) ที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อใช้ในการศึกษาบริบทของพื้นที่ การเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ และการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม และระดับปัจเจกบุคคล (Individuals) ซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้ศึกษา

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) กลุ่มผู้บริหาร ปลัดท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 12 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (2) ตัวแทนประชาชน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มประชาชนที่อยู่ในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลในส่วนตัวแทนประชาชนในแต่ละพื้นที่ พื้นที่ละ 3 คน (เลือกอย่างเฉพาะเจาะจงจากตัวแทนภาคประชาชน/ตัวแทนประชาชนที่เข้าอยู่ในคณะกรรมการตรวจประเมินผลการดำเนินงานของอปท.) รวม 12 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ มีส่วนร่วมของประชาชน และการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ

สำหรับรายละเอียดจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ จากพื้นที่วิจัยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากพื้นที่การวิจัยเชิงคุณภาพ

ลำดับ	พื้นที่ที่ศึกษา	จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	
		ตัวแทนของ อปท.	ตัวแทนประชาชน
1	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	3	3
2	เทศบาลเมืองราชบุรี	3	3
3	เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	3	3
4	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	3	3
รวม		12	12

3.2.3 พื้นที่ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

พื้นที่ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการคัดเลือกพื้นที่ที่ทำการศึกษาใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด (Selection criteria) ดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ผู้วิจัยคัดเลือกร่องครปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับเทศบาลเมือง จำนวน 178 แห่ง⁹ อันเนื่องมาจากแนวความคิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณนั้น พื้นที่ที่ไม่ใหญ่เกินไปจนทำให้คนละเลย และตามทฤษฎีคลับ (Theory of clubs) ที่ Olson & Buchanan, 1965 เสนอว่า ชุมชนท้องถิ่นขนาดใหญ่คนจะเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นการบริโภคโดยไม่มีส่วนร่วม (Free rider) เนื่องจากโน้มน้าวคนอื่นได้ยาก และรู้อยู่แล้วว่าคนอื่นจะมีส่วนร่วมและตัดสินใจแทน ดังนั้นจึงเลือกเทศบาลเมืองซึ่งมีจำนวนมากพอ เข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อนเกินไป ขนาดประชากรไม่ใหญ่เกินไปจนทำให้คนละเลยกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้เทศบาลเมืองมีการจัดตั้งที่ยาวนานจึงทำให้มีสถาบันทางการคลัง (Fiscal institution) ที่ดีทำให้ไม่ถูกแทรกซ้อนจากคุณภาพ การจัดการเชิงสถาบันที่อ่อนแอ และเทศบาลเมืองมีงบประมาณที่มีความยืดหยุ่นเพียงพอ (Budget Flexibility) ต่อการศึกษาการนโยบายการจัดสรรงบประมาณ (Fiscal policy change/budget reallocation) (วิระศักดิ์ เครือเทพ, 2560)

จากเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย ได้กำหนดจำนวนของกรณีศึกษา 4 แห่งเพื่อทำการวิเคราะห์ ถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกร่องคร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำการศึกษาเชิงลึก โดยพิจารณาถึงความมีอยู่ของข้อมูลและความร่วมมือ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับที่ 2 ในประเทศไทยยังไม่เคยมีการวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของ ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาทดสอบถึงความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน การจัดทำงบประมาณได้ อีกทั้งข้อจำกัดทางด้านเวลาทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทำการวัดความเข้าใจ เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองทั่วประเทศได้ ดังนั้นจึงใช้ผลการ ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ในปี 2558 ปี 2559 และปี 2560 โดยแบบประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือด้านที่ 1 การบริหารจัดการ ด้านที่ 2 การบริหารงานบุคคลและกิจกรรมสภา ด้านที่ 3 การบริหารงานการเงินและการคลัง ด้านที่ 4 การบริการสาธารณะ และด้านที่ 5 ธรรมาภิ บาล ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ผลการประเมินด้านที่ 1 การบริหารจัดการเป็นตัวกำหนดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เนื่องจากมีเกณฑ์ประเมินเกี่ยวกับการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเป็นองค์ประกอบ ทั้งนี้เลือก

⁹ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560 กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

เทศบาลเมืองที่มีลำดับคะแนนที่สูงพิจารณาเลือกเทศบาลเมืองที่มีลักษณะเฉพาะจำนวน 2 แห่ง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงขั้นตอนการเลือกกลุ่มเป้าหมาย (ผลคะแนนประเมินตามตัวชี้วัด LPA)

ลำดับ	เทศบาลเมือง	อำเภอ	จังหวัด	ผลคะแนนประเมินตามตัวชี้วัด (LPA)					
				ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560	
				คะแนน (เต็ม 165 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนน (เต็ม 170 คะแนน)	ร้อยละ	คะแนน (เต็ม 125 คะแนน)	ร้อยละ
1	ทม.ร้อยเอ็ด	เมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	156	94.55	157	92.35	114	91.2
2	ทม.วังน้ำเย็น	วังน้ำเย็น	สระแก้ว	150	90.91	160	94.12	123	98.4

ลำดับที่ 3 เพื่อให้การศึกษามีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้หาพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ 2 พื้นที่จากข้างต้น โดยใช้ขนาดของพื้นที่ สัดส่วนของประชากรต่อพื้นที่

ตารางที่ 5 แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของพื้นที่ที่ทำการศึกษา

เทศบาลเมือง	อำเภอ	จังหวัด	พื้นที่	จำนวน ประชากร	ความ หนาแน่น
ทม.ร้อยเอ็ด	เมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	11.63	34,650	2,979
ทม.ราชบุรี	เมืองราชบุรี	ราชบุรี	8.70	36,168	4,157
ทม.วังน้ำเย็น	วังน้ำเย็น	สระแก้ว	61.5	20,228	329
ทม.กำแพงเพชร	เมืองกำแพงเพชร	กำแพงเพชร	14.9	29,076	1,959

จากการสุ่มตัวอย่างเพื่อคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้น ทำให้ได้พื้นที่เทศบาลเมืองจำนวน 4 แห่ง คือ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจทางการคลัง

3.2.4 วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูล 2 วิธี ประกอบกัน ได้แก่ 1) การใช้ข้อมูลจากเอกสาร และ 2) การใช้การสัมภาษณ์และการสังเกต โดยมีรายละเอียดการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

3.2.4.1 ข้อมูลจากเอกสาร

ประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นราย 5 ปี เทศบัญญัติงบประมาณ รายงานทางการเงิน แผนโครงการที่ได้รับการจัดสรรต่างๆ ของปีงบประมาณ 2558 - ปีงบประมาณ 2562 ซึ่งได้จากเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เพื่อให้ได้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ข้อมูลเกี่ยวกับภาษี และการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการที่ได้รับการจัดสรรต่างๆ ของปีงบประมาณ 2558 - ปีงบประมาณ 2562

3.2.4.1 การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลกับผู้บริหาร ปลัดเทศบาล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร และตัวแทนประชาชน รวมทั้งสิ้น 24 คน โดยใช้มีแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ในขณะที่ศึกษาผู้วิจัยได้ปรับแนวทางการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงวัตถุประสงค์ในการวิจัย สำหรับแนวทางการสัมภาษณ์ดังกล่าวได้กำหนดประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

- 1) แนวการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ปลัดเทศบาล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นดังนี้
 - (1) ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ชื่อนามสกุล ตำแหน่ง
 - (2) แนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ ได้แก่ วิธีการ/ รูปแบบในการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ เนื้อหาของข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ และช่วงเวลาในการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ
 - (3) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนและงบประมาณ ได้แก่ วิธีการ ขั้นตอนในการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

(4) ผลจากการที่ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ได้แก่ ความตื่นตัวของประชาชน การรับรู้ของประชาชน และลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

(5) ปัญหาและอุปสรรคของอปท. ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแก่ประชาชน

(6) แนวทางในการส่งเสริมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. แก่ประชาชน

2) แนวทางการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชน มีประเด็นดังนี้

(1) การได้รับข้อมูลทางการคลังและงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารการคลังและงบประมาณ ความรับผิดชอบต่อการจ่ายภาษี/ค่าบริการ/ค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐตามที่กำหนด การจัดบริการสาธารณะของ อปท.

(3) ความรับผิดชอบในกระบวนการบริหารการคลัง ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร การสอบถาม การแสดงความคิดเห็น การสนับสนุน ร่วมลงมือดำเนินการ การผลักดัน หรือโต้แย้งการดำเนินนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) สิทธิหน้าที่ของประชาชนต่อการบริหารการคลัง ได้แก่ การติดตาม การตรวจสอบ ผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจ่ายเงินภาษีจากประชาชน เป็นต้น

(5) ปัญหาและอุปสรรคจากการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

(6) แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน

สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ก่อนการเก็บข้อมูลได้ประสานงานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกลุ่มเป้าหมาย โดยส่งเป็นหนังสือราชการถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถึงนายกเทศมนตรีของเทศบาลเมืองทั้ง 4 แห่ง เพื่อขออนุญาตและเก็บข้อมูลกับผู้บริหาร ปลัดท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่

เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับอนุญาตจากทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงได้ประสานงานทางโทรศัพท์กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำการนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ปลัดท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชน

ในการเริ่มต้นเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยด้วยการแนะนำตัวและพูดคุยเรื่องทั่วไป จากนั้นชี้แจงเกี่ยวกับงานวิจัย วัตถุประสงค์ของงานวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย วิธีการสัมภาษณ์ เหตุผลที่เลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ รายละเอียดเรื่องสิทธิของผู้ให้สัมภาษณ์ การปกป้องความลับ การสอบถามข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้วิจัยให้อิสระในการตอบคำถามและให้ข้อมูล เริ่มต้นด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่สร้างความอึดอัดใจ ไม่เร่งรัดคำถามเจาะลึกเฉพาะเรื่อง การสัมภาษณ์ใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งประมาณ 1-2 ชั่วโมง ก่อนสิ้นสุดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยมอบของที่ระลึกให้กับผู้ให้ข้อมูล

การเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการจดบันทึกข้อมูล (Field note) ในแบบบันทึกข้อมูลที่เป็นสมุดจด มีการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียง และบันทึกภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตถึงสภาพชุมชนท้องถิ่น ลักษณะการทำงานของเจ้าหน้าที่ใน อปท. โดยก่อนการบันทึกเสียงและภาพ ผู้วิจัยจะมีการขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลก่อน ขณะทำการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะมีการทำการตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (ชาย โปธิสิตา, 2549) ตลอดกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการตรวจสอบด้วยวิธีการตรวจจากคำถามเดียวกันผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน การถามคำถามเดิมในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อปรับแนวคำถามให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้มากที่สุด

3.2.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตหลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นด้วยการจัดระเบียบของข้อมูล โดยการจำแนกและจัดกลุ่ม โดยการจำแนกและจัดกลุ่ม ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจึงวิเคราะห์ภาพรวมตามแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการอธิบายปรากฏการณ์และสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.5.1 การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบความถูกต้องและนำเชื่อถือมาจัดระเบียบโดยแบ่งข้อมูลตามเนื้อหาและแหล่งข้อมูล ทำการลงรหัส (coding) และจัดหมวดหมู่ (grouping) คือข้อมูลที่มีเนื้อหาเดียวกันจัดกลุ่มไว้ด้วยกัน มีการ

แบ่งเป็นประเด็นหลักและประเด็นรอง การแบ่งตามประเภทของข้อมูล ได้แก่ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยเริ่มจาก 1) ข้อมูลบริบทพื้นที่ ข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น รายรับ-รายจ่ายท้องถิ่น หนี้ แผนการจัดบริการสาธารณะ 2) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ 3) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 4) ปัญหาและอุปสรรคจากการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน และ 5) แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน การจัดกลุ่มข้อมูลและจัดกลุ่มตามเนื้อหาข้างต้นทำให้เกิดการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูลทำให้ผู้วิจัยทราบว่าข้อมูล ประเภทและเนื้อหาใดมีมากและน้อย หรือข้อมูลในประเด็นที่มีความอึดตัวของข้อมูลแล้ว ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยวางแผนการสัมภาษณ์และการสังเกตข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่เพียงพอ

3.2.5.2 การแสดงข้อมูล (Data Display) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ นำเสนอความเชื่อมโยงและความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูลและความสัมพันธ์ของการจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้ภาพรวมของความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.2.5.3 การหาข้อสรุป (Conclusion) ผู้วิจัยทำการสรุปข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ผ่านโลกทัศน์และประสบการณ์ของผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทางการคลังและงบประมาณและตัวแทนประชาชน โดยการตีความ (Interpretation) และการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณเพื่อความสมบูรณ์ในการทำความเข้าใจความหมายและความเป็นเหตุเป็นผลของปรากฏการณ์ นอกจากนี้มีการตรวจสอบความแม่นยำและน่าเชื่อถือของข้อสรุปกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้อธิบายเพื่อความสมบูรณ์ในการทำความเข้าใจความหมายและความเป็นเหตุเป็นผลของปรากฏการณ์ ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพจะเป็นข้อสรุปชั่วคราวที่นำไปสู่การศึกษาในการศึกษาเชิงปริมาณด้วย

3.2.6 การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ซึ่งเป็นการบรรยายอธิบายข้อเท็จจริง ตลอดจนนำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้เข้าใจถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ทั้งนี้เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยใช้แผนภาพ (diagrams) และรูปภาพ (pictures) ประกอบในการนำเสนอด้วย

3.3 วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

3.3.1 หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงปริมาณ

หน่วยวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือระดับปัจเจกบุคคล (Individuals) ที่เป็นประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของกรณีศึกษา ซึ่งเป็นประชาชนจากบัญชีรายชื่อประชากรตามเป้าหมายจำนวน 85 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งมีรายชื่อจำนวน 120,114 คน เป็นจำนวนครัวเรือน 53,516 ครัวเรือน

3.3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size)

จากจำนวนประชากรข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มของ Krejcie and Morgan (1970) เพื่อกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยมีระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นร้อยละ 5 ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,512 คน ได้ขนาดตัวอย่างแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เทศบาลเมือง	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ทม.ร้อยเอ็ด	20 ชุมชน	34,650	14,181	379
ทม.ราชบุรี	19 ชุมชน	36,168	15,500	379
ทม.วังน้ำเย็น	19 หมู่บ้าน	20,220	8,609	377
ทม.กำแพงเพชร	27 ชุมชน	29,076	15,226	377
รวม		120,114	53,516	1,512

3.3.3 การสุ่มตัวอย่าง (sampling design)

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของประชากร ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (systematic sampling) แบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) กับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อประชากรตามเป้าหมายจำนวน 85 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งมีรายชื่อจำนวน 120,114 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,512 คนตามที่ต้องการ¹⁰ เพื่อป้องกันการกระจุกตัวของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มจากบัญชีครัวเรือน โดยเริ่มจากการสุ่มตัวอย่างคนแรกด้วยวิธีอย่างง่าย จากนั้นจึงใช้ตัวเลขระยะห่างเพื่อสุ่มประชาชนจากบัญชีรายชื่อจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่ต้องการในแต่ละเทศบาลเมือง

3.3.4 วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการค้นหาการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ ข้อคำถามในแบบสำรวจใช้แบบสำรวจความรู้และการตัดสินใจของประชาชนที่อยู่กรณศึกษาเพื่อทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถามในความเป็นจริงซึ่งมีความเหมาะสมกับงานวิจัยครั้งนี้

ในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้พยายามสร้างข้อคำถามที่มีความเกี่ยวข้อง สอดคล้องเหมาะสม และเป็นไปได้ที่จะอธิบายการรับรู้และความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณของประชาชนในพื้นที่กรณศึกษา พร้อมกันนี้ได้สร้างข้อคำถาม 92 คำถาม สำหรับสำรวจการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ โดยมีแนวทางการสร้างข้อคำถามมาจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทำการทบทวนมาจากงานชิ้นก่อนหน้าดังที่นำเสนอไปในข้อเขียนบทที่ 2

ข้อคำถามทั้งหมดได้รับการตรวจสอบในเรื่องการใช้คำ การสื่อความหมาย และความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสำรวจนี้มีความเที่ยงตรงตามเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อคำถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างในเบื้องต้น (try out) จำนวน 60 รายอีกครั้ง ซึ่งเป็นประชากรในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ (ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าเนื้อหาใน

¹⁰ ตัวเลขระยะห่างในกรณีนี้แบ่งเป็น เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด $34,650 \div 379 = 92$, เทศบาลเมืองราชบุรี 95, เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น 54 และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 77

ส่วนของการสำรวจมีความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ผลจากการทดสอบแบบสอบถามพบว่า โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ของคอนซ์บาค (Alpha-Cronbach's Method) หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนซ์บาค (Alpha-Cronbach Reliability Coefficient) และเมื่อคำนวณจากแบบสอบถามทุกฉบับ ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่นักวิชาการได้กำหนดไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือได้สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

ในการศึกษานี้ แบบสอบถามครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ และ 6) ระยะเวลาที่พำนักในพื้นที่

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามแบบเลือกตอบ มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) การติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ช่องทางการติดตามหรือได้รับข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ความคิดเห็นต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ข้อคำถามจำนวนรวม 11 ข้อย่อย แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่าจำแนกเป็น 4 ระดับ

- การติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ
เป็นประจำ (3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านเป็นประจำ
 - เป็นครั้งคราว (2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านเป็นครั้งคราว
 - นานๆ ครั้ง (1 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของท่านนานๆ ครั้ง
 - ไม่เคยเลย (0 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ท่านเลย
- ความคิดเห็นต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เห็นด้วยมากที่สุด (4 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านมากที่สุด
เห็นด้วยมาก (3 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านมาก
เห็นด้วยน้อย (2 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านน้อย
เห็นด้วยน้อยที่สุด (1 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น เป็นคำถามแบบเลือกตอบถูก-ผิด ได้แก่ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ และ 2) การรับรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น มีข้อคำถามแบบเลือกตอบ มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ โดยการวิเคราะห์การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณได้กำหนดค่าของการรับรู้และความเข้าใจดังนี้

- ระดับการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับการรับรู้มากที่สุด	รับรู้ถูกต้องทั้งหมด 5 ข้อ
ระดับการรับรู้มาก	รับรู้ถูกต้อง 4 ข้อ
ระดับการรับรู้ปานกลาง	รับรู้ถูกต้อง 3 ข้อ
ระดับการรับรู้น้อย	รับรู้ถูกต้อง 2 ข้อ
ระดับการรับรู้น้อยที่สุด	รับรู้ถูกต้องไม่เกิน 1 ข้อ
- ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับความเข้าใจมากที่สุด	มีความเข้าใจระหว่าง 16-20 ข้อ
ระดับความเข้าใจมาก	มีความเข้าใจระหว่าง 14-15 ข้อ
ระดับความเข้าใจปานกลาง	มีความเข้าใจระหว่าง 12-13 ข้อ
ระดับความเข้าใจน้อย	มีความเข้าใจระหว่าง 10-11 ข้อ
ระดับความเข้าใจน้อยที่สุด	มีความเข้าใจน้อยกว่า 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน เป็นคำถามแบบเลือกตอบมี 1 ข้อ การเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ใช้ข้อคำถามจำนวนรวม 14 ข้อย่อย แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่าจำแนกเป็น 4 ระดับ

เข้าร่วมเป็นประจำ (3 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านเป็นประจำ
เข้าร่วมเป็นครั้งคราว (2 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านเป็นครั้งคราว
เข้าร่วมน้อยมาก (1 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านน้อยมาก
ไม่เคยเข้าร่วม (0 คะแนน)	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของท่านเลย

ส่วนที่ 5 ข้อมูลความพอใจทางการคลังของประชาชน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ มี 2 ส่วน คือก่อนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และหลังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ข้อ 1) การดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) การดำเนินงานตามแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้คำถาม 8 ข้อย่อย กำหนดค่าของความพอใจทางการคลังของประชาชน

- ความพอใจทางการคลังของประชาชน
 - การดำเนินงานควรเพิ่มขึ้น (3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความพอใจของท่านควร เพิ่มขึ้น
 - การดำเนินงานควรคงที่ (2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความพอใจของท่านว่าควรคงที่
 - การดำเนินงานควรลดลง (1 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความพอใจของท่านว่าควรลดลง
- ความพอใจต่อการได้รับประโยชน์ต่อการจัดบริการสาธารณะ
 - เลือกเป็นลำดับ 1 (1 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน เป็นลำดับที่ 1
 - เลือกเป็นลำดับ 2 (2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน เป็นลำดับที่ 2
 - เลือกเป็นลำดับ 3 (3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน เป็นลำดับที่ 3
 - เลือกเป็นลำดับ 4 (4 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน เป็นลำดับที่ 4

เลือกเป็นลำดับ 5 (5 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน
เป็นลำดับที่ 5

เลือกเป็นลำดับ 6 (6 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความต้องการของท่าน
เป็นลำดับที่ 6

3.3.5 ตัวแปรและการวัดตัวแปร

จากการสังเคราะห์ตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ตัวแปรอิสระ 4 ตัว ประกอบด้วย 1) ปัจจัยคุณลักษณะของบุคคล 2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีระดับการวัดตัวแปรดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยคุณลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งสิ้น 4 ตัวแปร ประกอบด้วย

1) อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ จำนวนอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนับเป็นปีเต็ม มีระดับการวัดเป็นระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปร (Bivariate Analysis) ได้ปรับตัวแปรให้มีระดับการวัดเป็นระดับเรียงอันดับ (Ordinal Scale) ด้วยการแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ (1) น้อยกว่า 45 ปี (2) 46-60 ปี (3) 61-75 ปี และ (4) มากกว่า 75 ปีขึ้นไป

2) สถานะทางเพศ คือ สถานะทางเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปรเดียว มีการวัดเป็นระดับจัดกลุ่มด้วยการแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง

2) ระดับการศึกษา คือสถานะทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปรมีการวัดระดับด้วยการแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ (1) ต่ำกว่าประถมศึกษา (2) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (3) มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช (4) ปริญญาตรี (5) สูงกว่าปริญญาตรี

3) อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อาชีพที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เป็นแหล่งรายได้หลักสำหรับการดำรงชีพและเลี้ยงครอบครัว การวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปรมีการวัดระดับอันดับการแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม คือ (1) อาชีพอิสระ (2) อาชีพรับจ้างทั่วไป (3) ค้าขาย (4) พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ (5) ธุรกิจส่วนตัว (6) ข้าราชการ (7) พ่อบ้าน/แม่บ้าน (8) เกษตรกร และ (9) อื่นๆ

4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ รายได้ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับจากการประกอบอาชีพ โดยนับเป็นเงินบาทเต็ม มีระดับการวัดเป็นระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปร (Bivariate Analysis) ได้ปรับตัวแปรให้มีระดับการวัดให้มึระดับการวัดเป็นระดับเรียงอันดับ (Ordinal Scale) ด้วยการแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ (1) ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน (2) 1,000 - 10,999 บาทต่อเดือน (3) 11,000-20,999 บาทต่อเดือน (4) 21,000-30,999 บาทต่อเดือน และ (5) 31,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป

5) จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน คือ จำนวนปีที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้อาศัยอยู่ในชุมชน วัดเป็นจำนวนปีเต็ม มีระดับการวัดเป็นอัตราส่วน (Ratio Scale) ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ในระดัสองตัวแปร (Bivariate Analysis) ได้ปรับระดับตัวแปรให้มีระดับการวัดเป็นระดับเรียงอันดับ (Ordinal Scale) ด้วยการแบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ (1) น้อยกว่า 10 ปี (2) 11-30 ปี (3) 31-50 ปี (4) 51-70 ปี (5) 70 ปีขึ้นไป

2. การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ประสพการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X1) จากช่องทางต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ บอร์ดสำนักงาน เสียงตามสายจากหอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เว็บไซต์ และศูนย์ข่าวสารท้องถิ่น เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน (X2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (X3) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การเลือกบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการ (X4) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5) และ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6) ตามมาตราส่วน 4 ค่า ประกอบด้วย ไม่เคยเลย ได้รับ นานๆ ที่ เป็นครั้งคราว และเป็นประจำ ให้หมายเลขกำกับเป็น 0-3 ตามลำดับ โดยวัดจากค่าคะแนนของแต่ละข้อคำถามที่ได้รวมกัน

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1) ประกอบด้วย การจ่ายภาษีทุกประเภทให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ประเภทรายรับของ อปท. รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด มูลค่าการได้รับบริการต่างๆ ประเภทจาก อปท. และ แผนงานที่ได้รับเงินงบประมาณจัดสรรมากที่สุด ความรู้ด้านการจัดทำงบประมาณ (Y2) ประกอบด้วย อำนาจในการอนุมัติงบประมาณประจำปี วันเริ่มต้นของปีงบประมาณ การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณ และการติดตามการจัดสรร

งบประมาณ ความรู้ด้านภาษี (Y3) ประกอบด้วย ประเภทของรายรับที่มากที่สุด ประเภทของภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง สัดส่วนของเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ความรู้ด้านรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4) ประกอบด้วย การใช้จ่ายเงินอุดหนุน ประเภทของรายจ่ายที่มากที่สุด ที่มาของเงินรายจ่าย แผนงานที่ได้รับจัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายมากที่สุด ที่มาของเงินรายจ่ายด้านการศึกษา และ ที่มาของเงินรายจ่ายด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ความรู้ด้านสถานทางการเงิน (Y5) ประกอบด้วย เงินสะสมของประจำปี ลักษณะการใช้จ่ายเงินสะสม การก่องหนี้ วัตถุประสงค์ของการก่องหนี้ และ ปริมาณหนี้คงค้างสะสม ความรู้ด้านการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y6) ประกอบด้วย การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และการเข้าร่วมคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง โดยวัดจากค่าคะแนนของแต่ละข้อคำถามที่ได้ รวมกัน มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0-20 คะแนน และมีการแบ่งช่วงการแปลผลเป็น 4 ระดับคือ น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

4. การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 5 ตัว ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุม (Y7) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมเวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์ การให้ข้อมูลและความคิดเห็น (Y8) เช่น การทำแบบประเมินความพึงพอใจ และทำแบบสำรวจความต้องการ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y9) ประกอบด้วย คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือตรวจรับพัสดุ และ คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมเสนอญัตติ (Y10) ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การเสนอร่างข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และการลงประชามติในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11) ประกอบด้วย การเข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น และการเข้าร่วมในการตรวจสอบหรือติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตราส่วน 4 ค่า ประกอบด้วย ไม่เคยเข้าร่วม เข้าร่วมน้อยมาก เข้าร่วมเป็นครั้งคราว และเป็นประจำ ให้หมายเลขกำกับเป็น 1-4 ตามลำดับ โดยวัดจากค่าคะแนนของแต่ละข้อคำถามที่ได้รวมกัน

5. ความพอใจทางการด้านการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ความพอใจเกี่ยวกับขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ (Y12) ความพอใจเกี่ยวกับระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13) ความพอใจเกี่ยวกับระดับค่าธรรมเนียมที่ควรจัดเก็บ (Y14) ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ความพอใจด้าน

งบประมาณในแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคม (Y16) เช่น การพัฒนาสาธารณสุข การพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และ การจัดระเบียบชุมชน ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงาน ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน (Y17) ตามมาตราลำดับ 3 ค่า ประกอบด้วย เพิ่มขึ้น คงที่ ลดลง ให้หมายเลขกำกับเป็น 1-3 ตามลำดับ โดยวัดจากค่าคะแนนของแต่ละข้อคำถามที่ได้รวมกัน

3.3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.6.1 การเตรียมสนาม

- 1) ผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถามและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบถามให้ เพียงพอกับจำนวนที่ต้องใช้ในแต่ละวัน และวางแผนการเดินทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) เตรียมผู้ช่วยวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้ช่วยวิจัย 5 คน ซึ่งแต่ละคนเคยมี ประสบการณ์การรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยผู้วิจัย เป็นผู้ให้คำแนะนำ และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยก่อนทำการสอบถาม ด้วยการทำความเข้าใจข้อ คำถามในแบบสอบถามร่วมกับผู้วิจัยที่ละเอียดครบทุกข้อ
- 3) เตรียมพื้นที่ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับพื้นที่เป้าหมายก่อนการเก็บ รวบรวมข้อมูล ประมาณ 2 สัปดาห์ คือช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทำการประสานงานกับ ประธานชุมชน เพื่อทำการจัดเตรียมข้อมูลบางส่วน เช่น จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายประธานชุมชนสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยมีการ ประสานนัดหมายล่วงหน้า 3 วัน

3.3.6.2 การสอบถาม

- 1) ผู้วิจัยเดินทางไปยังชุมชนเป้าหมายตามที่ได้ประสานงานไว้ โดยก่อน เดินทางผู้วิจัยได้โทรศัพท์เพื่อประสานงานกับประธานชุมชนเพื่อแจ้งแก่ประชาชน
- 2) การสอบถาม ผู้วิจัยได้แนะนำทีมวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บ รวบรวมข้อมูลให้กับประชาชน โดยผู้วิจัยได้แนะนำตัว ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามต่างๆ โดยเป็นการประเมินถึงพฤติกรรมโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงเริ่มรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลา ประมาณ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ในระหว่างการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยอธิบายย้ำว่าการตอบข้อคำถามขอให้

ตอบโดยประเมินพฤติกรรมของประชาชนเอง เพื่อให้แน่ใจว่าการตอบแบบสอบถามตลอดทั้งชุด ผู้ตอบได้ตอบตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุด

3.3.7 การตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

ในแต่ละวันหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของคำตอบที่ได้จากการสอบถาม ในกรณีที่แบบสอบถามยังไม่สมบูรณ์หรือข้อมูลบกพร่อง จึงต้องมีการสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับซึ่งใช้ระยะเวลาดำเนินการ ในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2563

3.3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้ว มาลงรหัสข้อมูลตามคู่มือลงรหัส และประมวลผลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ (SPSS For Windows) และ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล LISREL 8.72 (การวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน) ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วยวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์ ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

3.3.8.1 สถิติวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate Analysis) เพื่อแสดงการ กระจายของข้อมูลและอธิบายคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด เช่น จำนวนประชากร จำนวนเป็นต้น การวิเคราะห์ตัวแปรเดียวทำให้มองเห็นปรากฏการณ์เป็นรูปธรรม มากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับผลการศึกษาศึกษาของผู้อื่นหรือผลงานวิจัยในอดีตได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

3.3.8.2) สถิติวิเคราะห์สองตัวแปร (Bivariate Analysis) ผู้วิจัยใช้สถิติ วิเคราะห์สองตัวแปร คือ ตารางไขว้ (cross tabulation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะ ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ในงานวิจัยนี้ คือความสัมพันธ์ระหว่าง 1) ปัจจัยคุณลักษณะทั่วไป 2) การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ 3) ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 4) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และ 5) ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ โดยใช้สถิติ Chi-square ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติความสัมพันธ์ของตัวแปร และใช้ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวัดระดับ ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยมีเกณฑ์การแปลความระดับความสัมพันธ์ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ คือมีค่า CC. อยู่ระหว่าง 0.001-0.500

ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง คือมีค่า CC. อยู่ระหว่าง 0.501-0.700

ระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง คือมีค่า CC. อยู่ระหว่าง 0.701 ขึ้นไป
ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ดังกล่าวช่วยในการคัดกรองตัวแปรต้นและที่จะนำเข้าสู่การวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง

3.3.8.3) สถิติวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multi-Variate Analysis)

1) การวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model:SEM) เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์โมเดลเริ่มต้น (Initial Model) เพื่อตรวจสอบความเข้ากันได้ของโมเดลกับกรอบแนวคิดของการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ที่สามารถผสมผสานการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis:CFA) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis:PA) และประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์ถดถอย (Regression Analysis:RA) เข้าด้วยกัน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์,2550)

2) การสร้างโมเดลเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) โดยการปรับโมเดลตามสมมติฐานการวิจัยให้กลมกลืนหรือสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นนำผลการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) มาพิจารณาความเชื่อมโยงของตัวแปรที่เป็นตัวแปรต้น ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

3) การตรวจสอบความกลมกลืน (Goodness of Fit) ระหว่างโมเดลทางทฤษฎีกับกรอบแนวคิดการวิจัย มีเกณฑ์การตรวจสอบ 8 ข้อ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 7 เกณฑ์การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness of Fit)

ลำดับ	รายการตรวจสอบ	เกณฑ์การตรวจสอบ
1	ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square: χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2	ค่าสถิติไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df)	ไม่เกิน 2
3	Root Mean Square Error of Approximate (RMSEA)	น้อยกว่า 0.05
4	Goodness of Fit Index (GFI)	มากกว่า 0.95
5	Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	มากกว่า 0.95
6	Norm Fit Index (NFI)	มากกว่า 0.95
7	Standardized Root Mean Square Residual (Standardized RMR)	มากกว่า 0.05

ลำดับ	รายการตรวจสอบ	เกณฑ์การตรวจสอบ
8	Non Norm Fit Index (NNFI)	มากกว่า 0.95

ที่มา : สังคม ศุภรัตน์กุล (2557)

3.3.9 การนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณ

3.3.9.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบสถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอในเชิงพรรณนา ประกอบตารางและแผนภูมิ (charts)

3.3.9.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) มีการนำเสนอต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบปัจจัย (Confirmatory Factor Analysis:CFA) เพื่อตรวจสอบความเข้ากันได้ของแบบจำลองการวัดตามกรอบแนวคิดของการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผ่านการทำความเข้าใจค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Loading Factor) โดยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ

2) ผลการวิเคราะห์ประมาณค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์ถดถอย (R^2) เพื่ออธิบายในการพยากรณ์ (Power of Prediction) การตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ

3) ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model:SEM) เพื่อทำความเข้าใจกับการเชื่อมโยงปัจจัยที่เป็นตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

4) ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) เพื่อปรับความกลมกลืนของโมเดลกับปรากฏการณ์จริงที่ได้จากการวิจัย โดยนำผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) มาเชื่อมโยงปัจจัยที่เป็นตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

บทที่ 4

การเปิดเผยข้อมูลทางการคลัง ความเข้าใจทางการคลัง และการมีส่วนร่วมทางการคลังและงบประมาณ

การศึกษาเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน (Budget Literacy) และการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เพื่ออธิบายบริบทของการเปิดเผยทางการคลังและงบประมาณกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณ โดยใน ส่วนนี้เป็นผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ลักษณะทั่วไป

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2479 มีพื้นที่ทั้งหมด 11.13 ตารางกิโลเมตร ประชากรทั้งสิ้นจำนวน 35,691 คน จำนวนครัวเรือน 16,251 ครัวเรือน¹¹ ได้จัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาล ทั้งหมด 20 ชุมชน¹² ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย การบริการ และอุตสาหกรรม

2) สถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1) รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ตารางที่ 8 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562

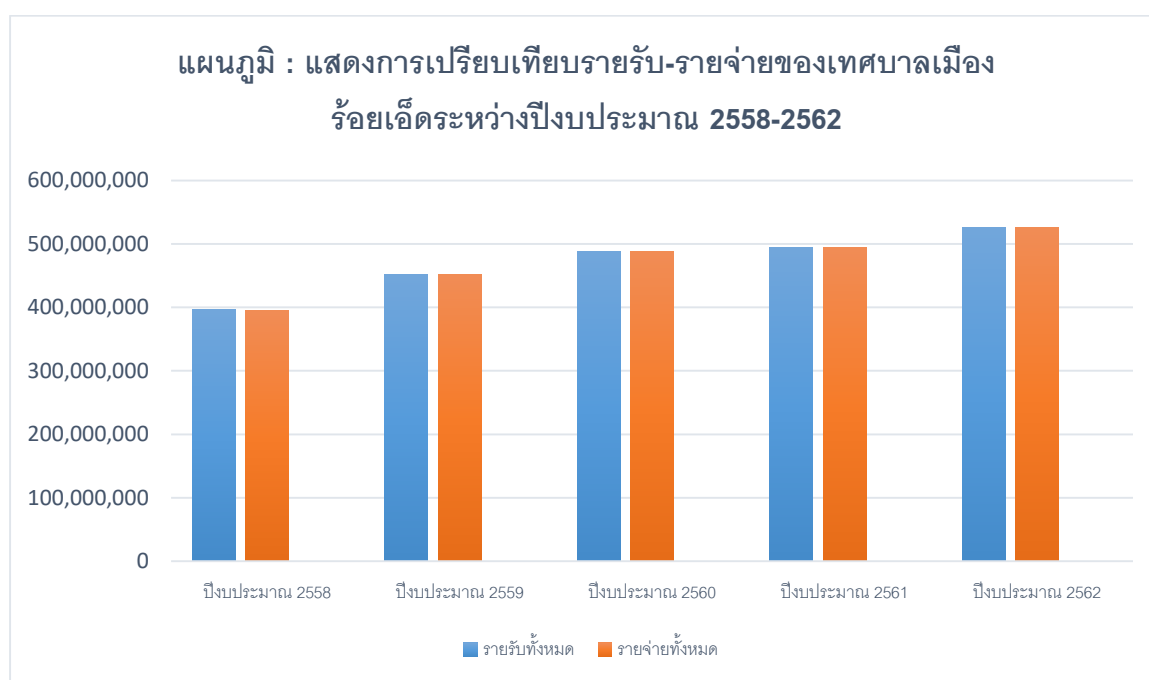
รายละเอียด	ปีงบประมาณ 2558 (บาท)	ปีงบประมาณ 2559 (บาท)	ปีงบประมาณ 2560 (บาท)	ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	ปีงบประมาณ 2562 (บาท)
รายรับรวม	397,270,000	451,430,820	487,700,000	493,700,000	525,000,000
รายจ่ายรวม	395,209,000	451,430,820	487,700,000	493,700,000	525,000,000

¹¹ ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2559

¹² ประกอบด้วย ชุมชนวัดป่าไร่ ชุมชนวัดคุ้ม ชุมชนวัดเหนือ ชุมชนท่านคร ชุมชนวัดบึง ชุมชนศรีมงคล ชุมชนพระอารามหลวง ชุมชนรอบเมือง ชุมชนวัดเวฬุวัน ชุมชนศรีอุดม ชุมชนหนองหญ้าม้า ชุมชนทุ่งเจริญ ชุมชนพิพิธภัณฑ์ ชุมชนมั่นคงพัฒนา ชุมชน บ.ช.ส. ชุมชนหนองแคน ชุมชนจันทร์เกษม ชุมชนโรงเรียนเมือง ชุมชนวัดราชบูรพทิศ ชุมชนโรงพยาบาล

จากตารางที่ 4.1 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดใช้การจัดสรรงบประมาณแบบสมดุล ในการจัดสรรงบประมาณโดยรายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดอยู่ที่ประมาณ 490 ล้านบาท และรายจ่ายอยู่ที่ประมาณ 490 ล้านบาท

รูป 2 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่าอัตรารายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยปีงบประมาณ 2559 มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 คิดเป็น 13.6% ส่วนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560-2562 มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี คิดเป็น 11.90% 1.23% และ 6.3% ตามลำดับ

2.2) รายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ตารางที่ 9 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

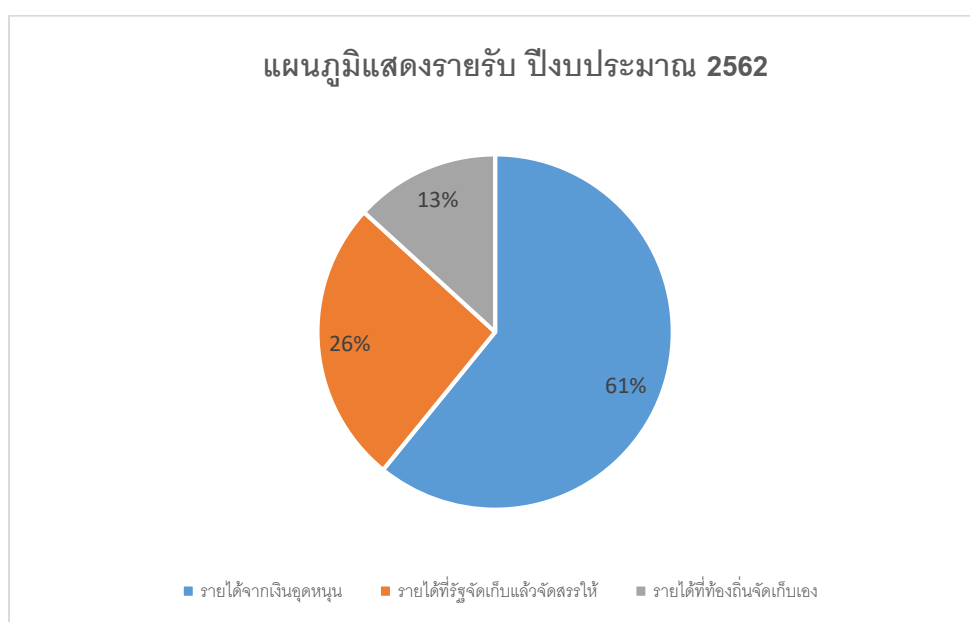
ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
หมวดเงินอุดหนุน ทั่วไป	252,750,000	276,750,000	311,784,000	307,000,000	556,342,000

ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
รายได้ที่รัฐบาล เก็บแล้วจัดสรรให้	107,630,000	114,820,000	111,070,000	121,000,000	130,000,000
รวมรายได้จาก หมวดเงิน อุดหนุนและที่ รัฐบาลเก็บแล้ว จัดสรรให้	360,380,000	391,570,000	422,854,000	428,000,000	686,342,000
รายได้จากภาษีที่ ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	20,530,000	23,230,000	24,810,000	25,160,000	25,660,000
- ภาษี โรงเรือน และที่ดิน	14,500,000	16,500,000	18,000,000	18,000,000	18,500,000
- ภาษีบำรุง ท้องที่	500,000	500,000	580,000	580,000	580,000
- ภาษีป้าย	5,300,000	6,000,000	230,000	6,200,000	6,200,000
- อากรฆ่าสัตว์	230,000	230,000	230,000	380,000	380,000
ค่าธรรมเนียมและ ใบอนุญาตและ อื่นๆ	10,704,000	111,934,000	39,990,000	39,840,000	12,900,000
รวมรายได้จาก ภาษีและ ค่าธรรมเนียม ต่างๆ ที่ท้องถิ่น จัดเก็บเอง	54,890,000	60,470,300	64,800,000	65,000,000	38,560,000
รวมรายรับ	395,209,000	451,430,820	487,708,000	493,000,000	525,000,000

ตารางแสดงรายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในระหว่างปีงบประมาณ 2558-2559 นั้น รายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เฉลี่ยอยู่ที่ 490,000,000 บาท โดยรายได้จากหมวดเงินอุดหนุน

ทั่วไปเป็นรายได้ที่มากที่สุด รองลงมาคือรายได้ที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 68% 24.6% และ 7.4% ตามลำดับ ทั้งนี้ประเภทรายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองที่มีจำนวนมากที่สุด คือภาษีโรงเรือนและที่ดิน ประมาณปีละ 18,000,000 บาท รองลงมาคือรายได้จากค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ จำนวนปีละ 12,000,000 บาท

รูป 3 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562 พบว่า สัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็น 61% ของรายรับทั้งหมด รองลงมาคือ รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ คิดเป็น 26% และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง คิดเป็น 13%

2.2.3) รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ตารางที่ 10 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

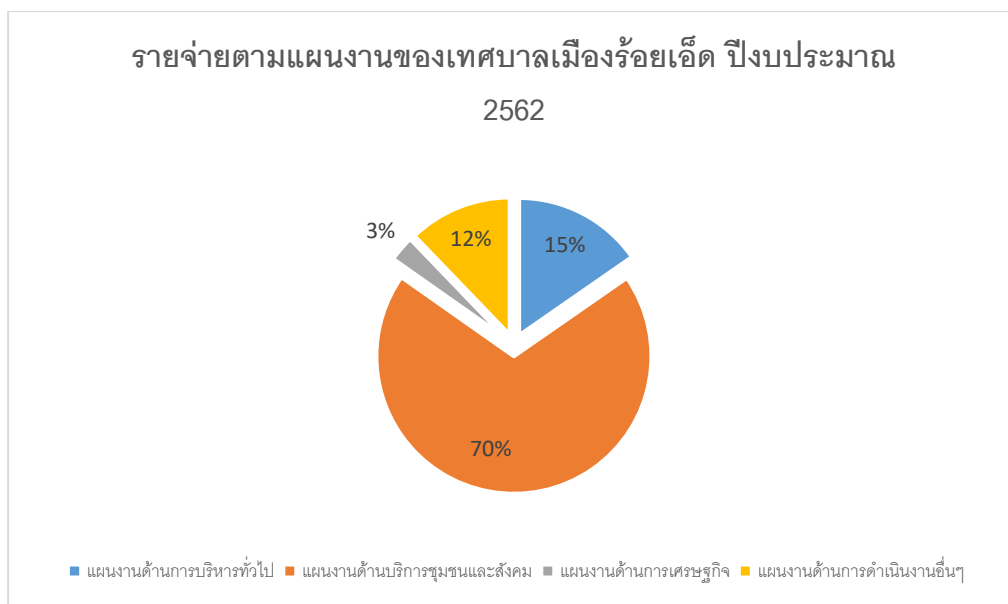
ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านบริหาร ทั่วไป	63,700,000	69,576,000	69,000,000	73,800,000	80,500,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
แผนงาน บริหารงาน ทั่วไป	49,310,000	52,756,660	51,553,000	54,800,000	60,400,000
แผนงานการ รักษาความ สงบภายใน	14,390,000	16,820,300	17,450,000	19,000,000	20,100,000
ด้านบริการ ชุมชนและ สังคม	297,320,000	347,612,140	333,000,000	350,100,000	364,210,000
แผนงาน การศึกษา	223,804,000	273,017,900	277,000,000	279,999,000	293,780,000
แผนงาน สาธารณสุข	13,000,000	12,052,800	11,650,000	12,285,000	16,000,000
แผนงาน สังคม สงเคราะห์	3,700,000	4,279,600	4,600,000	4,890,000	5,200,000
แผนงานเคหะ และชุมชน	40,461,000	45,467,400	39,000,000	36,000,000	38,600,000
แผนงานสร้าง ความเข้มแข็ง ของชุมชน	2,355,000	1,115,000	785,000	7,000,000	530,000,000
แผนงานการ ศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	14,000,000	11,679,440	20,945,000	10,000,000	10,740,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านการ เศรษฐกิจ	12,790,000	14,230,000	16,090,000	12,899,000	16,000,000
แผนงาน อุตสาหกรรม และการโยธา	6,490,000	7,398,000	9,690,000	8,450,000	9,000,000
แผนงานการ พาณิชย์	6,300,000	6,832,000	6,400,000	4,449,000	7,000,000
ด้านการ ดำเนินงาน อื่น ๆ					
แผนงานงบ กลาง	20,800,000	19,984,490	48,417,000	57,344,000	64,000,000
รวมรายจ่าย	478,633,000	451,404,790	487,707,000	493,700,000	525,000,000

จากตารางแสดงรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 รายจ่ายที่มากที่สุดคือรายจ่ายตามแผนงานด้านการบริการชุมชนและสังคม โดยมีสัดส่วน 69.8% รองลงมาเป็นแผนงานงบกลาง 23.4% แผนงานด้านบริหารทั่วไป และแผนงานด้านเศรษฐกิจ โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ 4.2% และ 3% ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายแผนงานด้านการศึกษาเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด จำนวนเงินประมาณ 273,000,000 บาทต่อปี

รูป 4 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2562 พบว่ารายจ่ายตามแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคมมีสัดส่วนรายจ่ายมากที่สุด คิดเป็น 70% รองลงมาคือ รายจ่ายตามแผนงานด้านการบริหารทั่วไป รายจ่ายตามแผนงานด้านการดำเนินงานอื่นๆ และรายจ่ายตามแผนงานด้านการเศรษฐกิจ คิดเป็น 15% 12% และ 3% ตามลำดับ

เทศบาลเมืองราชบุรี

1) ลักษณะทั่วไป

เทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองราชบุรี เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 มีพื้นที่ทั้งหมด 8.7 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 35,715 คน จำนวนครัวเรือน 16,231 ครัวเรือน¹³ ได้จัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลทั้งหมด 35 ชุมชน¹⁴

2) สถานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี

2.1) รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี

ตารางที่ 11 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562

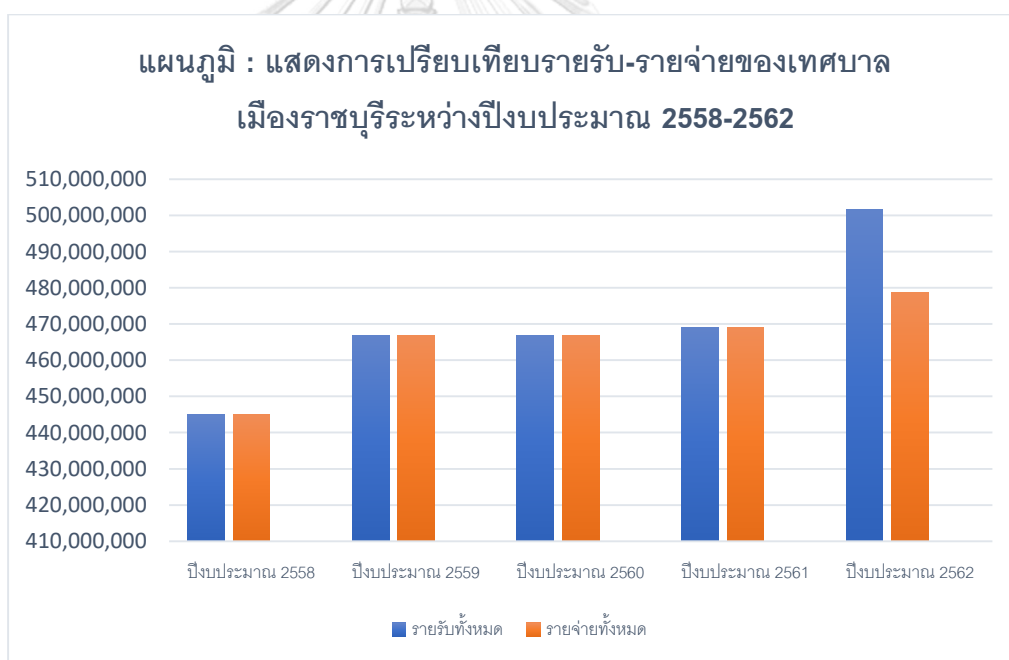
¹³ ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2562

¹⁴ ประกอบด้วย ชุมชนสันคู ชุมชนพร้อมพัฒนา ชุมชนดอนกระต่าย ชุมชนศรีสุขวงศ์ ซอย 1 ชุมชนร่วมใจ ชุมชนเทพนิเวศน์ ชุมชนไทย-รามัญพัฒนา ชุมชนสายฝนร่วมใจ ชุมชนร่มรื่นพัฒนา ชุมชนมนตรีพัฒนา ชุมชนท่าแจ่ง ชุมชนเขาวังวิไลลำ ชุมชนมหาธาตุสุมานา ชุมชนเทศบาล 3 ชุมชนวัดเขาเหลือ ชุมชนมหาธาตุสุมนดา ชุมชนวัดศรีสุริยวงคาราม ชุมชนราชภูริอินดี ชุมชนมหาธาตุสมังคี(ท่าเสา)

รายละเอียด	ปีงบประมาณ 2558 (บาท)	ปีงบประมาณ 2559 (บาท)	ปีงบประมาณ 2560 (บาท)	ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	ปีงบประมาณ 2562 (บาท)
รายรับรวมทั้งสิ้น	445,000,000	466,800,000	466,800,000	469,000,000	501,633,000
รายจ่ายรวม	445,000,000	466,800,000	466,800,000	469,000,000	478,633,000

จากตารางที่ 12 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองราชบุรีใช้การจัดสรรงบประมาณแบบสมดุล ในการจัดสรรงบประมาณโดยรายรับของเทศบาลเมืองราชบุรีอยู่ที่ประมาณ 450 ล้านบาท และรายจ่ายอยู่ที่ประมาณ 450 ล้านบาท

รูป 5 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่าอัตรารายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยปีงบประมาณ 2562 มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 คิดเป็น 6.95% ส่วนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558-2561 มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี คิดเป็น 0.47% และ 4.89 ตามลำดับ

2.2) รายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี

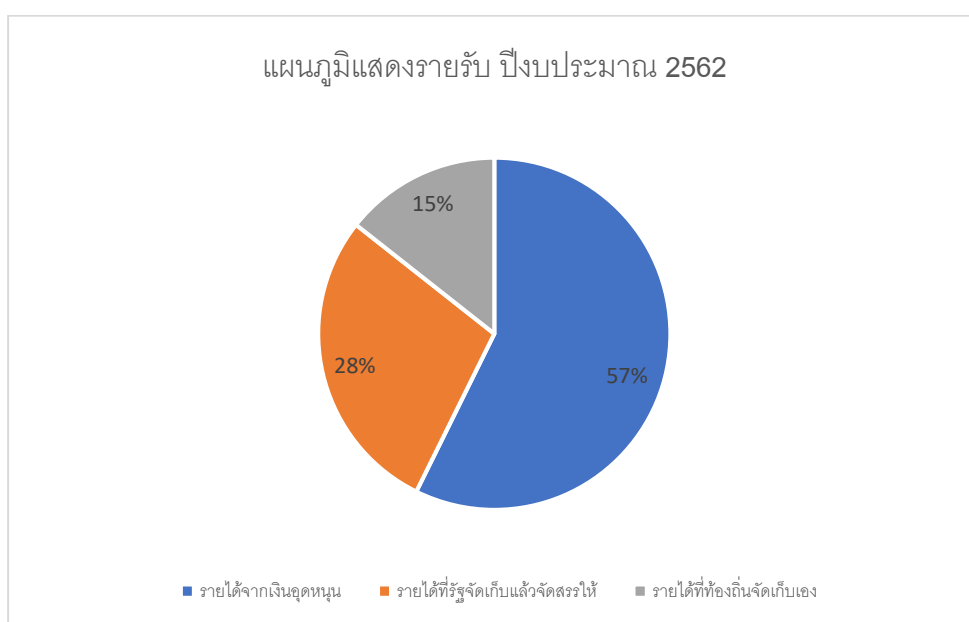
ตารางที่ 12 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
รายรับจากเงิน อุดหนุนทั่วไป	287,235,000	239,000,000	278,900,000	257,854,000	287,000,000
รายรับจากภาษีที่ รัฐจัดเก็บและ จัดสรรให้	141,790,000	250,000,000	137,958,000	156,120,000	141,790,000
รวมรายรับจากเงิน อุดหนุนจาก รัฐบาล	429,025,000	489,000,000	416,858,000	413,974,000	428,790,000
รายได้จากภาษีที่ ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	35,300,000	38,500,000	34,830,000	35,000,000	35,300,000
- ภาษีโรงเรือน และที่ดิน	27,000,000	27,000,000	27,000,000	27,000,000	27,000,000
- ภาษีบำรุง ท้องที่	600,000	540,000	600,000	600,000	600,000
- ภาษีป้าย	7,700,000	7,200,000	7,200,000	7,700,000	7,700,000
- อากรฆ่าสัตว์	0	0	0	0	0
ค่าธรรมเนียมและ ใบอนุญาตและอื่นๆ	37,307,000	17,300,000	15,070,000	21,000,000	36,700,000
รวมรายได้จาก ภาษีและ ค่าธรรมเนียม ต่างๆ ที่ท้องถิ่น จัดเก็บเอง	72,607,000	55,800,000	49,900,000	56,000,000	72,000,000
รวมรายรับ	455,000,000	466,800,000	466,800,000	469,800,000	466,800,000

ตารางแสดงรายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี ในระหว่างปีงบประมาณ 2558-2559 นั้น
รายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี เฉลี่ยอยู่ที่ 460,000,000 บาท โดยรายได้จากหมวดเงินอุดหนุนทั่วไป

เป็นรายได้ที่มากที่สุด รองลงมาคือรายได้ที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 61.5% 23.1% และ 15.4% ตามลำดับ ทั้งนี้ประเภทรายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองที่มีจำนวนมากที่สุด คือรายได้จากค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ จำนวนปีละ 35,000,000 บาท รองลงมาคือภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำนวนปีละ 27,000,000 บาท

รูป 6 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562 พบว่า สัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็น 57% ของรายรับทั้งหมด รองลงมาคือ รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ คิดเป็น 28% และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง คิดเป็น 14%

2.2.3) รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี

ตารางที่ 13 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี

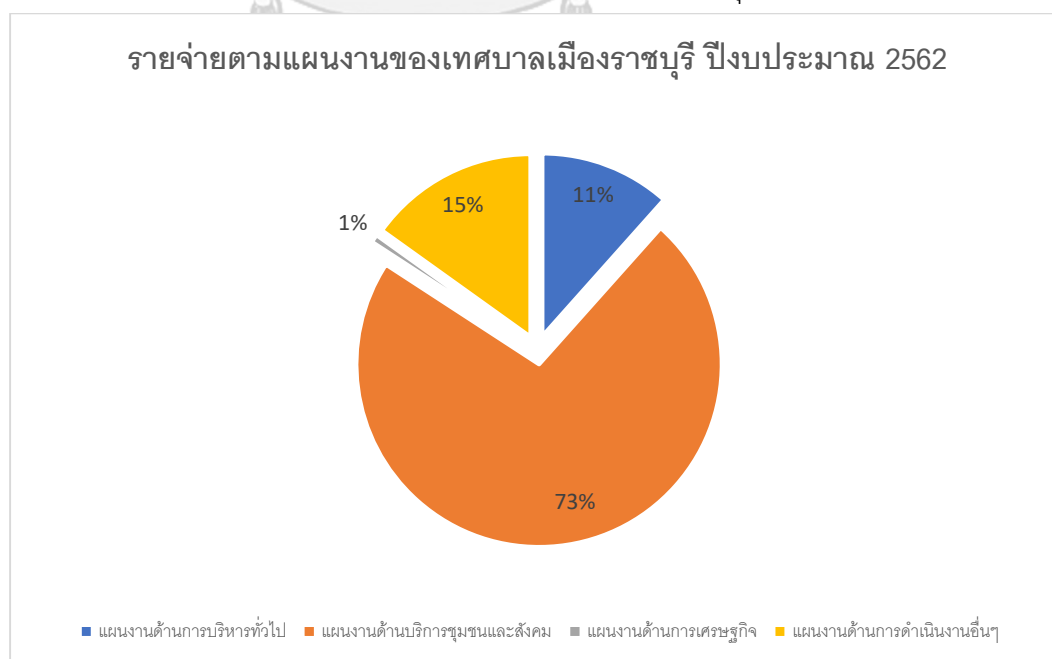
ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านบริหาร ทั่วไป	55,477,000	50,000,000	55,470,000	57,000,000	55,477,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
แผนงาน บริหารงาน ทั่วไป	44,477,000	40,000,000	44,477,000	46,833,000	44,477,000
แผนงานการ รักษาความสงบ ภายใน	11,000,000	10,000,000	11,000,000	11,900,000	11,000,000
ด้านบริการชุมชน และสังคม	347,460,000	345,000,000	355,900,000	360,233,000	347,460,000
แผนงาน การศึกษา	247,689,000	240,000,000	254,100,000	254,100,000	247,689,000
แผนงาน สาธารณสุข แผนงานสังคม สงเคราะห์	42,800,000 3,343,000	40,000,000 3,000,000	42,800,000 4,200,000	43,000,000 4,000,000	42,800,000 3,343,000
แผนงานเคหะ และชุมชน	33,291,000	32,000,000	33,000,000	40,686,000	33,291,000
แผนงานสร้าง ความเข้มแข็ง ของชุมชน แผนงานการ ศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	3,415,000 16,922,000	3,500,000 12,000,000	3,800,000 18,000,000	3,490,000 14,957,000	3,415,000 16,922,000
ด้านการ เศรษฐกิจ	3,377,000	2,950,000	2,100,000	2,484,000	3,377,000
แผนงาน อุตสาหกรรม และการโยธา	3,057,000	2,500,000	1,800,000	2,187,000	3,057,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านแผนงาน การพาณิชย์	320,000	450,000	300,000	297,000	320,000
ด้านการ ดำเนินงาน อื่นๆ					
แผนงานงบ กลาง	72,310,000	70,000,000	72,000,000	73,159,000	72,310,000
รวมรายจ่าย	478,633,000	466,800,000	466,800,000	469,000,000	478,633,000

จากตารางแสดงรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 รายจ่ายที่มากที่สุดคือรายจ่ายตามแผนงานด้านการบริการชุมชนและสังคม โดยมีสัดส่วน 72.6% รองลงมาเป็นแผนงานงบกลาง 15.1% แผนงานด้านบริหารทั่วไป และแผนงานด้านเศรษฐกิจ โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ 11.6% และ 0.7% ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายแผนงานด้านการศึกษาเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด จำนวนเงินประมาณ 247,000,000 บาทต่อปี

รูป 7 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ปีงบประมาณ 2562 พบว่ารายจ่ายตามแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคมมีสัดส่วนรายจ่ายมากที่สุด คิดเป็น 73% รองลงมาคือ รายจ่ายตามแผนงานด้านการดำเนินงานอื่นๆ รายจ่ายตามแผนงานด้านการบริหารทั่วไป และรายจ่ายตามแผนงานด้านการเศรษฐกิจ คิดเป็น 15% 12% และ 1% ตามลำดับ

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

1) ลักษณะทั่วไป

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เดิมกระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งเป็น “สุขาภิบาลวังน้ำเย็น” เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2523 ต่อตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลพ.ศ. 2542 มีผลให้สุขาภิบาลวังน้ำเย็น ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ต่อมาในปี พ.ศ.2553 เทศบาลตำบลวังน้ำเย็น พิจารณาแล้วเห็นสมควรรวม องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็นกับเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น เพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณะประกอบกันได้มีการสำรวจเจตนาของประชาชนในท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงมหาดไทยประกาศให้องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเย็น กับเทศบาลตำบลวังน้ำเย็น เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2553 โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 61.5 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 21,300 คน จำนวนครัวเรือน 8,675 ครัวเรือน¹⁵ ได้จัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลทั้งหมด 19 หมู่บ้าน¹⁶

2) สถานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

2.1) รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ตารางที่ 14 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562

รายละเอียด	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562

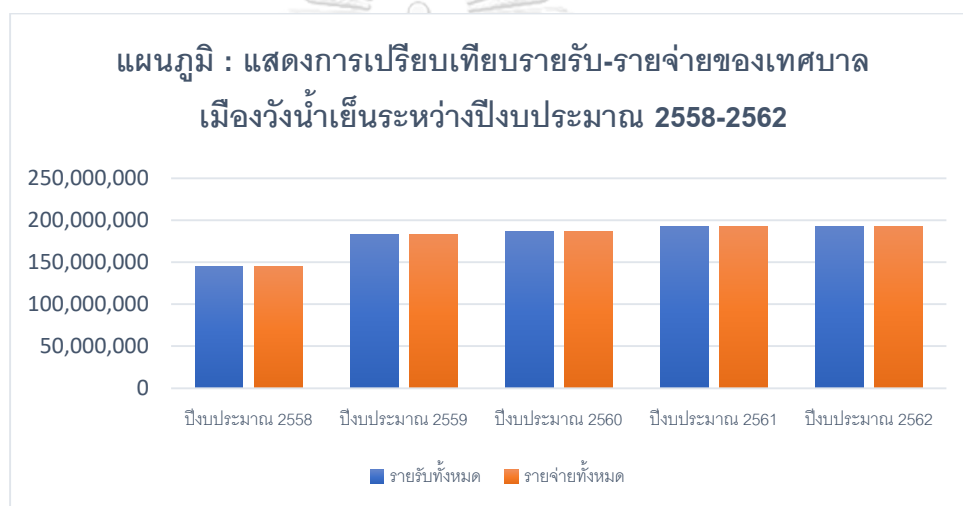
¹⁵ ข้อมูล ณ สิงหาคม 2557

¹⁶ ประกอบด้วย บ้านวังน้ำเย็น บ้านทรัพย์นิยม บ้านสวนป่า บ้านเกศแก้ว บ้านวังแดง บ้านวังจำปี บ้านคลองสารพา บ้านชัยพล บ้านวังเทพนิมิตร บ้านวังเจริญ บ้านชัยมงคล บ้านภูเวียง บ้านมิตรสัมพันธ์ บ้านวังศิลา บ้านโคกสนั่นพัฒนา บ้านวังชมพู บ้านท่าวังหิน บ้านวังบูรพา บ้านวังแก้ว

	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
รายรับรวมทั้งสิ้น	145,000,000	182,378,000	186,400,000	192,440,000	193,200,000
รายจ่ายรวม	145,000,000	182,378,000	186,400,000	192,440,000	193,200,000

จากตารางที่ 4.7 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นใช้การจัดสรรงบประมาณแบบสมดุลง ในการจัดสรรงบประมาณโดยรายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดอยู่ที่ประมาณ 190 ล้านบาท และรายจ่ายอยู่ที่ประมาณ 190 ล้านบาท

รูป 8 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่าอัตรารายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยปีงบประมาณ 2559 มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 คิดเป็น 53.7% ส่วนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560-2662 มีอัตราเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในแต่ละปี คิดเป็น 0.5% และ 3.2% ตามลำดับ

2.2) รายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

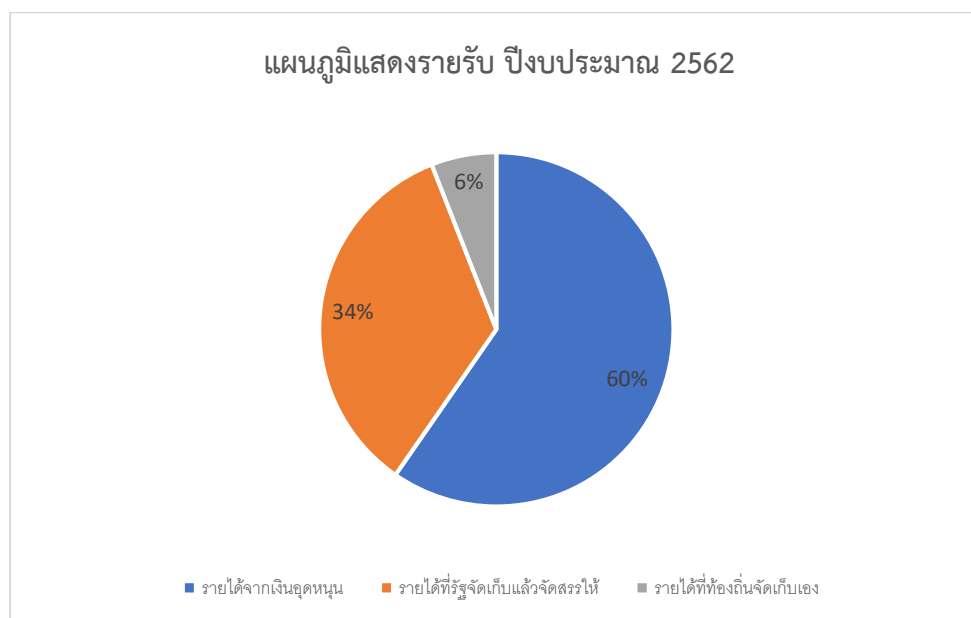
ตารางที่ 15 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
รายรับจากเงินอุดหนุนทั่วไป	73,920,000	82,087,000	112,600,000	118,000,000	115,284,000

ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
รายรับจากภาษีที่รัฐ จัดเก็บและจัดสรรให้	62,800,000	60,866,000	63,700,000	63,780,000	66,480,600
รวมรายรับจากเงิน อุดหนุนจากรัฐบาล	136,720,000	142,953,000	176,300,000	181,480,000	181,764,000
รายได้จากภาษีที่ ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	4,033,000	4,276,000	5,081,000	5,100,000	6,100,000
- ภาษีโรงเรือน และที่ดิน	2,627,000	2,794,000	3,378,000	4,000,000	4,000,000
- ภาษีบำรุงท้องที่	386,000	360,000	400,800	400,000	400,000
- ภาษีป้าย	924,000	1,020,000	1,164,000	1,500,000	1,500,000
- อากรฆ่าสัตว์	94,000	92,800	98,000	100,000	100,000
ค่าธรรมเนียมและ ใบอนุญาตและอื่นๆ	5,400,000	5,020,000	4,982,000	5,400,000	5,400,000
รวมรายได้จากภาษี และค่าธรรมเนียม ต่างๆ ที่ท้องถิ่น จัดเก็บเอง	7,400,000	9,385,000	10,063,000	10,461,000	11,500,000
รวมรายรับ	145,000,000	182,338,000	186,400,000	192,440,000	193,200,000

ตารางแสดงรายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ในระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 นั้น รายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เฉลี่ยอยู่ที่ 193,000,000 บาท โดยรายได้จากหมวดเงินอุดหนุน ทั่วไปเป็นรายได้ที่มากที่สุด รองลงมาคือรายได้ที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 59.48% 33.12% และ 7.4% ตามลำดับ ทั้งนี้ประเภทรายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองที่มีจำนวนมากที่สุด คือรายได้จากค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ จำนวนปีละ 11,000,000 บาท รองลงมาคือภาษีโรงเรือนและที่ดิน ประมาณปีละ 4,000,000 บาท

รูป 9 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562 พบว่า สัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็น 60% ของรายรับทั้งหมด รองลงมาคือ รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ คิดเป็น 34% และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง คิดเป็น 6%

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.3) รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

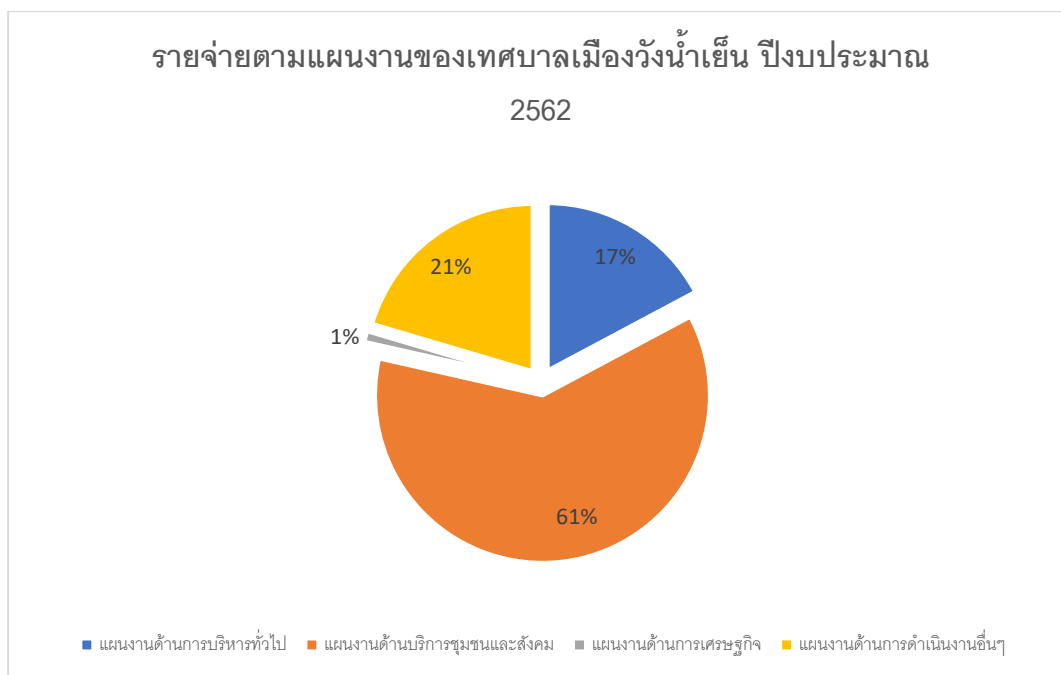
ตารางที่ 16 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านบริหารทั่วไป	28,500,000	27,000,000	28,200,000	33,207,000	33,200,000
แผนงานบริหารงาน ทั่วไป	25,000,000	23,000,000	24,000,000	28,653,000	28,500,000
แผนงานการรักษา ความสงบภายใน	3,500,000	4,000,000	4,200,000	6,988,000	4,700,000
ด้านบริการชุมชน และสังคม	104,500,000	102,500,000	116,700,000	117,210,000	118,310,000
แผนงานการศึกษา	65,000,000	66,000,000	72,000,000	86,765,200	82,700,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
แผนงานสาธารณสุข	7,000,000	7,200,000	7,400,000	6,350,000	7,400,000
แผนงานสังคม สงเคราะห์	4,500,000	4,700,000	5,000,000	3,980,000	5,100,000
แผนงานเคหะและ ชุมชน	22,000,000	18,000,000	20,000,000	18,199,000	21,300,000
แผนงานสร้าง ความเข้มแข็ง ของชุมชน	5,000,000	5,500,000	6,200,000	1,253,000	710,000
แผนงานการ ศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	1,000,000	1,100,000	1,100,000	1,530,000	1,100,000
ด้านการเศรษฐกิจ	1,800,000	2,100,000	1,900,000	2,741,000	2,000,000
แผนงานการ พาณิชย์	1,800,000	2,100,000	1,900,000	2,741,000	2,000,000
ด้านการดำเนินงาน อื่นๆ	40,000,000	41,000,000	39,500,000	35,789,000	39,400,000
แผนงานงบกลาง					
รวมรายจ่าย	145,000,000	182,000,000	186,400,000	192,440,000	193,200,000

จากตารางแสดงรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 รายจ่ายที่มากที่สุดคือรายจ่ายตามแผนงานด้านการบริการชุมชนและสังคม โดยมีสัดส่วน 70.4% รองลงมาเป็นแผนงานงบกลาง 15.4% แผนงานด้านบริหารทั่วไป และแผนงานด้านเศรษฐกิจ โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ 12.1% และ 2.3% ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายแผนงานด้านการศึกษาเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด จำนวนเงินประมาณ 82,700,000 บาทต่อปี

รูป 10 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ปีงบประมาณ 2562 พบว่ารายจ่ายตามแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคมมีสัดส่วนรายจ่ายมากที่สุด คิดเป็น 62% รองลงมาคือ รายจ่ายตามแผนงานด้านการดำเนินงานอื่นๆ รายจ่ายตามแผนงานด้านการบริหารทั่วไป และรายจ่ายตามแผนงานด้านการเศรษฐกิจ คิดเป็น 20% 17% และ 1% ตามลำดับ

เทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

1) ลักษณะทั่วไป

เทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 14.90 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 29,094 คน จำนวนครัวเรือน 15,892 ครัวเรือน¹⁷ ได้จัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลทั้งหมด 27 ชุมชน¹⁸ (แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี 2561-2564 เทศบาลเมืองกำแพงเพชร)

2) สถานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

2.1) รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

¹⁷ ข้อมูล ณ สิงหาคม 2561

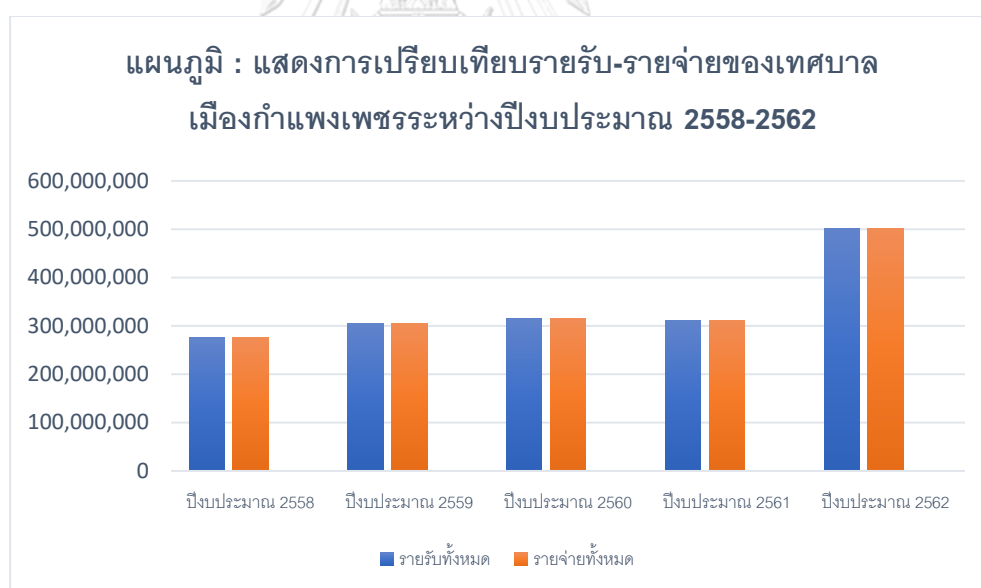
¹⁸ ประกอบด้วย ชุมชนท่อทองแดง ชุมชนไฟฟ้าพัฒนา ชุมชนป่าไม้ ชุมชนนันทสิงห์ ชุมชนวัดช้าง ชุมชนปิ่นดำริห์ ชุมชนทรัพย์ทวี ชุมชนเกาะทิว ชุมชนสิริจิต ชุมชนวัดกะโลทัย ชุมชนวัดคูยาง ชุมชนเพชรชูทรัพย์ ชุมชนป่ามะพร้าว ชุมชนพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนวังคาง ชุมชนหนองรี ชุมชนร่วมใจพัฒนา ชุมชนเพชรกระรัต ชุมชนวิจิตร ชุมชนทุ่งสวน ชุมชนเจริญสุข ชุมชนประชาสรรษา ชุมชนบ่อแขก ชุมชนเพชรทรายทอง ชุมชนเพชรวาริน ชุมชนเกาะแขก และชุมชนเทศบาล 6

ตารางที่ 17 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างปีงบประมาณ 2558- 2562

รายละเอียด	ปีงบประมาณ 2558 (บาท)	ปีงบประมาณ 2559 (บาท)	ปีงบประมาณ 2560 (บาท)	ปีงบประมาณ 2561 (บาท)	ปีงบประมาณ 2562 (บาท)
รายรับ รวมทั้งสิ้น	276,300,000	305,310,000	315,000,000	311,950,000	501,633,000
รายจ่ายรวม	276,300,000	305,310,000	315,000,000	311,950,000	478,633,000

จากตารางที่ 18 แสดงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เทศบาลเมืองกำแพงเพชรใช้การจัดสรรงบประมาณแบบสมดุลง ในการจัดสรรงบประมาณโดยรายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชรอยู่ที่ประมาณ 450 ล้านบาท และรายจ่ายอยู่ที่ประมาณ 450 ล้านบาท

รูป 11 แสดงการเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2558-2562

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่าอัตรารายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยปีงบประมาณ 2562 มีอัตราเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2561 คิดเป็น 60.8% ส่วนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558-2660 มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี คิดเป็น 10.5% และ 3.2% ตามลำดับ แต่ในปีงบประมาณ 2561 มีอัตราลดลงจากปีงบประมาณ 2560 คิดเป็น 1%

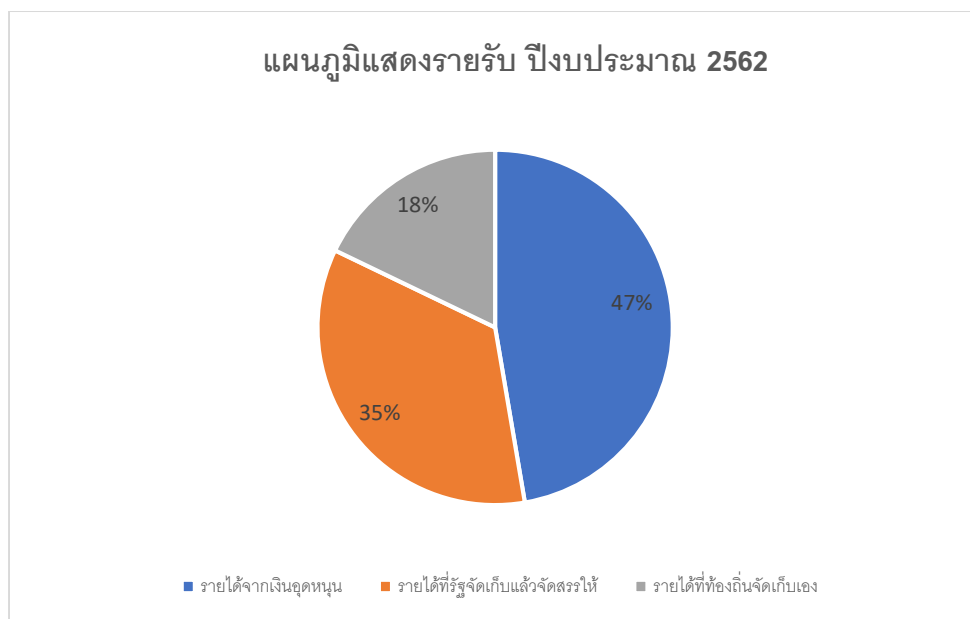
2.2) รายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ตารางที่ 18 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562

ประเภทรายรับ	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
รายได้จากเงินอุดหนุน ทั่วไป	114,811,000	137,100,000	155,866,000	151,831,000	156,300,000
รายได้ที่รัฐบาลเก็บ แล้วจัดสรรให้ อปท.	110,000,000	119,640,000	110,500,000	108,400,000	115,000,600
รวมรายได้จากเงิน อุดหนุนทั่วไปและ รายได้ที่รัฐบาลเก็บ แล้วจัดสรรให้ อปท.	224,811,000	224,802,000	266,366,000	260,231,000	271,300,000
รายได้จากภาษีที่ ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	27,776,000	25,930,000	26,830,000	29,110,000	32,040,000
- ภาษีโรงเรือน และที่ดิน	21,109,000	19,700,000	20,500,000	22,200,000	24,900,000
- ภาษีบำรุงท้องที่	635,000	550,000	550,000	700,000	600,000
- ภาษีป้าย	5,600,000	5,600,000	5,600,000	6,000,000	6,200,000
- อากรฆ่าสัตว์	78,000	80,000	180,000	210,000	280,000
ค่าธรรมเนียมและ ใบอนุญาตและอื่นๆ	23,638,000	25,601,000	21,892,000	22,608,000	26,960,000
รวมรายได้จากภาษี และค่าธรรมเนียม ต่างๆ ที่ท้องถิ่น จัดเก็บเอง	51,414,000	48,543,000	48,722,000	51,718,000	59,000,000
รวมรายรับ	276,000,000	305,000,000	315,000,000	311,950,000	330,300,000

ตารางแสดงรายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 นั้น รายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร เฉลี่ยอยู่ที่ 300,000,000 บาท โดยรายได้จากหมวดเงินอุดหนุน ทั่วไปเป็นรายได้ที่มากที่สุด รองลงมาคือรายได้ที่รัฐบาลเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 47.3% 34.8% และ 17.9% ตามลำดับ ทั้งนี้ประเภทรายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองที่มีจำนวนมากที่สุด คือรายได้จากค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ จำนวนปีละ 26,000,000 บาท รองลงมาคือรายได้ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ประมาณปีละ 24,900,000 บาท

รูป 12 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และ รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบระหว่างรายได้จากเงินอุดหนุน รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ปีงบประมาณ 2562 พบว่า สัดส่วนรายได้จากเงินอุดหนุนมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็น 47% ของรายรับทั้งหมด รองลงมาคือ รายได้ที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ คิดเป็น 35% และรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง คิดเป็น 18%

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.2.3) รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ตารางที่ 19 ตารางแสดงรายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

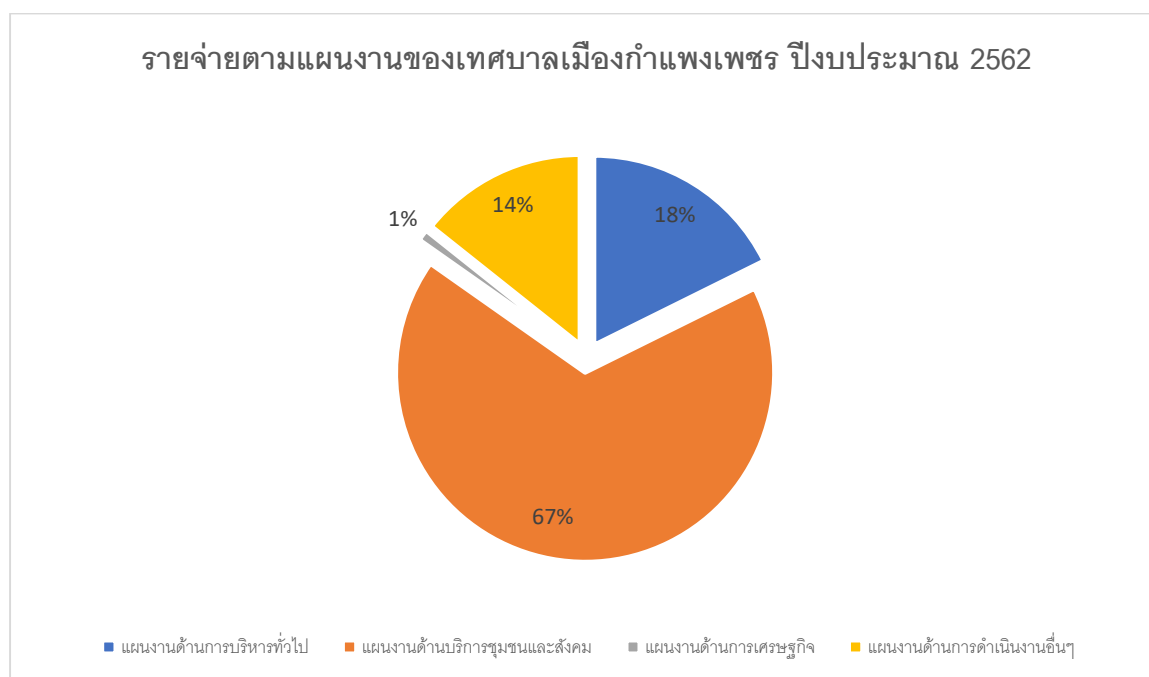
ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านบริหารทั่วไป	55,477,000	45,430,000	55,900,000	51,000,000	57,529,000
แผนงานบริหารงานทั่วไป	44,477,000	40,630,000	45,200,000	44,800,000	44,797,000
แผนงานการรักษาความสงบภายใน	11,000,000	4,800,000	10,700,000	6,200,000	12,730,000

ด้าน	ปีงบประมาณ 2558	ปีงบประมาณ 2559	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561	ปีงบประมาณ 2562
ด้านบริการชุมชน และสังคม	347,460,000	228,900,000	198,790,000	200,600,000	218,364,000
แผนงานการศึกษา	247,689,000	124,000,000	119,000,000	118,779,000	124,000,000
แผนงาน	42,800,000	9,800,000	10,000,000	11,200,000	12,190,000
สาธารณสุข	3,343,000	2,000,000	2,200,000	2,700,000	2,535,000
แผนงานสังคม					
สงเคราะห์					
แผนงานเคหะและ ชุมชน	33,291,000	86,000,000	59,000,000	62,000,000	72,739,000
แผนงานสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน	3,415,000	3,300,000	4,900,000	3,300,000	4,000,000
แผนงานการ ศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ	16,922,000	3,800,000	3,690,000	2,700,000	2,900,000
ด้านการเศรษฐกิจ	3,377,000	6,700,000	7,800,000	7,000,000	7,637,000
แผนงาน อุตสาหกรรมและ การโยธา	3,057,000	4,700,000	5,400,000	4,900,000	4,600,000
แผนงานการ พาณิชย์	320,000	2,000,000	2,400,000	2,100,000	3,037,000
ด้านการ ดำเนินงานอื่นๆ					
แผนงานงบกลาง	72,310,000	22,300,000	51,000,000	52,800,000	46,564,000
รวมรายจ่าย	276,000,000	305,000,000	315,000,000	311,950,000	330,300,000

จากตารางแสดงรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ระหว่างปีงบประมาณ 2558-2562 รายจ่ายที่มากที่สุดคือรายจ่ายตามแผนงานด้านการบริการชุมชนและสังคม โดยมีสัดส่วน 66.1% รองลงมาเป็นแผนงานด้านบริหารทั่วไป 17.5 ส่วนแผนงานงบกลาง และแผนงานด้าน

เศรษฐกิจ โดยมีสัดส่วนคือ 14.1% และ 2.3% ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายแผนงานด้านการศึกษาเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุด จำนวนเงินประมาณ 124,000,000 บาทต่อปี

รูป 13 แสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2562

จากแผนภูมิแสดงสัดส่วนเปรียบเทียบรายจ่ายตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ปีงบประมาณ 2562 พบว่ารายจ่ายตามแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคมมีสัดส่วนรายจ่ายมากที่สุด คิดเป็น 67% รองลงมาคือ รายจ่ายตามแผนงานด้านการบริหารทั่วไป รายจ่ายตามแผนงานด้านการดำเนินงานอื่นๆ และรายจ่ายตามแผนงานด้านการเศรษฐกิจ คิดเป็น 18% 14% และ 1% ตามลำดับ

4.2 การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของกรณีศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อสังเคราะห์ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของกรณีศึกษา เพื่อนำไปใช้ในประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ถึง

แนวปฏิบัติในการเปิดเผยความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและเนื้อหาที่จำเป็นเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ประชาชนควรต้องทราบ พบว่า

กรณีศึกษามีการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณตามกฎหมายกำหนดเหมือนกันทุกองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น จะมีความแตกต่างในส่วนองวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และเอกสารอื่นๆ เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น โดยจะมีเพียงเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่มีการจัดทำวารสาร และเทศบาลเมืองกำแพงเพชรที่มีการจัดทำหนังสือพิมพ์เป็นรายครึ่งปี โดยรายละเอียดตามตารางที่ 21

ตารางที่ 20 แสดงเนื้อหาและรายละเอียดเอกสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่เผยแพร่ของกรณีศึกษา

ลักษณะเอกสารที่ เกี่ยวกับการคลัง และงบประมาณที่ เผยแพร่	รายละเอียดเนื้อหา	มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ			
		เทศบาล เมือง ร้อยเอ็ด	เทศบาล เมือง ราชบุรี	เทศบาล เมืองวัง น้ำเย็น	เทศบาล เมือง กำแพงเพชร
แผนพัฒนา ท้องถิ่น	แสดงหลักการ นโยบาย วิสัยทัศน์ แผนการ ดำเนินงาน โครงการของ เทศบาลในระยะ 4 ปี	√	√	√	√
เทศบัญญัติ งบประมาณ รายจ่ายประจำปี	กฎหมายที่เทศบาลเป็นผู้ ออกกฎหมายเพื่อการ บริหาร และการพัฒนา ท้องถิ่นของตนตามหน้าที่ที่ ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการปกครองท้องถิ่น เทศบัญญัติที่เทศบาลได้ ออกเป็นกฎหมายบังคับใช้ ในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่	√	√	√	√

ลักษณะเอกสารที่ เกี่ยวกับการคลัง และงบประมาณที่ เผยแพร่	รายละเอียดเนื้อหา	มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ			
		เทศบาล เมือง ร้อยเอ็ด	เทศบาล เมือง ราชบุรี	เทศบาล เมืองวัง น้ำเย็น	เทศบาล เมือง กำแพงเพชร
	1) เทศบัญญัติรายจ่าย ประจำปีของเทศบาล 2) การจัดเก็บภาษีใน ท้องถิ่นที่เทศบาล รับผิดชอบ 3) การควบคุมโฆษณา โดยใช้เครื่องขยาย เสียง 4) การควบคุมกิจการที่ เป็นอันตรายของ สุขภาพ 5) การกำจัดสิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย 6) การก่อสร้างอาคาร				
แผนการ ดำเนินงาน ประจำปี งบประมาณ	แสดงแผนการดำเนินงาน แต่ละแผนงาน โครงการ ของเทศบาล	√	√	√	√
งบแสดงฐานะทาง การเงินของ เทศบาลเมือง	แสดงงบการเงินของ เทศบาล ประกอบด้วย ทรัพย์สิน เงินสดและเงิน ฝากธนาคาร เงินอุดหนุน เฉพาะกิจ เงินฝาก ลูกหนี้ รายจ่าย เงินทุนสำรองเงิน สะสม เงินสะสม	√	√	√	√

ลักษณะเอกสารที่ เกี่ยวกับการคลัง และงบประมาณที่ เผยแพร่	รายละเอียดเนื้อหา	มีการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ			
		เทศบาล เมือง ร้อยเอ็ด	เทศบาล เมือง ราชบุรี	เทศบาล เมืองวัง น้ำเย็น	เทศบาล เมือง กำแพงเพชร
การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหาร พัสดุภาครัฐ	แนวปฏิบัติในการ ดำเนินงานการจัดซื้อจัด จ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ	√	√	√	√
การติดตามและ ประเมินผล แผนพัฒนา ประจำปี งบประมาณ	รายงานการติดตามและผล การดำเนินงานของ โครงการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พร้อม กับการประเมินผลการ ติดตามติดตามและ ดำเนินงานของโครงการ	√	√	√	√
เอกสารอื่นๆ เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วารสาร	- แผ่นพับ เกี่ยวกับความรู้ เกี่ยวกับภาษีป้าย ภาษี โรงเรือนและที่ดิน ภาษี บำรุงท้องที่ ระยะเวลาการ ชำระ เอกสารที่ต้องใช้ใน การชำระภาษี - หนังสือพิมพ์, วารสาร เกี่ยวกับการทำประชาคม ผลการดำเนินงานตามพันธ กิจต่างๆ ของเทศบาล	√	√	√	√

ที่มา : รวบรวมเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจากกรณีศึกษา

การรวบรวมเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า
กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด คือ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) เทศบัญญัติรายจ่ายประจำปี แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ งบประมาณแสดงฐานะทางการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น และวารสาร เกี่ยวกับการทำประชาคม ผลการดำเนินงานตามพันธกิจต่างๆ ของเทศบาลซึ่งออกเป็นรายปี ส่วนการจัดการในเชิงสถาบันเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลฯ และข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ แต่อัตราการใช้ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อรับทราบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณยังมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เป็นประชาชนอ่านแล้วเข้าใจได้ยาก มีเพียงผู้ที่มีความสนใจหรือนักวิจัยเท่านั้นที่เข้ามาขอข้อมูล อย่างไรก็ตามเทศบาลฯ เห็นความสำคัญเรื่องดังกล่าวจึงได้จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเทศบาลฯ ผ่านทางวารสารให้แก่ประชาชน มีแผ่นพับที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี วิธีการชำระภาษี ความสำคัญของภาษีให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจมากขึ้น ในส่วนของการนำไปใช้เพื่อพิจารณาในกระบวนการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมนั้น ทางเทศบาลฯ เห็นว่าการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลฯ ตามระเบียบใหม่ที่มีการกำหนดสัดส่วนของประชาชนในการมีส่วนร่วมในหลายกระบวนการ เป็นส่วนที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนด้วย โดยเฉพาะในส่วนของ การติดตามประเมินโครงการของเทศบาลฯ สำหรับการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าเนื้อหาที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ประชาชนควรต้องทราบ คือบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายรับของเทศบาล รวมถึงรายจ่ายของเทศบาล โดยในส่วนของรายรับ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดและเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีการชี้แจงให้ประชาชนทราบในระหว่างการทำประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี โดยจะระบุรายรับในส่วนที่นำไปใช้ในโครงการพัฒนาเพื่อเป็นข้อมูลต่อการตัดสินใจของประชาชน แม้ว่าไม่มีการแจกแจงรายจ่ายแก่ประชาชน แต่ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อจำกัดทางด้านงบประมาณเป็นอย่างดี ในการจัดทำแผนและงบประมาณ จึงไม่มีปัญหาในเรื่องของความเข้าใจ (ผู้บริหารเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562; หัวหน้าฝ่ายแผนและพัฒนา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562)

เทศบาลเมืองราชบุรี การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนด คือ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) เทศบัญญัติรายจ่ายประจำปี

แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ งบประมาณแสดงฐานะทางการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น มีการจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ โดยมีการศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำหรับให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานของผู้บริหารเทศบาลเมืองราชบุรี แผนงาน/โครงการ งบประมาณ รวมถึงข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลเมืองราชบุรี มีกองการศึกษารับผิดชอบ และในส่วนของเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวกับการเงินการคลัง กองคลังจะเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบ ส่วนของการเผยแพร่ข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ดำเนินการโดยการสื่อสารจากผู้บริหารท้องถิ่นผ่านเวทียุติธรรม และผู้นำชุมชน นอกจากนี้มีความเห็นว่าการให้ความสำคัญคือการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ที่ผ่านมาเทศบาลฯ มีการจัดประชุมชี้แจงแก่ประชาชนผู้ที่เสียภาษีท้องถิ่นในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน แต่ทั้งนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจด้านภาษี เนื่องจากประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจว่าการจ่ายภาษีรายได้บุคคลธรรมดาแล้วทำไมยังต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี เพราะไม่เห็นความสำคัญในการชำระภาษีท้องถิ่น ยินดีจ่ายค่าปรับแทน เนื่องจากไม่เห็นถึงการได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของท้องถิ่น ทางเทศบาลฯ แก้ไขด้วยการให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้อธิบายเป็นรายกรณี นอกจากนี้ความรู้ทางด้านการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาของเทศบาลฯ ก็มีความสำคัญ เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ ต่างใช้งบประมาณในการใช้จ่าย ในการติดตามโครงการในแต่ละโครงการ ชาวบ้านควรจะต้องรับทราบว่า ในแต่ละแผนงานโครงการนั้น มีการใช้งบประมาณเท่าไร (ปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562; เจ้าหน้าที่กองคลัง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2562)

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณเป็นตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด คือ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) เทศบัญญัติรายจ่ายประจำปี แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ งบประมาณแสดงฐานะทางการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น เนื้อหาของโดยมีช่องทางในการเผยแพร่ที่หลากหลาย คือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น สำหรับให้บริการข้อมูลข่าวสาร มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำศูนย์ข้อมูลข่าวสารหรือปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลฯ การเผยแพร่ผ่านผู้นำชุมชน อสม. นอกจากนี้เทศบาลฯ ได้มี

การจัดคอร์ทีม (Core Team) ซึ่งเป็นการจัดการของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น โดยการ จัดเจ้าหน้าที่ ออกเป็น 10 กลุ่มแยกตามพันธกิจโดยแต่ละกลุ่ม มีหัวหน้ากลุ่มงานเป็นหัวหน้า ส่วนสมาชิกภายในทีม จะเป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นแต่ละกลุ่มงานมาร่วมในทีม ทำหน้าที่เป็นทีมที่คอยสื่อสาร กับประชาชน รวมทั้งรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (ปลัดเทศบาลเมืองวัง น้ำเย็น,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562)

เทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณเป็นตาม ระเบียบที่กฎหมายกำหนด คือ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) เทศบัญญัติรายจ่าย ประจำปี แผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ งบประมาณแสดงฐานะทางการคลัง การจัดซื้อจัด จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปี เอกสารเผยแพร่ เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ ในการจัดการเชิงสถาบันเกี่ยวกับการเปิดเผย ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ เทศบาลฯ มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำหรับให้บริการข้อมูล ข่าวสาร มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีเอกสารต่างๆ จัดใส่แฟ้มเป็นระเบียบเรียบร้อย ประกอบด้วย ข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่น ข้อมูลเทศบัญญัติ ข้อมูลประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณรายจ่าย ประจำปี ฯลฯ มีการจัดทำแฟ้มบันทึกรายชื่อผู้ที่มาขอใช้บริการศูนย์ข้อมูลข่าวสารฯ มีระบบรับเรื่อง ร้องทุกข์/ร้องเรียน เทศบาลมีการทำสรุปสถิติการใช้งานศูนย์ข้อมูล/เรื่องราวร้องทุกข์/การให้บริการ ประชาชน เป็นระยะ ในส่วนของการอบรม/การให้ความรู้ทางการคลังและงบประมาณ เทศบาลฯ มีการชี้แจงให้ผู้เสียภาษีได้รับทราบในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องการจัดเก็บภาษีอากร ค่าบริการและค่าธรรมเนียม และเมื่อมีประเภทภาษีใหม่ขึ้น เพื่อให้ผู้เสียภาษีได้รับทราบ ส่วนปัญหา ความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้เสียภาษีกับการจัดเก็บภาษีทางเทศบาลฯ ไม่เคยมีปัญหาจนเกิดความไม่ เข้าใจระหว่างกัน หากมีข้อสงสัยก็จะชี้แจงให้เป็นรายกรณี แต่จำนวนผู้ที่มาขอใช้บริการยังมีอยู่อย่าง จำกัด จะเป็นเฉพาะผู้ที่มีความสนใจเท่านั้น ทางเทศบาลฯ จึงใช้วิธีการให้ข้อมูลผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดย ทำเป็นหนังสือพิมพ์เป็นราย 3 เดือนจัดทำโดยกองการศึกษา มีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับผลการ ดำเนินงานของเทศบาลฯ การสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน และทางเว็บไซต์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานของเทศบาลฯ (ผู้บริหารเทศบาลเมืองกำแพงเพชร,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม ,2562)

4.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ พบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมองว่าประชาชนไม่ให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นเรื่องไกลตัวและเอกสารทางการคลังและงบประมาณมีปริมาณมากและมีความซับซ้อนยากที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งไม่มีการจัดการฝึกอบรมให้การให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมา มีเพียงการอบรมให้ความรู้ด้านภาษีท้องถิ่นสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเท่านั้น อย่างไรก็ตามเทศบาลฯ เห็นความจำเป็นที่ประชาชนควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เนื่องจากในการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมนั้นประชาชนในโดยเฉพาะเขตเทศบาลเมืองราชบุรีและเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีลักษณะการเสนอปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ทำให้ไม่ทราบถึงข้อจำกัดในการดำเนินกิจการสาธารณะของเทศบาลฯ ทั้งเรื่องบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและด้านงบประมาณ ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความเข้าใจระหว่างกันเกิดขึ้นแต่ไม่ได้เป็นปัญหาที่รุนแรง ซึ่งแก้ไขได้จากการอธิบายแก้ไขความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี (หัวหน้าฝ่ายแผนเทศบาลเมืองกำแพงเพชร, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2562) นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้ในการประชุมประชาคม ประชาชนต้องร่วมตัดสินใจเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการจัดทำโครงการทำให้ความต้องการของประชาชนไม่ทั่วถึง ประชาชนไม่ทราบว่าความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือจากความสามารถของเทศบาลฯ และคิดว่าเมื่อชำระภาษีให้เทศบาลฯ แล้วเทศบาลฯ ต้องแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งรายรับบางประเภทกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เช่นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่ประชาชนยังไม่เข้าใจ คิดว่าเมื่อเป็นเงินอุดหนุนที่ได้รับมาก็ถือเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งหมด สามารถนำมาใช้ได้ เป็นต้น ซึ่งทางเทศบาลฯ ทำการแก้ไขโดยการสร้างความเข้าใจและอธิบายให้แก่ประชาชนที่มีข้อสงสัย (รองปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม, 2562)

ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ประชาชนควรต้องทราบ ที่สำคัญคือบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายรับของเทศบาล รวมถึงรายจ่ายของเทศบาล โดยในส่วนของรายรับ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น มีการชี้แจงให้ประชาชนทราบในระหว่างการทำประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี โดยระบุรายรับในส่วนที่นำไปใช้ในโครงการพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลต่อการตัดสินใจของประชาชน แม้ว่าจะไม่มีการแจกแจงรายจ่ายแก่

ประชาชน แต่ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อจำกัดทางด้านงบประมาณเป็นอย่างดี ในการจัดทำแผน และงบประมาณจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของความเข้าใจ (นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2562) ในส่วนของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นไม่ได้แจกจ่ายแก่ประชาชนแต่ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข้อจำกัดของการใช้งบประมาณเป็นอย่างดี อีกทั้งเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นความต้องการในพื้นที่ไม่มีปัญหาโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐาน เพราะถนนและแสงสว่าง เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นมีครอบคลุมประมาณ 90% ดังนั้นในเวทีประชาคม เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนและงบประมาณ ซึ่งกำหนดไว้เป็นการให้ความสำคัญทางด้านการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้การจัดสรรงบประมาณ ไปตามวิสัยทัศน์นั้นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (ปลัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562)

ส่วนความรู้ทางการคลังและงบประมาณที่สำคัญประชาชนควรเข้าใจอีกประเด็นคือ เรื่องภาษีท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ทางเทศบาลฯ เคยมีการการจัดประชุมชี้แจงแก่ประชาชนผู้ที่เสียภาษีท้องถิ่นในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเป็นครั้งคราวแต่ทั้งนี้ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจด้านภาษี เนื่องจากประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจว่าการจ่ายภาษีรายได้บุคคลธรรมดาแล้วทำไมยังต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี เพราะไม่เห็นความสำคัญในการชำระภาษีท้องถิ่น เนื่องจากไม่เห็นถึงการได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของท้องถิ่น ทางเทศบาลแก้ไขด้วยการให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้อธิบายเป็นรายกรณี (รองปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562)

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ความรับผิดชอบต่อการจ่ายภาษี/ค่าบริการ/ค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าตัวแทนประชาชนมีการรับรู้และความเข้าใจความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ความรับผิดชอบต่อการจ่ายภาษี ค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามแผนการดำเนินงานต่างๆ ส่วนเรื่องความต้องการในการจัดบริการสาธารณะนั้น ยังคงมีความต้องการให้ อปท. เพิ่มการจัดบริการสาธารณะให้ครอบคลุมทุกด้าน เนื่องจากในพื้นที่ยังมีปัญหาและมีความต้องการเพื่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง (ตัวแทนประชาชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, ตัวแทนเทศบาลเมืองราชบุรี, ตัวแทนประชาชนเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และตัวแทนประชาชนเทศบาลเมืองกำแพงเพชร) นอกจากนี้ความรู้ทางการติดตามและประเมินผลโครงการ

พัฒนาของเทศบาล ก็มีความสำคัญ เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ ต่างใช้งบประมาณในการใช้จ่าย ในการติดตามโครงการในแต่ละโครงการ ชาวบ้านควรจะต้องรับทราบว่า ในแต่ละแผนงานโครงการนั้น มีการใช้งบประมาณเท่าไร อย่างไร เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการมากยิ่งขึ้น (ตัวแทนประชาชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2562 และตัวแทนประชาชนเทศบาลเมืองราชบุรี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562)

ในส่วนของน้ำหนักของเนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าควรเน้นเรื่องรายรับและรายจ่าย โดยเนื้อหาควรจัดทำให้ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน โดยรายรับประกอบด้วยอะไรบ้าง และรายจ่ายมีสัดส่วนเท่าไรของรายได้ มีวิธีในการบริหารการคลังและงบประมาณอย่างไรด้วย ในส่วนของบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นส่วนสำคัญรองลงมา และให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมด้วย สำหรับบทบาทในการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับโรงเรียนในสังกัด เป็นผู้ให้ความรู้ (ตัวแทนประชาชน เทศบาลเมืองกำแพงเพชร, สัมภาษณ์เมื่อ 8 กรกฎาคม 2562; ผู้นำชุมชน เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2662)

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันในเรื่องของความยากในการเข้าใจทางการคลังและงบประมาณ เนื่องจากเอกสารทางการคลังและงบประมาณ มีความซับซ้อน ยากต่อความเข้าใจ และมีปริมาณมาก ทำให้ประชาชนส่วนน้อยที่จะเข้ามาขอรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ดังนั้นเพื่อที่ประชาชนจะได้มีความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณ จึงเห็นว่าประชาชนควรเข้าใจในประเด็นสำคัญๆ ได้แก่ รายรับ รายจ่าย ภาระภาษี ผลการดำเนินงานของเทศบาลฯ และผลการติดตามและประเมินผลโครงการของเทศบาลฯ เป็นต้น

4.4 การจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของกรณีศึกษา

จากการศึกษาการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสี่แห่งมีการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกันในลักษณะและรูปแบบ ดังนี้

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดทำสอดคล้องกับแผนพัฒนาห้าปีเทศบาลเมือง (พ.ศ.2561-2565) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์และสอดคล้องกับแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12

เทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมประจำปีของเทศบาลเมือง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้การแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารของเทศบาลฯ โดยประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมประกอบได้หลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มคนชรา กลุ่มสตรี กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อเสนอความคิดเห็นและความต้องการของแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณของเทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น เทศบาลฯ มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง มีการสำรวจความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของเทศบาลฯ และนำความคิดเห็นเหล่านั้นเพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งงบประมาณในแต่ละปี

การจัดทำแผนพัฒนาห้าปีของเทศบาลเมืองฯ เดิมเป็นแผนพัฒนา 4 ปี แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้มีระเบียบในการปรับเปลี่ยนให้ใช้แผนพัฒนา 5 ปี และมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติม จากเดิมทางเทศบาลฯ จะมีการจัดทำ (ร่าง) ของแผนงานและโครงการ แล้วจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ประชาชนให้ความเห็นชอบ แต่ในแผนพัฒนา 5 ปี ให้ประชาชนเสนอแผนงานโครงการขึ้นมาใหม่ จากนั้นกำหนดวันประชุม และจัดเวทีประชาคม โดยในระเบียบของแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ จะมีการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มคณะกรรมการแผน กำหนดองค์ประกอบ ทั้งส่วนราชการ ผู้แทนของประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ จากนั้นถึงจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ระดมความคิดเห็นแสดงปัญหาและความต้องการของประชาชน (หัวหน้าฝ่ายแผนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563)

การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า ทางเทศบาลฯ จะชี้แจงถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และระดมความคิดเห็นของประชาชนต่อความต้องการและปัญหาของประชาชนในแต่ละชุมชน โดยไม่ได้แจ้งวงเงินงบประมาณที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยฝ่ายบริหารจึงจะเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการกำหนดงบประมาณ จากนั้นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นหน้าที่ของสภาเทศบาลฯ อย่างไรก็ตามเทศบาลฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม โดยการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง การให้ประชาชนเข้าเป็นคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการติดตามประเมินผล

โครงการซึ่งทางเทศบาลฯ มีการประเมิน 2 ครั้งต่อปี คือช่วงเดือนเมษายน และ เดือนตุลาคม ส่วนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เทศบาลเมืองฯ ดำเนินการตามหลัก พรบ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 และระเบียบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ที่ให้ประชาชนได้รับทราบ รับรู้ทั้งกระบวนการกำหนดงบประมาณ เพื่อความโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเมื่อกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลฯ เรียบร้อยแล้ว เทศบาลฯ ได้ดำเนินนำข้อมูลลงในเว็บไซต์ ติดประกาศ แจ้งประธานชุมชนให้ประธานชุมชนสื่อสารแก่ประชาชนต่อไป (ผู้บริหารเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563)

เทศบาลเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลเมืองราชบุรี เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้ โดยจัดทำให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลเมืองราชบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์

การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองฯ จากการศึกษาพบว่าเริ่มจากการรวบรวมปัญหาของประชาชนในแต่ละชุมชน โดยมีเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในแต่ละชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการ ซึ่งในพื้นที่เขตเทศบาลฯ ในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานได้ครอบคลุมแล้ว แต่ละชุมชนก็จะสะท้อนปัญหาของแต่ละชุมชน อาทิ ปัญหาทางด้านการจัดการขยะ เนื่องจากเป็นชุมชนเขตเมืองมีจำนวนประชากรมาก และมีแหล่งร้านค้าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การจัดการขยะจึงยังเป็นปัญหาที่ได้รับเสียสะท้อนจากประชาชน เป็นต้น เมื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนแล้ว ทางเทศบาลฯ จึงได้นำกลับมาจัดทำ (ร่าง) เทศบัญญัติงบประมาณประจำปี เมื่อเข้าสู่กระบวนการงบประมาณเรียบร้อยแล้ว จึงมีการจัดทำประกาศให้ผู้นำชุมชนแต่ละชุมชนเก็บไว้ แล้วประกาศเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ และบอร์ดประชาสัมพันธ์ ในส่วนของการชี้แจงเกี่ยวกับงบประมาณ ดำเนินการผ่านทางผู้นำชุมชน เมื่อประชาชนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะผู้นำชุมชนเป็นผู้ให้คำชี้แจงกับประชาชน ในส่วนของการติดตามและประเมินผลของโครงการต่างๆ ทางเทศบาลฯ มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลตามแผนการดำเนินงาน โดยมีปีละ 2 ครั้ง อย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวแทนจากชุมชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลเพื่อให้การดำเนินการตามโครงการสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองราชบุรี (ปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี,สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562)

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้ โดยจัดทำสอดคล้องกับแผนพัฒนาห้าปีของเทศบาลเมือง ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์

การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมของเทศบาลเมืองฯ จากการศึกษาพบว่าเริ่มจากการประกาศวิสัยทัศน์ของการดำเนินงานของเทศบาลเมืองฯ คือ “ เป็นเลิศด้านการศึกษา พัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ มุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้” ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปีของเทศบาลฯ จึงเริ่มจากการเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ถึงปัญหาและความต้องการ ซึ่งในพื้นที่เขตรับผิดชอบของเทศบาล ลักษณะของพื้นที่ ในด้านโครงสร้างพื้นฐานได้ครอบคลุมแล้ว ในการจัดทำแผนและงบประมาณจึงดำเนินการตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร คือให้ความสำคัญในด้านการศึกษา การพัฒนาเมืองน่าอยู่ เป็นสำคัญ จากนั้นจึงเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของแผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี โดยการจัดเวทีประชาสังคม ซึ่งในกระบวนการจัดทำแผนฯ จะเน้นที่การเสนอความต้องการจากประชาชน ส่วนการชี้แจงเรื่องงบประมาณจะแจ้งเมื่อกระบวนการจัดทำแผนฯ แล้วเสร็จ โดยประกาศผ่านทางเว็บไซต์ ติดประกาศ ให้ผู้นำชุมชนและ Core team ดำเนินการชี้แจงกับประชาชน อย่างไรก็ตามเทศบาลฯ เห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการคลังและงบประมาณ โดยมีความเห็นว่า ประชาชนควรได้รับความรู้เกี่ยวกับการงบประมาณโดยควรได้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลฯ เพื่อนำความรู้นั้นมาตัดสินใจทางด้านการคลัง เนื่องจากที่ผ่านมาก็มีประชาชนที่เข้ามาขอรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณบ้าง แต่อยู่ในจำนวนน้อย ทั้งนี้การที่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะช่วยให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อจำกัดของเทศบาลฯ ในด้านงบประมาณ หรือได้ทราบถึงบทบาท ภารกิจของเทศบาลเนื่องจากมีประชาชนบางส่วนยังไม่เข้าใจว่าบทบาท ภารกิจของเทศบาลฯ ทำให้บางครั้งเสนอความต้องการที่อยู่นอกเหนือบทบาท ภารกิจของเทศบาลฯ หรือผู้มีหน้าที่ชำระภาษีท้องถิ่นเกิดความเข้าใจผิดว่าการชำระภาษีท้องถิ่นไม่จำเป็น กรณีที่ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เกิดการหลบเลี่ยงภาษีบ้าง ซึ่งทางเทศบาลฯ ได้ดำเนินการแก้ไขโดยการติดตามและให้ข้อมูลแก่ผู้ชำระภาษีผ่านทางเว็บไซต์ และการชี้แจงผ่านทาง core team (ปลัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562)

เทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ได้จัดทำให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ.2561-2565) เทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมและเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการดำเนินงาน กิจกรรม/โครงการต่างๆ

การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาพบว่าเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ใช้การรับฟังข้อคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนและงบประมาณ ทั้งนี้เริ่มจากการจัดทำเวทีประชาคม เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล โดยเทศบาลฯ ได้จัดเวทีประชาคมโดยให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อประกอบการจัดทำแผนชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนส่วนราชการอื่นๆ ในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนชุมชนของทุกชุมชนในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณ ทางเทศบาลฯ ได้ใช้การรับฟังข้อคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป็นหลัก จากนั้นในการกำหนดกิจกรรม โครงการ ใช้การจัดสรรที่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการพัฒนาพื้นที่ ในส่วนของการชี้แจงวงเงินงบประมาณที่ใช้ในแต่ละปีให้ประชาชนได้ทราบ ทางเทศบาลฯ ไม่ได้ชี้แจงในเวทีประชาคม แต่จะเผยแพร่เอกสารเมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดทำงบประมาณในแต่ละปี โดยมีการประกาศผ่านทางเว็บไซต์ ผ่านผู้นำชุมชน บอร์ดประชาสัมพันธ์ และศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลฯ ซึ่งมีเอกสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณอย่างครบถ้วน อีกทั้งทางเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ยังการจัดทำหนังสือพิมพ์ที่จัดทำโดยกองวิชาการ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของทางเทศบาลฯ ด้วย (หัวหน้าฝ่ายแผนเทศบาลเมืองกำแพงเพชร, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2562)

4.4 การเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม

จากการศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของ อปท. กับการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม จากการใช้วิธีการศึกษาโดยใช้กรอบการวิเคราะห์ตามทฤษฎีจากฐานราก ซึ่งเป็นการศึกษาจากการให้ความหมายของคนจากปรากฏการณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างมโนทัศน์

จากนั้นเชื่อมโยงจากมโนทัศน์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงทฤษฎี พบว่าการจัดการเชิงสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณเป็นตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีลักษณะเดียวกัน คือกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณตามระเบียบที่กำหนด และมีช่องทางในการเผยแพร่ที่หลากหลาย ปัญหาความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลฯ มีน้อย ถ้ามีปัญหาความไม่เข้าใจ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองใช้วิธีการในการสื่อสารแก่ประชาชน มีการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด และมีช่องทางในการเผยแพร่ที่หลากหลาย ทั้งมีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ และการเผยแพร่ผ่านผู้นำชุมชน อสม. หรือ Core Team แต่จำนวนประชาชนที่เข้ามาขอรับข้อมูลยังมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ เป็นส่วนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ประชาชนเข้าใจได้ยาก อย่างไรก็ตามเทศบาลฯ ก็เห็นความสำคัญเรื่องดังกล่าวจึงมีข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเทศบาลฯ ผ่านทางวารสารให้แก่ประชาชน มีแผ่นพับที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษี วิธีการชำระภาษี ความสำคัญของภาษีให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจมากขึ้น ในส่วนของการนำไปใช้ในกระบวนการจัดหางบประมาณอย่างมีส่วนร่วม นั้น ทางเทศบาลฯ เห็นว่าการจัดทำแผนพัฒนาห้าปีของเทศบาลฯ ตามระเบียบใหม่ที่มีการกำหนดสัดส่วนของประชาชนในการมีส่วนร่วมในหลายกระบวนการ เป็นส่วนที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนด้วย โดยเฉพาะในส่วนของ การติดตามประเมินโครงการของเทศบาลฯ

สำหรับการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหางบประมาณอย่างมีส่วนร่วม นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเนื้อหาที่เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณที่ประชาชนควรต้องทราบ คือบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายรับของเทศบาล รวมถึงรายจ่ายของเทศบาล โดยในส่วนของรายรับ เทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด และเทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดสระแก้ว มีการชี้แจงให้ประชาชนทราบในระหว่างการทำประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี โดยจะระบุรายรับในส่วนที่นำไปใช้ในโครงการพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลต่อการตัดสินใจของประชาชน แม้ว่าจะไม่มีการแจกแจงรายจ่ายแก่ประชาชน แต่ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงข้อจำกัดทางด้านงบประมาณเป็นอย่างดี ในการจัดทำแผนและงบประมาณจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของความ ในส่วนของเทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดสระแก้วไม่ได้แจกแจงรายจ่ายแก่ประชาชนแต่ประชาชนส่วนใหญ่ทราบข้อจำกัดของการใช้งบประมาณเป็นอย่างดี อีกทั้งเทศบาลฯ ให้ความสำคัญในพื้นที่ไม่มีปัญหาโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐาน เพราะถนนและแสงสว่าง เทศบาลฯ มีความต้องการในพื้นที่ไม่มีปัญหาโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐาน เพราะถนนและแสงสว่าง เทศบาลฯ มี

ครอบคลุมประมาณ 90% ดังนั้นในการทำประชาคม เทศบาลฯ ใช้วิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนดในการจัดทำแผนและงบประมาณ ซึ่งกำหนดไว้เป็นการให้ความสำคัญทางด้านการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้การจัดสรรงบประมาณ ไปตามวิสัยทัศน์นั้นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

นอกจากนี้สิ่งที่ควรให้ความสำคัญคือการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น จากการศึกษาสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการการจัดประชุมชี้แจงแก่ประชาชนผู้ที่เสียภาษีท้องถิ่น ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน แต่ทั้งนี้ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจทางด้านภาษี เนื่องจากประชาชนบางส่วนไม่เข้าใจว่าการจ่ายภาษีรายได้บุคคลธรรมดาแล้ว ทำไมยังต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี เพราะไม่เห็นความสำคัญในการชำระภาษีท้องถิ่น เนื่องจากไม่เห็นถึงการได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายของท้องถิ่น ทางเทศบาลแก้ไขด้วยการให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้อธิบายเป็นรายการณ นอกจากนั้นความรู้ทางด้านการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาของเทศบาลฯ ก็มีความสำคัญ เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ ต่างใช้งบประมาณในการใช้จ่าย ในการติดตามโครงการในแต่ละโครงการ ชาวบ้านควรจะต้องรับทราบว่าเป็นแต่ละแผนงานโครงการนั้น มีการใช้งบประมาณเท่าไร

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปผลจากการศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดหางบประมาณอย่างมีส่วนร่วมเพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 21 สรุปผลการศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการจัดหางบประมาณอย่างมีส่วนร่วม

ประเด็น	รายละเอียด	ส่วนประกอบเพิ่มเติม
การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เอกสารทางการคลังและงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดเผยอย่างเป็นทางการ	- เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี - แผนพัฒนาท้องถิ่น - แผนการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ - งบแสดงฐานะทางการเงิน

ประเด็น	รายละเอียด	ส่วนประกอบเพิ่มเติม
		<ul style="list-style-type: none"> - การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ - การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาประจำปีงบประมาณ
	ลักษณะการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เป็นทางการ	<ul style="list-style-type: none"> - แนวปฏิบัติของอปท. ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ - เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผ่นพับ วารสาร
	ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	บอร์ด เว็บไซต์ ช่องเคเบิลทีวี ผ่านผู้นำชุมชน อสม. Core team หน่วยงานอื่นๆ อาทิ กลุ่มประชาสังคม
การ จัดทำ งบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	การจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	<ol style="list-style-type: none"> 1) การอภิปรายแลกเปลี่ยน 2) การจัดประชุม ทหารี่อ สมัชชาประชาคม 3) การมีเวทีของผู้แทนในการอภิปรายเกี่ยวกับงบประมาณ 4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินการของ อปท.
	แนวปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม	แนวปฏิบัติในการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมของแต่ละ อปท.
	การส่งเสริมให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของ อปท. เพื่อใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วม	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ที่มา : จากผลการศึกษาของผู้วิจัย

สรุปจากการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นไปตามที่

กฎหมายกำหนด จะมีความแตกต่างกันในลักษณะของแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ รายละเอียดเนื้อหาที่มีปริมาณมาก เนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นส่วนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน อาจทำให้ประชาชนเข้าใจได้ยาก อย่างไรก็ตามมีการจัดทำเนื้อหาเพื่อเผยแพร่ให้แก่ประชาชน แต่ยังเป็นเพียงการจัดทำเฉพาะด้าน เช่นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากรท้องถิ่น และผลการดำเนินงานของเทศบาลฯ เป็นต้น ประชาชนจึงมีการรับรู้ข้อมูลด้านการเงินการคลังของ อปท. ในระดับพื้นฐาน ตามที่ อปท. ได้นำเสนอ

การจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมซึ่งเป็นกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรสาธารณะ พบว่า กรณีศึกษามีการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ เพื่อให้ฝ่ายบริหารนำไปจัดทำร่างและพิจารณาผ่านสภาเทศบาลฯ มีจำนวนน้อยที่ร่วมเป็นคณะกรรมการที่ร่วมดำเนินเกี่ยวกับกิจการของเทศบาลฯ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม หรือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบอื่นๆ ต่อการดำเนินงานของเทศบาลฯ เท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณไปใช้ในการมีส่วนร่วมจึงควรจัดทำให้ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน อาทิ แผ่นพับ วารสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้ในการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมแม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่หากต้องการให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณอย่างชัดเจน จนสามารถนำไปใช้เพื่อการเลือกทางการเลือกต่อการดำเนินงานทางด้านการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความพอใจต่อการดำเนินการจัดบริการสาธารณะของ อปท. ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ เป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนและงบประมาณเพิ่มขึ้น

4.5 ปัญหาและอุปสรรคจากการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า การเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของท้องถิ่น กรณีศึกษาทั้ง 4 มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการเข้าถึงของข้อมูลของ

ประชาชนยังมีน้อย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบอกกล่าวให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจหรือมีข้อสงสัย โดยส่วนมากเป็นข้อสงสัยเกี่ยวกับการชำระภาษี และการจัดบริการสาธารณะบางอย่างที่ไม่ใช้ภารกิจของอปท. ทั้งนี้เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นใช้วิธีการสื่อสารให้แก่ประชาชนที่มีข้อสงสัยสำหรับการใช้ช่องทางที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันน่าจะเป็นช่องทางด้านผ่านทางเว็บไซต์ หรือเฟสบุ๊ก ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วแก่ประชาชน (ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการคลัง เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น เมื่อวันที่ 27 มกราคม,2562; ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการคลัง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม,2562)

อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าเป็นการดีถ้าประชาชนได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเพราะจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังมากขึ้น แต่ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ เนื่องจากประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมประจำ และส่วนใหญ่ติดภาระกิจส่วนตัว ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมได้เป็นประจำได้ (ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการคลัง เทศบาลเมืองกำแพงเพชร, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2562; ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการคลัง เทศบาลเมืองราชบุรี, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562)

4.6 แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน

การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า ควรมีการจัดทำระบบข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณให้เอกสารที่เผยแพร่มีความเข้าใจง่าย เนื้อหาที่เผยแพร่ควรครอบคลุมทั้งกระบวนการทางด้านการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบภาษีอากร ควรมีการจัดอบรมหรือจัดประชาคมชี้แจงให้ความรู้ทางด้านการคลังและงบประมาณแก่ประชาชน นอกจากนี้ในการจัดเวทีประชาคมในการจัดทำแผนและงบประมาณของท้องถิ่น ควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านการคลังให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงฐานะทางด้านการคลัง เข้าใจบทบาทหน้าที่ของเทศบาลฯ และการติดตามผลการดำเนินโครงการอีกด้วย ซึ่งที่ผ่านมาเมื่อมีการจัดเวทีประชาคมเสร็จประชาชนถือว่าหน้าที่ของตนได้สิ้นสุดลงแล้ว มีจำนวนน้อยที่ให้การติดตามแผนงานหรือโครงการดำเนินงานต่อ (ตัวแทนประชาชน, 29 มกราคม 2563)

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และภูมิลำเนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียด ในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปหรือปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	826	54.6
- หญิง	686	45.4
รวม	1,512	100
2. ระดับการศึกษา		

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
- ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	218	14.4
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	226	14.9
- มัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวส.	722	47.8
- ปริญญาตรี	302	20
- สูงกว่าปริญญาตรี	44	2.9
รวม	1,512	100
3. อาชีพ		
- อาชีพอิสระ	68	4.5
- รับจ้างทั่วไป	279	18.5
- ค้าขาย	323	21.4
- พนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ	196	13.0
- ธุรกิจส่วนตัว	230	15.2
- ข้าราชการ	156	10.3
- พ่อบ้าน/แม่บ้าน	44	2.9
- เกษตรกร	178	11.7
- อื่น ๆ	38	2.5
รวม	1,512	100
4. ภูมิลำเนาเดิม		
- อยู่ในเขตการปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่น	1,361	90.0
- ไม่ได้อยู่ในเขตการปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่น	151	10.0
รวม	1,512	100
อายุเฉลี่ย 40 ปี S.D. = 14.23 ปี		
รายได้เฉลี่ย 13,876.81 บาท/เดือน S.D. = 8,993.30 บาท		
ระยะเวลาที่อาศัยในที่อยู่ปัจจุบันโดยเฉลี่ย 32.56 ปี S.D. = 17.38 ปี		

จากตารางที่ 5.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีทั้งหมด 1,512 คน ส่วนใหญ่ เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 54.6 มีอายุเฉลี่ย 40 ปี ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมา มี

การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20 และ 14.9 ตามลำดับ ในด้านอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ 3 อาชีพ คือ อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างทั่วไป และ อาชีพพนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.4 18.5 และ 13.0 มีรายได้เฉลี่ย 13,876.81 บาทต่อเดือน และในด้านภูมิภาคนาพบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในที่อยู่ปัจจุบันโดยเฉลี่ยเป็นเวลา 32.56 ปี

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย ความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจากการเปิดเผยข้อมูลตามช่องทางต่าง ๆ บุคคลที่ให้การอบรมความรู้ หรือบอกกล่าวเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และทัศนคติที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความถี่ในการติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้ติดตามหรือไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	5	0.3
2. ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว	770	50.9
3. ติดตามอย่างสม่ำเสมอ	633	41.9
4. ติดตามเป็นประจำ	104	6.8
รวม	1,512	100

จากตารางที่ 24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ส่วนใหญ่ติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาคือ ได้ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 41.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับช่องทางการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนที่ให้ความสนใจในการติดตามข่าวสารข้อมูลดังกล่าว

ผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับช่องทางการติดตามข้อมูลข่าวสาร ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ บอร์ดสำนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชน เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน เอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/รายงานประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/สื่อมวลชนในพื้นที่ ผ่านเว็บไซต์/เว็บบอร์ด/เฟซบุ๊ก/กู๊ปไลน์ และ ศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบลักษณะการติดตามข้อมูลข่าวสารจากช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ 4 ลักษณะคือ “ไม่เคยได้รับ” “ได้รับนาน ๆ ที” “ได้รับเป็นบางครั้ง” หรือ “ได้รับเป็นประจำ” โดยเลือกตอบเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความถี่และร้อยละของลักษณะการติดตามข้อมูลข่าวสารหรือการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากแหล่งข้อมูลข่าวสารในแต่ละช่องทางดังกล่าว นั้น ในลักษณะนาน ๆ ทีจึงได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งคิดเป็นร้อยละตั้งแต่ ร้อยละ 19.8-56.5 โดยช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนได้รับข้อมูลข่าวสารในลักษณะนาน ๆ ทีจึงได้รับซึ่งมีร้อยละสูงสุด คือ บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/รายงานประจำปีของอปท.และ รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 41.7 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านทางช่องทางต่าง ๆ

ช่องทางในการติดตามข้อมูลข่าวสาร	ลักษณะหรือความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสาร			
	ไม่เคยได้รับ	ได้รับนาน ๆ ที่	ได้รับเป็นบางครั้ง	ได้รับเป็นประจำ
1) อ่านประกาศข่าวสารที่บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน	20 (1.3%)	855 (56.5%)	562 (37.1%)	135 (8.9%)
2) รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน	321 (21.2%)	630 (41.7%)	317 (20.9%)	244 (16.1%)
3) รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/รายงานประจำปีของอปท.	37 (2.4%)	745 (49.3%)	518 (34.3%)	212 (14.0%)
4) รับทราบข่าวสารจากอปท. จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/สื่อมวลชนในพื้นที่	860 (56.9%)	374 (24.7%)	132 (8.7%)	146 (9.7%)
5) อ่านประกาศข้อมูลต่าง ๆ ของอปท. ผ่านเว็บไซต์/เว็บบอร์ด/เฟซบุ๊ก/กรู๊ปไลน์	833 (55.1%)	319 (21.1%)	243 (16.1%)	117 (7.7%)
6) เข้าไปใช้บริการจากศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น	1,074 (71.0%)	299 (19.8%)	45 (2.9%)	94 (6.2%)

นอกจากช่องทางต่าง ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ยังมีกระบวนการที่สำคัญซึ่งช่วยเสริมสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คือการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสบการณ์ในการได้รับความรู้/เข้าร่วมอบรมรับฟังความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รวมถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่จัดอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนมากถึงร้อยละ 98.5 เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนใหญ่ได้รับการอบรมความรู้ดังกล่าวจากผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน หรือกรรมการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 94.8 รองลงมาคือ สมาชิกสภาเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 93.3 และ อปพร. อสม. หรือผู้นำกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 92.1 ตามลำดับดังรายละเอียดในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรม		
- ไม่เคยได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรม	23	1.5
- เคยได้รับข้อมูล/เข้าร่วมอบรม	1,489	98.5
รวม	1,512	100
2. บุคคลหรือหน่วยงานที่ให้การอบรม		
- นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น	1,337	88.4
- สมาชิกสภาเทศบาล	1,410	93.3
- เจ้าหน้าที่ของเทศบาล	159	10.5
- อปพร./อสม./ผู้นำกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มต่าง ๆ	1,392	92.1
- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน/กรรมการชุมชน	1,433	94.8
- ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วน ราชการภูมิภาค	1,328	87.8
- หน่วยงานอื่น ๆ อาทิ ครู นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเครือข่ายประชาชน ฯลฯ	44	2.9

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและ งบประมาณให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผ่านทางช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการอบรมให้ความรู้ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเรื่องการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยจึงได้สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและ งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นต่าง ๆ ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากน้อยเพียงใดซึ่งมีทั้งหมด 4 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย (1) เห็นด้วยบางส่วน (2) เห็นด้วยอย่างมาก (3) และเห็นด้วยอย่างยิ่ง (4) โดยผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อหาระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด ระดับความคิดเห็นสูงที่สุด จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นในแต่ละระดับในแต่ละประเด็น รวมถึงได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความ

คิดเห็นดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในภาพรวมและรายข้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมในเชิงบวกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 2.9 ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 43.9 ที่มีทัศนคติต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อหรือรายประเด็นพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติสูงสุด คือ การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 รองลงมาคือ การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้การเลือกบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

ตารางที่ 26 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ค่าสถิติ	
	1	2	3	4	ค่าเฉลี่ย	SD.
1) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของอปท. จะทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานตามภารกิจของอปท.	164 10.8%	443 29.3%	481 31.8%	424 28.0%	2.79	1.00
2) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณมากขึ้น	73 4.8%	380 25.1%	623 41.2%	436 28.8%	2.94	0.86
3) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้	79	330	681	422	2.95	0.84

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ค่าสถิติ	
	1	2	3	4	ค่าเฉลี่ย	SD.
ให้การเลือกบริการสาธารณะของอปท. ได้ตรงกับความต้องการของประชาชน	5.2%	21.8%	45.0%	27.9%		
4) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. จะทำให้ประชาชนสามารถจัดลำดับแผนงาน โครงการของอปท. ได้	76 5.0%	412 27.2%	686 45.4%	338 22.4%	2.85	0.83
5) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของอปท. ได้	68 4.5%	425 28.1%	489 32.3%	530 35.1%	2.98	0.91
ภาพรวม	68 4.5%	421 27.8%	663 43.9%	360 23.8%	2.90	0.88

5.2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลมาจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านการคลังและงบประมาณซึ่งดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าจะส่งผลต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน โดยปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายได้ทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รายได้ที่เกิดจากการจัดเก็บภาษี รายจ่ายทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลักษณะแผนงานสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้ไปเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทั้งหมด 5 รายการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยคำถาม 20 ข้อ แบบตอบถูกหรือผิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ที่ถูกต้อง 3.30 คะแนน ส่วนใหญ่มีการรับรู้อย่างถูกต้องในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.1 เมื่อพิจารณาการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นรายข้อหรือรายประเด็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 52.6-82.8 มีกับการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อย่างถูกต้องมากที่สุด คือ การรับรู้เกี่ยวกับแผนงานที่เทศบาลเมืองฯ จัดสรรงบประมาณให้มากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คิดเป็นร้อยละ 82.8 รองลงมาคือ การรับรู้เกี่ยวกับการจ่ายภาษีทุกประเภทให้กับ อปท. ในปีงบประมาณ 2562 คิดเป็นร้อยละ 71.1 ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับการจ่ายทั้งหมดของเทศบาลฯ ในปีงบประมาณ 2562 การรับรู้เกี่ยวกับประเภทรายรับของ อปท. ในปีงบประมาณ 2562 และ การรับรู้เกี่ยวกับมูลค่าการได้รับบริการต่างๆ ประเภทจาก อปท. ในปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนผู้ที่รับรู้ถูกต้องซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.6 52.6 และ 38.98 ตามลำดับ

สำหรับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้เท่ากับ 14.18 คะแนน และส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.1 เมื่อพิจารณาความรู้เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 28.4-97.2 มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2562 ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือรายจ่ายประจำ และ ปีงบประมาณ 2562 อปท. มีหนี้ค้างอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 90.5 เท่ากัน รองลงมา ส่วนประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องน้อยที่สุด คือ การก่อกั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ถ้า อปท. มีงบประมาณรายจ่ายไม่เพียงพอ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 28.4 ดังตารางที่ 28-31

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับการรับรู้ที่ถูกต้อง	เกณฑ์คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	รับรู้ถูกต้องทั้งหมด 5 ข้อ	278	18.4
มาก	รับรู้ถูกต้อง 4 ข้อ	397	26.3
ปานกลาง	รับรู้ถูกต้อง 3 ข้อ	546	36.1
น้อย	รับรู้ถูกต้อง 2 ข้อ	258	17.1
น้อยที่สุด	รับรู้ถูกต้องไม่เกิน 1 ข้อ	33	2.2
รวม		1,512	100

คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ 3.3 คะแนน SD. = 1.05

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การรับรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1. การรับรู้เกี่ยวกับการจ่ายภาษีทุกประเภทให้กับ อปท. ในปีงบประมาณ 2562	690	45.6
2. การรับรู้เกี่ยวกับประเภทรายรับของ อปท. ในปีงบประมาณ 2562	786	52.0
3. การรับรู้เกี่ยวกับรายจ่ายทั้งหมดของเทศบาลเมืองกลุ่มตัวอย่างในปีงบประมาณ 2562	890	58.9
4. การรับรู้เกี่ยวกับมูลค่าการได้รับบริการต่างๆ ประเภทจาก อปท. ในปีงบประมาณ 2562	582	38.5
5. การรับรู้เกี่ยวกับแผนงานที่เทศบาลเมืองฯ จัดสรรงบประมาณให้มากที่สุดในปีงบประมาณ 2562	1,236	81.7

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระดับความรู้ความเข้าใจ	เกณฑ์คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	มีความรู้ความเข้าใจ 16 - 20 ข้อ	134	8.9
มาก	มีความรู้ความเข้าใจ 14 - 15 ข้อ	303	20.0
ปานกลาง	มีความรู้ความเข้าใจ 12 - 13 ข้อ	957	63.3
น้อย	มีความรู้ความเข้าใจ 10 - 11 ข้อ	44	2.9
น้อยที่สุด	มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่า 10 ข้อ	74	4.9
รวม		1,512	100
คะแนนเฉลี่ยของความรู้ 14.18 คะแนน SD. = 3.96 คะแนน			

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1) อำนวยการอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่นายกเทศจะนำไปดำเนินการใด ต้องนำงบประมาณเข้าขออนุมัติจากสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ	1,468	97.1
2) ปีงบประมาณเริ่มต้นทุก ๆ วันที่ 1 กันยายน	1,209	78.0
3) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณของอปท.	1,181	78.1
4) ประชาชนสามารถติดตามการจัดสรรงบประมาณของ อปท. ได้	1,237	81.8
5) รายรับของท้องถิ่น (ปีงบประมาณ 2562) มาจากรายได้ที่ อปท. จัดเก็บได้เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด	568	37.56
6) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง	1,209	80.0
7) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ปีงบประมาณ 2562) มีสัดส่วนน้อยที่สุดของรายได้ภาษีที่ อปท. จัดเก็บทั้งหมด	1,181	78.1
8) สัดส่วนรายรับที่เป็นเงินอุดหนุนสามารถนำไปใช้ในด้านใดก็ได้ตามที่ อปท. เห็นสมควร	1,009	66.7
9) รายจ่ายของ อปท. (ปีงบประมาณ 2562) ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือรายจ่ายประจำ	1,469	97.2
10) รายจ่ายของ อปท. มาจากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด	890	58.9
11) ในปีงบประมาณ (2562) แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุด	775	51.3
12) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจจากรัฐบาล	1,208	79.9
13) เงินสะสมของประจำปี (2562) ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25	669	44.2
14) อปท. สามารถใช้จ่ายเงินสะสมได้เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาของ อปท.	1,468	97.1
15) การก่อหนี้ท้องถิ่น ต้องผ่านความเห็นชอบต่อสภาท้องถิ่นและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ	1,082	71.6
16) การก่อหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ถ้า อปท. มีงบประมาณรายจ่ายไม่เพียงพอ	430	28.4

ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
17) ปีงบประมาณ 2562 อปท. มีหนี้คงค้างอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด	1,369	90.5
18) ประชาชนสามารถเข้าเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการทำงานของ อปท. ในแต่ละปีงบประมาณได้	1,182	78.2
19) ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของ อปท. ได้	1,208	79.9
20) งบประมาณด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเป็นงบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	1,237	81.8

5.3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแล้ว นอกจากจะส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการรับรู้และมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ยังจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณดังกล่าว จะส่งผลต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณต่อไป โดยการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความถี่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย และเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น การให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามหรือแบบสำรวจ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการต่าง ๆ โดยใช้คำถาม 14 ข้อ สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดซึ่งมีทั้งหมด 4 ระดับ คือ ไม่เคยเข้าร่วม (1) เข้าร่วมน้อยมาก (2) เข้าร่วมเป็นครั้งคราว (3) และเข้าร่วมเป็นประจำ (4) โดยผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อหาระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด ระดับการมีส่วนร่วมสูงที่สุด จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีมีส่วนร่วมในแต่ละระดับในแต่ละประเด็น รวมถึงได้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วม เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่างทั้งในภาพรวมและรายข้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 63.4 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างเป็นครั้งคราว และโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อยมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 2.16 อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 43.7 ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณเป็นครั้งคราว เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณในรายข้อพบกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยมากในทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของส่วนร่วมมากที่สุด คือ การเข้าร่วมในเวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.34 รองลงมาคือ การร่วมลงประชามติในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.25 และ 2.23 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 32-33

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความถี่ในการเข้าร่วมจัดทำแผนและงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคยเข้าร่วม	103	6.8
2. เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว	959	63.4
3. เข้าร่วมเป็นประจำ	450	29.8
รวม	1,512	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ค่าสถิติ	
	1	2	3	4	ค่าเฉลี่ย	SD.
1) การประชุมกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเฉพาะเรื่อง/เฉพาะด้าน เช่น ความต้องการบริการสาธารณะ, ปัญหาจากการได้รับบริการสาธารณะ	334 22.1%	538 35.6%	425 28.1%	215 14.2%	2.26	1.1
2) เวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น	395 26.1%	436 28.8%	416 27.5%	267 17.7%	2.37	1.08

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ค่าสถิติ	
	1	2	3	4	ค่าเฉลี่ย	SD.
3) ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของ อปท.	395 26.12%	465 30.8%	620 41.0%	32 2.1%	2.19	0.91
4) ทำแบบสำรวจความต้องการบริการสาธารณะ	331 21.9%	490 32.4%	670 44.3%	21 1.4%	2.19	0.91
5) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	392 25.9%	526 34.9%	336 22.2%	258 17.1%	2.23	1.1
6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการงบประมาณรายจ่ายประจำปี	690 45.6%	510 33.7%	287 18.9%	25 1.7%	2.14	0.94
7) เข้าร่วม/รับชมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี	508 33.6%	310 20.5%	628 41.5%	66 4.4%	2.16	0.97
8) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานร่วมกับ อปท.	546 36.1%	371 24.5%	393 25.9%	202 13.4%	2.15	1.06
9) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง/คณะกรรมการตรวจรับฯ ร่วมกับ อปท.	558 36.9%	357 23.6%	531 35.1%	66 4.4%	2.05	0.96
10) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น	550 36.4%	281 18.6%	589 38.9%	92 6.1%	2.15	1.02
11) เสนอร่างข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย	556 36.7%	355 23.5%	427 28.2%	174 11.5%	2.12	1.04
12) ลงประชามติในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น	502 33.2%	326 21.6%	493 32.6%	191 12.6%	2.1	1.06

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ค่าสถิติ	
	1	2	3	4	ค่าเฉลี่ย	SD.
13) เข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอน ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น	1,090 72.1%	276 18.3%	126 8.3%	20 1.3%	1.15	0.47
14) เข้าร่วมในการตรวจสอบ/ ติดตามการทำงานของอปท.	1,119 74%	181 12.0%	158 10.4%	54 3.6%	2.17	1.01
ภาพรวม	476 31.5%	361 23.9%	661 43.7%	14 0.9%	2.16	0.98

5.4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามากที่สุดคือ ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน เพื่อนำไปใช้เป็นสารสนเทศที่สำคัญให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ และวางแผนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในสองประเด็นคือ

5.4.1 ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามสองครั้งคือ ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการตัดสินใจเลือกซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีความพอใจให้เพิ่มงบประมาณ กลุ่มที่มีความพอใจให้ลดงบประมาณ และกลุ่มที่มีความพอใจให้ยังคงงบประมาณไว้คงที่เหมือนเดิม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างมีความพอใจทางการคลังและงบประมาณสอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 45.5 และ 59.5 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกให้จัดเก็บภาษคงที่เหมือนเดิม กล่าวคือให้จัดเก็บภาษีในอัตราเดิม คิดเป็นร้อยละ 50.5 และ 50.8 ตามลำดับ เช่นเดียวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ซึ่ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมคงที่เหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 41.2 และ 52.5 ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 34

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินงานทางการคลังและ งบประมาณ	ความพอใจทางการคลัง และงบประมาณก่อน รับทราบข้อมูลทางการ คลังและงบประมาณ			ความพอใจทางการคลัง และงบประมาณหลัง รับทราบข้อมูลทางการคลัง และงบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่าย ของ อปท. เพื่อการจัดบริการ สาธารณะควรเป็นอย่างไร	699 46.2%	480 31.7%	333 22.0%	914 60.4%	270 17.8%	328 21.7%
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บ ควรเป็นอย่างไร	300 19.8%	773 51.1%	439 29.0%	409 27.1%	778 51.5%	325 21.5%
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)	359 23.7%	634 41.9%	519 34.3%	342 22.6%	803 53.1%	367 24.3%

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ทั้งนี้ในแต่ละกรณีการศึกษาย่อมมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนในส่วนของแต่ละกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็นรายกรณีศึกษา ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 35-38

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

การดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณ	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร	162 42.7%	123 32.5%	94 24.8%	300 79.2%	52 13.7%	27 7.1%
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร	75 19.8%	187 49.3%	117 30.9%	95 25.1%	225 59.4%	59 15.6%
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)	87 23%	150 39.5%	142 37.5%	80 21.1%	217 57.3%	82 21.6%

ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่า

1) ความพอใจของประชาชนต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 42.7 และส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 79.2

2) ความพอใจของประชาชนต่อระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บ พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 49.3 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 59.4

3) ความพอใจของประชาชนต่อระดับค่าธรรมเนียมของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 39.5 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 57.3

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี

การดำเนินงานทางการคลังและ งบประมาณ	ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณก่อนรับทราบ ข้อมูลทางการคลังและ งบประมาณ			ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณหลังรับทราบ ข้อมูลทางการคลังและ งบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่าย ของ อปท. เพื่อการจัดบริการ สาธารณะควรเป็นอย่างไร	162 42.7%	144 38.0%	73 19.3%	180 47.5%	112 29.6%	87 22.9%
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บ ควรเป็นอย่างไร	69 18.2%	207 54.6%	103 27.2%	88 23.2%	208 54.9%	83 21.9%
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียม ขยะ)	81 21.4%	154 40.6%	144 38%	72 19%	187 49.3%	120 31.7%

ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่า

1) ความพอใจของประชาชนต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 42.7 และส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 47.5

2) ความพอใจของประชาชนต่อระดับภาษีที่เทศบาลเมืองราชบุรีจัดเก็บ พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 54.6 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 54.9

3) ความพอใจของประชาชนต่อระดับค่าธรรมเนียมของเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 40.6 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 49.3

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

การดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณ	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร	164 43.5%	123 32.6%	90 23.9%	200 53.1%	75 19.9%	102 27.1%
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร	77 20.4%	183 48.5%	117 31.0%	111 29.4%	178 47.2%	88 23.3%
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)	91 24.1%	148 39.3%	138 36.6%	90 23.9%	192 50.9%	95 25.2%

ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น พบว่า

1) ความพอใจของประชาชนต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 43.5 และส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 53.1

2) ความพอใจของประชาชนต่อระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บ พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 47.2

3) ความพอใจของประชาชนต่อระดับค่าธรรมเนียมของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 39.3 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 50.9

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

การดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณ	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณสุขควรเป็นอย่างไร	201 53.3%	117 31%	59 15.6%	243 64.5%	58 15.4%	76 20.2%
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร	73 19.4%	212 56.2%	92 24.4%	100 26.5%	205 54.4%	85 22.5%

การดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณ	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ		
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)	91 24.1%	173 45.9%	113 30%	87 23.1%	205 54.4%	72 19.1%

ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชรพบว่า

- 1) ความพอใจของประชาชนต่อขนาดงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 53.3 และส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้เพิ่มขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. คิดเป็นร้อยละ 64.5
- 2) ความพอใจของประชาชนต่อระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บ พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 56.2 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ระดับภาษีที่ อปท. จัดเก็บอยู่ในระดับที่คงที่ คิดเป็นร้อยละ 54.4
- 3) ความพอใจของประชาชนต่อระดับค่าธรรมเนียมของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่าก่อนการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 45.9 ส่วนหลังการรับทราบข้อมูล ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้อยู่ในระดับคงที่ คิดเป็นร้อยละ 54.4

5.4.2 ผลการวิเคราะห์ความพอใจต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของ อปท.

การจัดสรรงบประมาณตามแผนการดำเนินงานที่สำคัญของ อปท. แบ่งออกเป็น 6 แผนงาน ได้แก่ แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน แผนงานด้านสาธารณสุข แผนงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม แผนงานด้านการจัดระเบียบชุมชน และแผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ว่าควรจัดสรรงบประมาณให้แต่ละแผนงานเพิ่มขึ้น ลดลง หรือยังคงที่เหมือนเดิม นอกจากนี้ยังให้กลุ่มตัวอย่าง

ตัดสินใจเลือกกว่าแผนงานใดที่มีความต้องการให้ดำเนินงานมากที่สุดโดยการเรียงลำดับความต้องการจากน้อยไปหามาก

ผลการวิเคราะห์ส่วนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน พบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นแผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 51.9 และ 82.4 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 45.9 และ 81.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการจัดระเบียบชุมชน และการรักษาความปลอดภัย ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 50.3 และ 93.8 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุนทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 60.1 และ 91.2 ตามลำดับ ส่วนแผนงานด้านการพัฒนาผังเมือง นั้น ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 45.4 ความพอใจเลือกให้งบประมาณคงที่ แต่หลังจากรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.4 ตัดสินใจเลือกให้งบประมาณเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการแผนการดำเนินงานพบว่า

ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 1 มี 2 แผนงาน คือ แผนงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ แผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 39 และ 49 ตามลำดับ แผนการ

ดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 2 คือ แผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 31 แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 3 คือ แผนงานด้านการพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต และแผนงานด้านการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 24.5 และ 25.3 ตามลำดับ และแผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับสุดท้าย คือ แผนการดำเนินงานด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 27.6

□ หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ พบว่า แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 1 คือ แผนงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 42.1 แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 2 มี 2 แผนงาน คือ แผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง และแผนงานด้านการพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 28.4 และ 23.9 ตามลำดับ แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 3 คือ แผนงานด้านการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 24.7 แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 4 คือ แผนการดำเนินงานด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัยโดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 25.6 และแผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับสุดท้าย คือ แผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 34.9 ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 39

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณก่อนรับทราบข้อมูล ทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณหลังรับทราบข้อมูล ทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
1) การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)	785 51.9%	475 31.4%	252 16.6%	1 39%	1,246 82.4%	266 17.6%	-	1 42.1%
2) การพัฒนาด้านผังเมือง	464 30.6%	686 45.4%	361 23.9%	3 31%	1,125 74.4%	385 25.5%	2 0.1%	3 28.4%
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพ ชีวิต	802 53.0%	455 30.1%	255 16.9%	5 24.5%	1,329 87.9%	181 12.0%	1 0.1%	2 23.9%
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	695 45.9%	549 36.3%	268 17.7%	5 25.3%	1,235 81.6%	277 18.4%	-	4 24.7%
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชน และการรักษาความปลอดภัย	760 50.3%	461 30.5%	291 19.2%	6 27.9%	1,419 93.8%	93 6.2%	-	5 25.5%
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ชุมชน การท่องเที่ยวและการ ลงทุน	909 60.1%	384 25.4%	219 14.5%	2 49%	1,377 91.2%	135 8.9%	-	6 34.9%

ทั้งนี้ในแต่ละกรณีการศึกษาย่อมมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนใน
ส่วนของแต่ละกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความพอใจของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานใน
ด้านต่างๆ ของ อปท. จำแนกเป็นรายกรณีศึกษา ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 40-43

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณ
ของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)	186 49.3%	122 32.4%	69 18.3%	1 38.5%	348 91.8%	31 8.2%	-	1 35.9%
2) การพัฒนาด้านผังเมือง	111 29.3%	176 45.4%	92 24.3%	3 30.9%	316 83.4%	63 16.6%	-	2 30.1%
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต	189 49.9%	118 31.1%	72 19.0%	2 23.2%	342 90.2%	36 9.5%	1 0.3%	4 21.1%
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	165 43.5%	140 36.9%	74 19.5%	4 25.6%	328 86.5%	51 13.5%	-	3 26.9%
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย	181 47.8%	117 30.9%	81 21.4%	6 26.4%	345 91.0%	34 9.0%	-	5 24%
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน	349 92.6%	28 7.4%	-	5 34.0%	340 89.7%	39 10.3%	-	6 2

ผลการวิเคราะห์ส่วนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่ม

งบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 91.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านผังเมือง ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 45.4 และ 83.4 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มด้านการพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 49.9 และ 90.2 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 43.5 และ 86.5 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 47.8 และ 91.0 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 92.6 และ 89.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองราชบุรี

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณก่อนรับทราบข้อมูล ทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจทางการคลังและ งบประมาณหลังรับทราบข้อมูล ทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
1) การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)	216 57%	113 29.8%	50 13.2%	1 38.5%	343 90.5%	36 9.5%	-	1 40.1%
2) การพัฒนาด้านผัง เมือง	144 37.9%	166 43.8%	68 18%	3 30.9%	262 69.1%	117 30.9%	-	3 26.1%
3) การพัฒนา สาธารณสุข บริการทาง สังคมและคุณภาพชีวิต	216 57%	113 29.3	50 13.2%	2 23.2%	320 84.4%	59 15.6%	-	2 21.1%

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	193 50.9%	128 33.8%	58 15.3%	4 25.6%	293 77.3%	86 22.7%	-	4 24.8%
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย	202 53.3%	115 30.3%	62 16.4%	6 26.4%	344 90.8%	35 9.2%	-	6 22.2%
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน	196 51.7%	122 32.2%	61 16.1%	5 34.0%	333 87.9%	46 12.1%	-	5 37.7%

ผลการวิเคราะห์ส่วนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน ของเทศบาลเมืองราชบุรี พบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นแผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 57 และ 90.5 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 57 และ 84.4 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 50.9 และ 77.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและ

งบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 53.3 และ 90.8 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุนทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 51.7 และ 87.9ตามลำดับ ส่วนแผนงานด้านการพัฒนาผังเมือง นั้น ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 43.8 ความพอใจเลือกให้งบประมาณคงที่ แต่หลังจากรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 69.1 พอใจเลือกให้งบประมาณเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจต่อความต้องการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจต่อความต้องการทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)	186 49.3%	122 32.4%	69 18.3%	1 38.7%	356 94.4%	21 5.6%	-	1 41.9%
2) การพัฒนาด้านผังเมือง	105 27.9%	176 46.7%	96 25.5%	3 31%	268 71.1%	109 28.9%	-	2 27.6%
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต	189 50.1%	118 31.3%	70 18.6%	5 23.9%	329 87.3%	48 12.7%	-	3 25.7%
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	158 41.9%	143 37.9%	76 20.2%	4 25.2%	300 79.6%	77 20.4%	-	4 23.6%

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจต่อความต้องการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจต่อความต้องการทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย	179 47.5%	115 30.5%	83 22%	6 27.1%	363 96.3%	14 3.7%	-	5 89%
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน	171 45.4%	123 32.6%	83 22.0%	2 48.8%	349 92.6%	28 7.4%	-	6 34.5%

ผลการวิเคราะห์ส่วนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน ของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น พบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นแผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 94.4 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 50.1 และ 87.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 41.9 และ 79.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 47.5 และ 96.3 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุนทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 45.4 และ 92.6 ตามลำดับ ส่วน

แผนงานด้านการพัฒนาผังเมือง นั้น ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 46.7 ความพอใจเลือกให้งบประมาณคงที่ แต่หลังจากรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 71.1 พอใจเลือกให้งบประมาณเพิ่มขึ้น ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

แผนการดำเนินงาน	ความพอใจทางการคลังและงบประมาณก่อนรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ				ความพอใจทางการคลังและงบประมาณหลังรับทราบข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ			
	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	ลำดับ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)	195 51.7%	118 31.3%	64 17.0%	1 42.2%	199 52.8%	178 47.2%	-	1 53.8%
2) การพัฒนาด้านผังเมือง	104 27.6%	168 44.6%	105 27.9%	3 29.4%	279 74.0%	96 25.5%	2 0.5%	2 35.3%
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต	208 55.2%	106 28.1%	63 16.7%	5 26%	339 89.9%	38 10.1%	-	3 29.4%
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	179 47.5%	138 36.6%	60 15.9%	2 26.5%	314 83.3%	63 16.7%	-	4 34.5%
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย	198 52.5%	114 30.2%	65 17.2%	4 26.8%	367 97.3%	10 2.6%	-	5 35.0%
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน	193 51.2%	109 28.9%	75 19.9%	6 36.3%	355 94.2%	22 5.8%	-	6 43.8%

ผลการวิเคราะห์ส่วนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน ของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลัง การรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นแผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 51.7 และ 52.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 55.2 และ 89.9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 47.5 และ 83.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 52.5 และ 97.3 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุนทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 51.2 และ 94.2 ตามลำดับ ส่วนแผนงานด้านการพัฒนาผังเมือง นั้น ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 44.6 ความพอใจเลือกให้งบประมาณคงที่ แต่หลังจากรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 74.0 พอใจเลือกให้งบประมาณเพิ่มขึ้น

5.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณ ที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 และตอนที่ 3 ที่ผ่านมาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะของตัวแปร ที่สำคัญตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (REVEAL) การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (RECOGNIT) การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ (PARTICIP) และ ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ (DECISION) โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแปรดังกล่าว โดยให้ตัวแปรที่มีความหมายคล้ายคลึงกันรวมเป็นตัวแปรได้ตัวเดียวกัน ซึ่งผลจากการจัดกลุ่มตัวแปรพบว่า

ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ประสบการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X1) จากช่องทางต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ บอร์ดสำนักงาน เสียงตามสายจากหอกระจายข่าว เอกสารแผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เว็บไซต์ และศูนย์ข่าวสารท้องถิ่น เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน (X2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (X3) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การเลือกบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการ (X4) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5) และ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6)

ตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1) ประกอบด้วย การจ่ายภาษีทุกประเภทให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ประเภทรายรับของ อปท. รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด มูลค่าการได้รับบริการทุกๆ ประเภทจาก อปท. และ แผนงานที่ได้รับเงินงบประมาณจัดสรรมากที่สุด ความรู้ด้านการจัดหางบประมาณ (Y2) ประกอบด้วย อำนาจในการอนุมัติงบประมาณประจำปี วันเริ่มต้นของปีงบประมาณ การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดหางบประมาณ และการติดตามการจัดสรรงบประมาณ ความรู้ด้านภาษี (Y3) ประกอบด้วย ประเภทของรายรับที่มากที่สุด ประเภทของภาษีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง สัดส่วนของเงินภาษีที่จัดเก็บได้ ความรู้ด้านรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4) ประกอบด้วย การใช้จ่ายเงินอุดหนุน ประเภทของรายจ่ายที่มากที่สุด ที่มาของเงินรายจ่าย แผนงานที่ได้รับจัดสรรเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายมากที่สุด ที่มาของเงินรายจ่ายด้านการศึกษา และ ที่มาของเงินรายจ่ายด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ความรู้ด้านสถานทางการเงิน (Y5) ประกอบด้วย เงินสะสมของประจำปี ลักษณะการใช้จ่ายเงินสะสม การก่อหนี้ วัตถุประสงค์ของการก่อหนี้ และ

ปริมาณหนี้คงค้างสะสม ความรู้ด้านการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y6) ประกอบด้วย การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และการเข้าร่วมคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง

ตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 5 ตัว ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุม (Y7) ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมเวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์ การให้ข้อมูลและความคิดเห็น (Y8) เช่น การทำแบบประเมินความพึงพอใจ และทำแบบสำรวจความต้องการ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y9) ประกอบด้วย คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทาแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือตรวจรับพัสดุ และ คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมเสนอญัตติ (Y10) ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การเสนอร่างข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และการลงประชามติในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11) ประกอบด้วย การเข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น และการเข้าร่วมในการตรวจสอบหรือติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวแปรความพอใจทางการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ความพอใจต่อขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ (Y12) ความพอใจเกี่ยวกับระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13) การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับค่าธรรมเนียมที่ควรจัดเก็บ (Y14) ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคม (Y16) เช่น การพัฒนาสาธารณสุข การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และ การจัดระเบียบชุมชน ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน (Y17)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 23 ตัวดังที่กล่าวมาเป็นรายคู่ เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์หารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุ ต่อไปได้หรือไม่ การวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พร้อมทั้งทดสอบความมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์โดยใช้การทดสอบที ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พิจารณาจากขนาดและทิศทางของค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน หากค่าดังกล่าวมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันมาก แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อย ซึ่งขนาดของความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกเมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่าศูนย์ แต่จะเป็นความสัมพันธ์เชิงลบหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่าศูนย์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

ตัวแปร (X1-X6) แต่ละตัวที่ใช้วัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับตัวแปร (Y1-Y6) ที่ใช้วัดตัวแปรความเข้าใจด้านการคลังและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.248-0.654 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การเลือกบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการ (X4) กับความรู้ด้านภาษี (Y3) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5) กับการรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1)

ตัวแปร (X1-X6) แต่ละตัวที่ใช้วัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปร (Y7-Y11) ที่ใช้วัดตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ทั้งโดยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.218 - 0.154 ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกสูงที่สุด คือ ประสบการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X1) กับ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y9) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงลบมากที่สุด คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6) กับการเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11)

ตัวแปร (X1-X6) แต่ละตัวที่ใช้วัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปร (Y12-Y17) ที่ใช้วัดตัวแปรความพอใจทางการคลังและงบประมาณ ทั้งโดยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.186 - 0.188 ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกสูงที่สุด คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6) กับ ความพอใจทางด้านการคลังและงบประมาณต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงลบมากที่สุด คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้

ประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน (X2) กับ ความพอใจเกี่ยวกับขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการ
จัดบริการสาธารณะ (Y12)

ตัวแปร (Y1-Y6) แต่ละตัวที่ใช้วัดตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ส่วน
ใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปร (Y12-Y17) ที่ใช้วัดตัวแปรความพอใจด้านการคลังและ
งบประมาณ ทั้งโดยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ
.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-0.207 - 0.015$ ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิง
บวกสูงที่สุด ความรู้ด้านรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4) กับ ความพอใจเกี่ยวกับระดับ
ภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงลบมากที่สุด คือ ความรู้ด้าน
รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4) กับ ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานและผังเมือง (Y15)

ตัวแปร (Y7-Y11) แต่ละตัวที่ใช้วัดตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและ
งบประมาณ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับตัวแปร (Y12-Y17) ที่ใช้วัดตัวแปรด้านความพอใจ
ทางด้านการคลังและงบประมาณ ทั้งโดยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-0.038 - 0.225$ ซึ่งตัวแปร
ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกสูงที่สุด การให้ข้อมูลและความคิดเห็น (Y8) กับ ความพอใจด้าน
งบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันในเชิง
ลบมากที่สุด คือ การเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11) กับ ความพอใจด้านงบประมาณในการ
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ดังรายละเอียดในตารางที่ 44

ตารางที่ 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรรายคู่

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	Y4
X1	1									
X2	.282**	1								
X3	.149**	.499**	1							
X4	.222**	.529**	.77**	1						
X5	.153**	.611**	.862**	.82**	1					
X6	.136**	.511**	.657**	.716**	.771**	1				
Y1	.428**	.421**	.461**	.533**	.248**	.47**	1			

Y2	.442**	.484**	.537**	.573**	.571**	.516**	.832**	1		
Y3	.483**	.517**	.587**	.654**	.608**	.524**	.804**	.875**	1	
Y4	.384**	.378**	.492**	.626**	.502**	.404**	.78**	.704**	.874**	1

ตารางที่ 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรรายคู่ (ต่อ)

ตัวแปร	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17
X1	.483**	.483**	.152**	.135**	.154**	.123**	.034	-.073*	.016	-.033	-	-.091*	-
											.096**		.108**
X2	.517**	.517**	.056**	.036	.045	.019	-	-	-.001	-	.008	-.024	-.024
							.157**	.186**		.082*			
X3	.587**	.587**	-.033	-.030	.054	.027	-.035	-	.003	-	.028	.0355	-.006
								.109**		.115**			
X4	.564**	.654**	-.11**	-	-.033	-	-	-	-.038	-	-.017	.046	-.018
				.123**		.105**	.101**	.112**		.136**			
X5	.608**	.608**	-	-.077*	-.007	-	-	-	-.053	-	.059	.062	.035
			.120**			.095**	.114**	.123**		.159**			
X6	.524**	.524**	-	-.091*	-.114*	-	-	-.072*	.045	.032	.188**	.165**	.056
			.172**			.166**	.218**						
Y1	.804**	.804**	-	-.086*	-.043*	-.092*	-	-	.007	-	-	-	-
			.055**				.148**	.166**		.118*	.143**	.098**	.139**
Y2	.875**	.857**	-.073*	-.089*	-.042	-.085*	-	-.18**	-.054	-	-	-	-
							.150**			.172**	.141**	.118**	.153**
Y3	1**	1**	-.092*	-	-.055	-.11**	-.16**	-	-.041	-	-	-	-
				.119**				.165**		.172**	.163**	.101**	.151**
Y4	.874**	.874**	-	-	-	-.151	-.17**	-	.015	-	-	-.094*	-
			.121**	.164**	.098**			.153**		.139**	.207**		.144**

ตารางที่ 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรรายคู่ (ต่อ)

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y1	Y2	Y3	Y4
Y5	.483**	.517**	.587**	.654**	.608**	.524**	.804**	.875**	1**	.874**
Y6	.483**	.517**	.587**	.654**	.608	.524*	.804**	.875*	1**	.874**
Y7	.152**	.056	-.033	-.11**	-.12**	.172**	.055	-.073*	.092*	.121**
Y8	.135**	.036	-.03	-.123**	.077*	-.061*	-.086*	-.089*	.119**	.164**
Y9	.154**	.045	.054	-.033	-.007	-.114**	-.043	-.042	.055	.098**
Y10	.123**	.019	-.027	-.105**	-.095**	-.166**	-.092*	-.085*	-.111**	.151**
Y11	.034	-.157**	-.035	-.101	-.114**	-.218**	-.148**	-.15**	-.16**	-.17**
Y12	-.073*	-.186**	-.109**	-.112**	-.123**	-.072*	-.166**	-.18**	-.165**	-.153**
Y13	.016	-.001	.003	-.038	-.035	.045	.007	-.054	-.041	.015
Y14	-.033	-.083*	-.115**	-.136**	-.159**	.032	-.118**	-.172**	-.171**	-.139**
Y15	-.096**	.008	-.028	-.017	-.059	.188**	-.143**	-.141**	-.163**	-.207**
Y16	-.091*	-.024	.035	.046	-.0062	.165**	-.098**	-.118	-.101**	-.094*
Y17	-.108**	-.024	-.006	-.018	.035	.056	-.139**	-.153**	-.151	-.142**

ตารางที่ 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างตัวแปรรายคู่ (ต่อ)

ตัวแปร	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17
Y5	1												
Y6	1	1											
Y7	-.092*	-.092*	1										
Y8	-.119*	-.119*	.867*	1									
Y9	-.055	-.055	.858*	.906*	1								
Y10	-.111*	-.111*	.895*	.878*	.946*	1							
Y11	-.16**	-.16**	.647*	.734*	.761*	.749*	1						
Y12	-.165*	-.165*	.144*	.08*	.115*	.115*	.084*	1					

Y1 3	-.041	-.041	.123*	.171*	.134*	.137*	.152*	.496*	1				
Y1 4	- .171*	- .171*	.103*	.153*	.102*	.107*	.091*	.548*	.814*	1			
Y1 5	- .163*	- .163*	.18**	.225*	.22**	.212*	.143*	.47**	.438*	.569*	1		
Y1 6	- .101*	- .101*	.027	.029	.032	.019	-.038	.672*	.401*	.522*	.821*	1	
Y1 7	- .151*	- .151*	.074*	.046	.049	.030	.024	.643*	.305*	.395*	.704*	.837*	1

* หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .01

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวดังที่กล่าว แสดงว่าตัวแปรได้แต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์หารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณได้ ในลำดับต่อไป

5.4.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ได้นำเสนอเพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่ใช้วัดตัวแปรแต่ละตัวตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มีความเที่ยงตรงในการวัดมากน้อยเพียงใด ตัวแปรแต่ละตัวมีความสำคัญในการวัดตัวแปรมากน้อยเพียงใด และการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) มากน้อยเพียงใด โดยวิธีการทางสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียด ตามลำดับดังต่อไปนี้

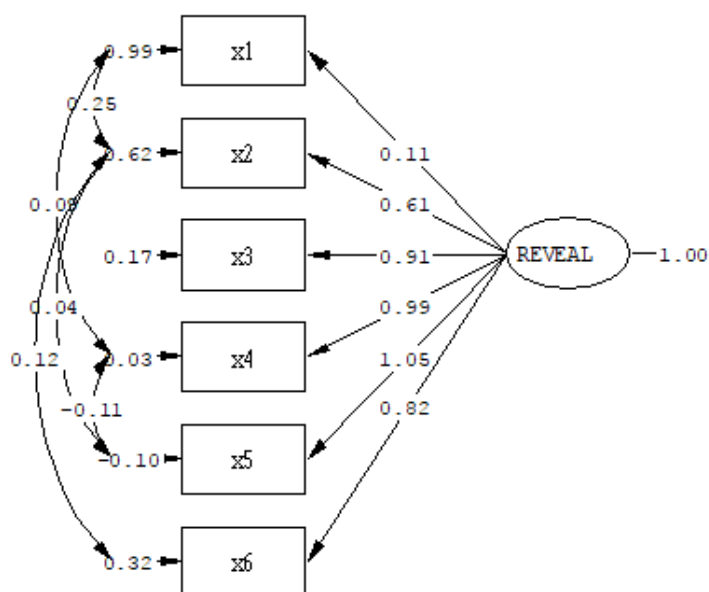
5.4.2.1 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ

ตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ประสบการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (X1) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน (X2) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (X3) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การเลือกบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการ (X4) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5) และ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ Chi-square=9.37 d.f.=4 p-value=0.057 RMSEA=0.042 RMR=0.015 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=0.98 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าโมเดลการวัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ สามารถวัดด้วยตัวแปร 6 ตัวดังที่กล่าวมา ซึ่งโดยภาพรวมของการวัดพบว่ามีความเที่ยงเชิงโครงสร้างในการวัดสูงถึง 0.90 และตัวแปรแต่ละตัวมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.11-1 มีความเที่ยงรายข้ออยู่ระหว่าง 0.012-1 โดยตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดสูงที่สุดในการวัด คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 1 เช่นกัน ส่วนตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดน้อยที่สุด คือ ประสบการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสาร (X1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.11 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.012 ดังตารางที่ 5.23 และ รูปที่ 45

ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
1. ประสบการณ์ในการติดตามหรือได้รับข่าวสาร (X1)	0.11	0.012	0.99
2. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงาน (X2)	0.61	0.38	0.62
3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (X3)	0.91	0.83	0.17
4. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้การเลือกบริการสาธารณะได้ตรงกับความต้องการ (X4)	0.99	0.97	0.03

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
5. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถจัดลำดับแผนงานโครงการได้ (X5)	1	1	0.10
6. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ทำให้สามารถติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ (X6)	0.82	0.68	0.32
Construct Reliability = 0.90			
Chi-square=9.37 d.f.=4 p-value=0.057 RMSEA=0.042 RMR=0.015 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=0.98			

Chi-Square=9.15, df=4, P-value=0.05748, RMSEA=0.042

รูป 14 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ

5.4.2.2 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ตัวแปรการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1) ความรู้ด้านการจัดทำงบประมาณ (Y2) ความรู้ด้านภาษี (Y3) ความรู้ด้านรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4) ความรู้ด้านสถานทางการเงิน (Y5) และความรู้ด้านการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y6) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ Chi-square=2.34 d.f.=8 p-value=0.97 RMSEA=0.00 RMR=0.0033 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=1 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าโมเดลการวัดตัวแปรการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณสามารถวัดด้วยตัวแปรได้ 6 ตัวดังที่กล่าวมา ซึ่งโดยภาพรวมของการวัดพบว่ามีค่าเที่ยงเชิงโครงสร้างในการวัดสูงถึง 0.98 และตัวแปรแต่ละตัวมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.85-0.95 มีความเที่ยงรายข้ออยู่ระหว่าง 0.73 - 0.91 โดยตัวแปรทุกตัวยกเว้น การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1) มีความสำคัญในการวัดเท่ากับ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.91 ทุกตัว ส่วนตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดน้อยที่สุด คือ การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.85 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.73 ดังตารางที่ 46 และ รูปที่ 5.2

ตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
1. การรับรู้เกี่ยวกับงบประมาณทั้งหมด (Y1)	0.85	0.73	0.27
2. ความรู้ด้านการจัดทำงบประมาณ (Y2)	0.95	0.91	0.09
3. ความรู้ด้านภาษี (Y3)	0.95	0.91	0.09
4. ความรู้ด้านรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Y4)	0.95	0.91	0.09
5. ความรู้ด้านสถานทางการเงิน (Y5)	0.95	0.91	0.09
6. ความรู้ด้านการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y6)	0.95	0.91	0.09
Construct Reliability = 0.98			
Chi-square=2.34 d.f.=8 p-value=0.97 RMSEA=0.00 RMR=0.0033 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=1			

Chi-Square=2.40, df=8, P-value=0.96611, RMSEA=0.000

รูป 15 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

5.4.2.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วม

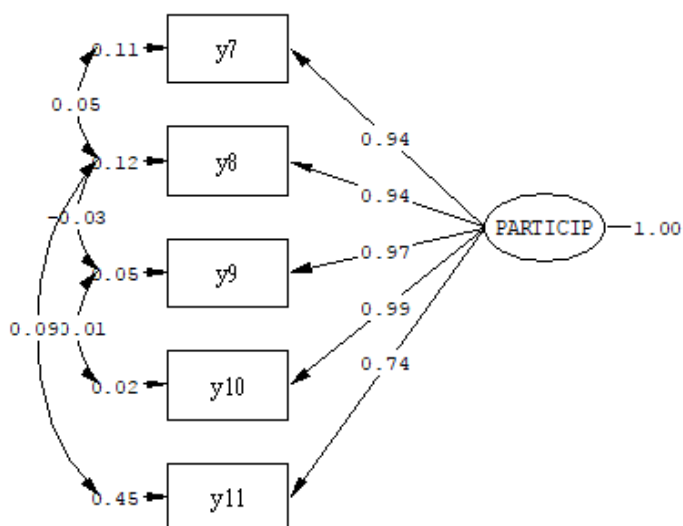
เกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ

ตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 5 ตัว ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุม (Y7) การให้ข้อมูลและความคิดเห็น (Y8) การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y9) การเข้าร่วมเสนอญัตติ (Y10) และการเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ Chi-square=0.01 d.f.=1 p-value=0.94 RMSEA=0.00 RMR=0.06 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=1 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่า โมเดลการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ สามารถวัดด้วยตัวแปร 6 ตัวดังที่กล่าวมา ซึ่งโดยภาพรวมของการวัดพบว่ามีความเที่ยงเชิงโครงสร้างในการวัดสูงถึง 0.97 และตัวแปรแต่ละตัวมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.74-0.99 มีความเที่ยงรายข้ออยู่ระหว่าง 0.55 - 0.98 โดยตัวแปรสังเกตที่มีความสำคัญในการวัดมากที่สุด คือ . การเข้าร่วมเสนอญัตติ

(Y10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.98 ส่วนตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.74 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.55 ดังตารางที่ 47 และ รูปที่ 5.3

ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
1. การเข้าร่วมประชุม (Y7)	0.94	0.89	0.11
2. การให้ข้อมูลและความคิดเห็น (Y8)	0.94	0.88	0.12
3. การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Y9)	0.97	0.95	0.05
4. การเข้าร่วมเสนอญัตติ (Y10)	0.99	0.98	0.02
5. การเข้าร่วมติดตามผลและประเมินผล (Y11)	0.74	0.55	0.45
Construct Reliability = 0.97			
Chi-square=0.01 d.f. = 1 p-value=0.94 RMSEA=0.00 RMR=0.06 NFI= 1 NNFI= 1 CFI= 1 AGFI=1			

Chi-Square=0.01, df=1, P-value=0.93984, RMSEA=0.000

รูปที่ 5.3 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ

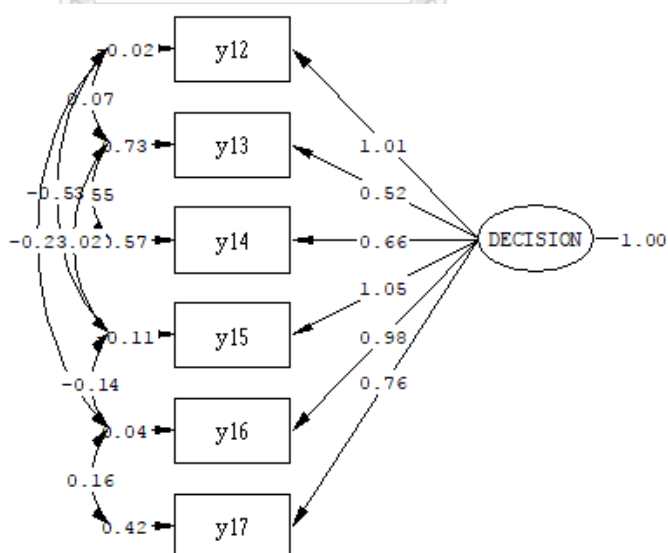
5.4.2.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ

ตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ วัดด้วยตัวแปร 6 ตัว ได้แก่ ความพอใจเกี่ยวกับขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ (Y12) ความพอใจเกี่ยวกับระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13) ความพอใจเกี่ยวกับระดับค่าธรรมเนียมที่ควรจัดเก็บ (Y14) ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคม (Y16) และความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน (Y17) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้แก่ Chi-square=1.64 d.f.=2 p-value=0.44 RMSEA=0.00 RMR=0.022 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=0.99 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าโมเดลการวัดตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ สามารถวัดด้วยตัวแปร 6 ตัวดังที่กล่าวมา ซึ่งโดยภาพรวมของการวัดพบว่ามี ความเที่ยงเชิงโครงสร้างในการวัดสูงถึง 0.93 และตัวแปรแต่ละตัวมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.52 - 1 มีความเที่ยงรายข้ออยู่ระหว่าง 0.27 - 1 โดยตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดมากที่สุด คือ ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 1 เช่นกัน ส่วนตัวแปรที่มีความสำคัญในการวัดน้อยที่สุด คือ ความพอใจเกี่ยวกับระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.52 มีความเที่ยงในการวัดเท่ากับ 0.27 ดังตารางที่ 48 และ รูปที่ 5.4

ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของตัวแปรความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
1. ความพอใจเกี่ยวกับขนาดของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ (Y12)	1	1	0.02
2. ความพอใจเกี่ยวกับระดับภาษีอากรที่ควรจัดเก็บ (Y13)	0.52	0.27	0.73

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ความเที่ยง	ความคลาดเคลื่อน
3. ความพอใจเกี่ยวกับระดับค่าธรรมเนียมที่ควรจัดเก็บ (Y14)	0.66	0.43	0.57
4. ความพอใจด้านงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง (Y15)	1	1	0.11
5. ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านบริการชุมชนและสังคม (Y16)	0.98	0.96	0.04
6. ความพอใจด้านงบประมาณในแผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน (Y17)	0.76	0.58	0.42
Construct Reliability = 0.93			
Chi-square=1.64 d.f.=2 p-value=0.44 RMSEA=0.00 RMR=0.022 NFI=1 NNFI=1 CFI=1 AGFI=0.99			

Chi-Square=1.64, df=2, P-value=0.44094, RMSEA=0.000

รูป 16 แผนภาพโมเดลการวัดตัวแปรความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

5.4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีความเชื่อว่าตัวแปรซึ่งเป็นตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ มีอิทธิพลต่อความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ผสมผสานระหว่าง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อวิเคราะห์โมเดลการวัดตัวแปร และการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หรืออิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ดัชนีความสอดคล้องได้แก่ Chi-square= 193.29 d.f. = 216 P-value=0.86 RMSEA=0.00 RMR= 0.035 NFI= 1 NNFI=1 GFI=0.98 AGFI=0.97 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย ตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพอใจทางการคลังและงบประมาณได้ร้อยละ 12

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ระดับนัยสำคัญ .05 ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยที่อิทธิพลทางตรงนั้นเป็นอิทธิพลในเชิงบวกมีขนาด 0.38 แต่อิทธิพลทางอ้อมเป็นอิทธิพลในเชิงลบโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.41 ซึ่งอิทธิพลทางอ้อมดังกล่าวนี้ ส่งผ่านความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ จึงทำให้อิทธิพลโดยรวมที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณส่งถึงการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณมีค่าเพียง -0.03 ซึ่งถือว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.51 ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและงบประมาณนั้น มีอิทธิพลโดยตรงในเชิงลบต่อความเข้าใจด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.12 โดยมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 ตามลำดับต่อความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.10 และมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.06 โดยอิทธิพลทางอ้อมนั้นถูกส่งผ่านความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จึงทำให้อิทธิพลโดยรวมที่การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณส่งถึงความพอใจด้านการคลังและงบประมาณมีค่า 0.16 ซึ่งถือว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 49 และรูปที่ 5.5

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม								
	การรับรู้และความเข้าใจ (RECOGNIT)			การมีส่วนร่วม (PARTICIP)			ความพอใจทางการคลัง (DECISION)		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE
การเปิดเผยข้อมูล (REVEAL)	0.79** 0.79* (0.05)	0.79** 0.79** (0.05)	- - -	-0.02 -0.02 (0.04)	-0.02 -0.02 (0.04)	- - -	-0.03 -0.03 (0.05)	0.38** 0.45** (0.11)	-0.41** -0.48** (0.09)
ความรู้ความเข้าใจ (RECOGNIT)	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	-0.51** -0.61** (0.11)	-0.51** -0.61** (0.11)	- - -
การมีส่วนร่วม (PARTICIP)	-0.12** -0.12** (0.03)	-0.12** -0.12** (0.03)	- - -	- - -	- - -	- - -	0.16** 0.19** (0.06)	0.10* 0.12* (0.06)	0.06** 0.07** (0.02)
R- square	0.63			0.00			0.12		
Chi-square=193.29 d.f.=216 P-value=0.86 RMSEA=0.00 RMR=0.035 NFI=1 NNFI=1 GFI=0.98 AGFI=0.97									

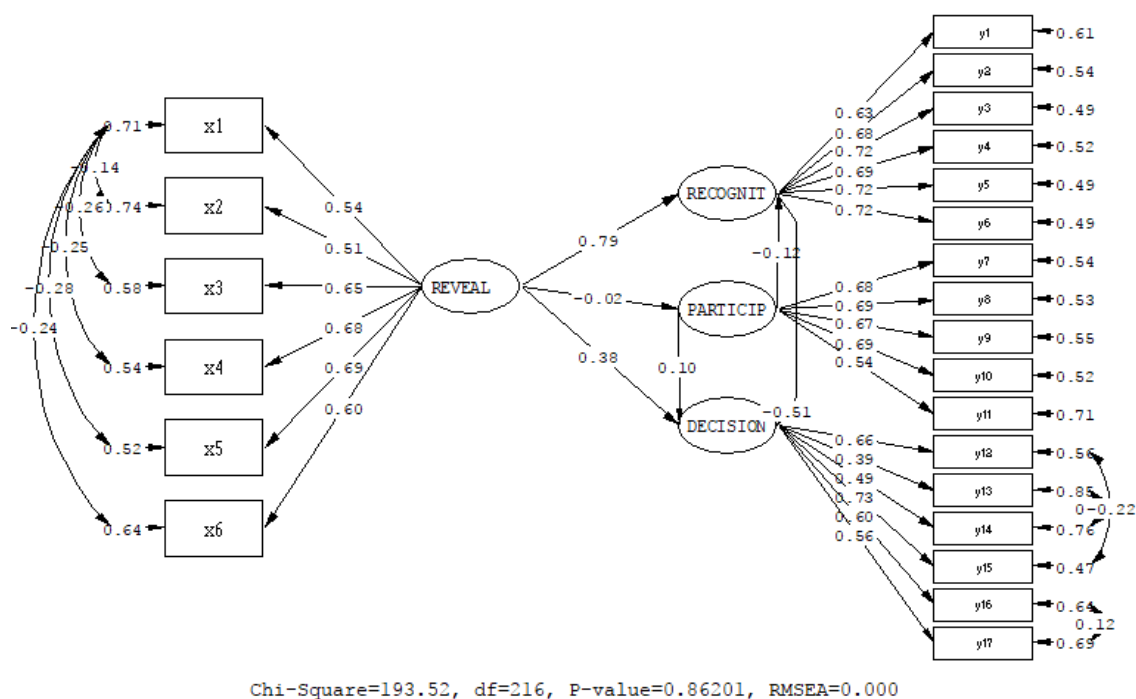
* หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .05

** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .01

เลขตัวเอียง หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

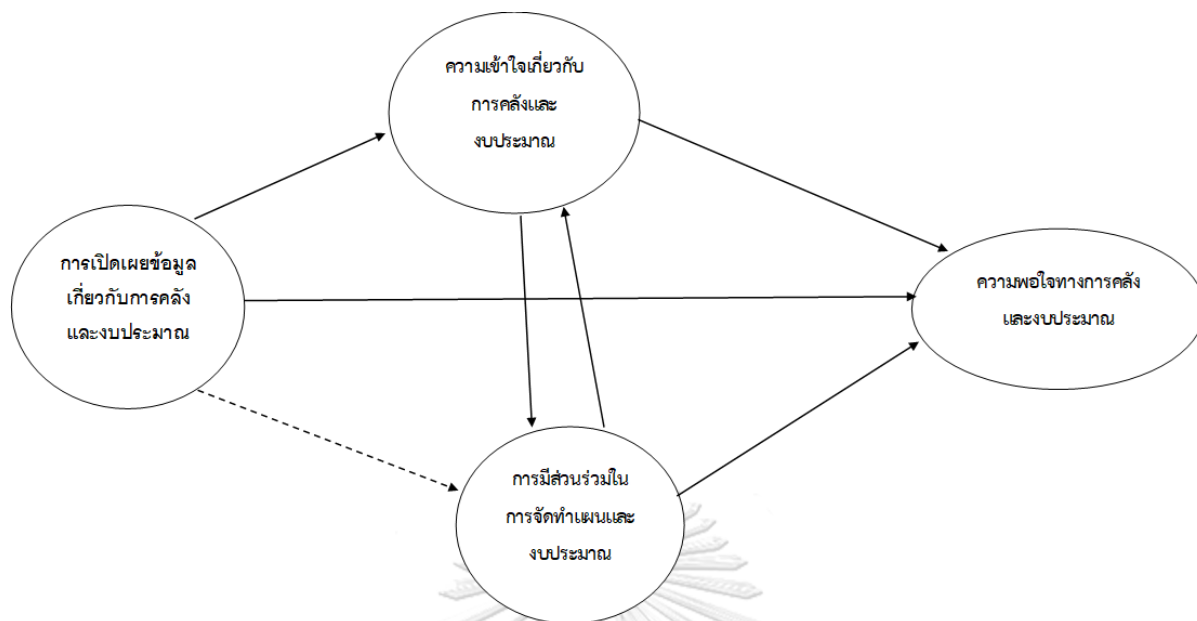
เลขตัวตรง หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนดิบ

เลขในวงเล็บ หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูป 17 แผนภาพรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลัง
และงบประมาณ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการ
จัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

รูป 18 โมเดลอย่างง่ายของโครงสร้างความสัมพันธ์

5.5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อิทธิพลทางตรงเชิงบวกมีขนาด 0.38 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในเชิงลบโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.41

สมมติฐานที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าอิทธิพลทางตรงเชิงลบเท่ากับ -0.51

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมมีผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณมีผลทางตรงและทางอ้อมในเชิงบวกต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ ซึ่งมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.10 และมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.06 โดยอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จึงทำให้มีอิทธิพลโดยรวมที่การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณที่ระดับอิทธิพล 0.16

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้างต้น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์สมมติฐาน ได้ว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชนมี 1 ปัจจัย ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณมี 2 ปัจจัย ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ

5.6 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยในเรื่องความเข้าใจทางด้านการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยทำการวิเคราะห์ในสองส่วนคือข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยพื้นที่ในการวิจัย คือเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

5.8.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมด 1,512 คน ส่วนใหญ่ เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 54.6 มีอายุเฉลี่ย 40 ปี ด้านการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20 และ 14.9 ตามลำดับ ในด้านอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ 3 อาชีพ คือ อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างทั่วไป และ อาชีพพนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 21.4 18.5 และ 13.0 มีรายได้เฉลี่ย 13,876.81 บาทต่อเดือน และในด้านภูมิลำเนาพบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในที่อยู่ปัจจุบันโดยเฉลี่ยเป็นเวลา 32.56 ปี

5.8.2 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการติดตามข้อมูลข่าวสารหรือการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากช่องทางต่าง ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากแหล่งข้อมูลข่าวสารในแต่ละช่องทางดังกล่าวนั้น ในลักษณะนาน ๆ ที่จึงได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ตั้งแต่ ร้อยละ 20-50.6 โดยช่องทางที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนได้รับข้อมูลข่าวสารในลักษณะนาน ๆ ที่จึงได้รับซึ่งมีร้อยละสูงที่สุด คือ บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมา คือ รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/รายงานประจำปีของอปท. และ รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน คิดเป็นร้อยละ 48.6 และ 40.9 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสบการณ์ในการได้รับความรู้/เข้าร่วมอบรมรับฟังความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ รวมถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่จัดอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนมากถึงร้อยละ 98.5 เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนใหญ่ได้รับการอบรมความรู้ดังกล่าวจากผู้นำชุมชนที่มีตำแหน่งเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน หรือกรรมการชุมชน คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมาคือ นายกเทศมนตรีหรือผู้บริหารท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 94.4 และ อปพร. อสม. หรือผู้นำกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 93.2 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมในเชิงบวกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 2.91 ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 43.1 ที่มีทัศนคติต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อหรือรายประเด็นพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติสูงที่สุด คือ การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 รองลงมาคือ การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้การเลือกบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95

5.8.3 ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผลมาจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้านการคลังและงบประมาณซึ่งดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าจะส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน โดยปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายได้ทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ รายได้ที่เกิดจากการจัดเก็บภาษี รายจ่ายทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลักษณะแผนงานสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้ไปเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งหมด 5 รายการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ที่ถูกต้อง 3.30 คะแนน ส่วนใหญ่มีการรับรู้อย่างถูกต้องในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.3 เมื่อพิจารณาการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นรายข้อหรือรายประเด็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 52.6-82.8 มีกับการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ที่ถูกต้องมากที่สุด คือ การรับรู้เกี่ยวกับแผนงานที่เทศบาลเมืองฯ จัดสรรงบประมาณให้มากที่สุดในปีงบประมาณ 2562 คิดเป็นร้อยละ 82.8 รองลงมาคือ การรับรู้เกี่ยวกับการจ่ายภาษีทุกประเภทให้กับ อปท. ในปีงบประมาณ 2562 คิดเป็นร้อยละ 71.1 ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับการจ่ายทั้งหมดของเทศบาลฯ ในปีงบประมาณ 2562 การรับรู้เกี่ยวกับประเภทรายรับของ อปท. ในปีงบประมาณ 2562 และ การรับรู้เกี่ยวกับมูลค่าการได้รับบริการต่างๆ ประเภทจาก อปท. ในปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนผู้ที่รับรู้อย่างถูกต้องซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59.6 52.6 และ 38.98 ตามลำดับ

สำหรับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผลการวิเคราะห์ผลว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้เท่ากับ 14.18 คะแนน และส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.1 เมื่อพิจารณาความรู้เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 46.1-98.4 มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2562 ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือรายจ่ายประจำ และ ปีงบประมาณ 2562 อปท. มีหนี้คงค้างอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 98.4 เท่ากัน รองลงมา ส่วนประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องน้อยที่สุด คือ เงินสะสมประจำปี 2562 ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 46.1

5.8.4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแล้ว นอกจากจะส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการรับรู้และมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ยังจะส่งผล ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณดังกล่าวจะส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 63 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ้างเป็นครั้งคราว และโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อยมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 2.16 อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 44.3 ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณเป็นครั้งคราว เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณในรายข้อพบกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยมากในทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยของส่วนร่วมมากที่สุด คือ การเข้าร่วมในเวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.34 รองลงมาคือ การร่วมลงประชามติในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้วยค่าเฉลี่ย 2.25 และ 2.23 ตามลำดับ

5.8.5 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณของประชาชน แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ

1) ความพอใจต่อการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณ ในด้านขนาดของรายจ่ายต่อการจัดบริการสาธารณะ การจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม ว่าควรเพิ่มขึ้น ลดลง หรือยังคงที่เหมือนเดิม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณกลุ่มตัวอย่างมีความพอใจทางการคลังและงบประมาณสอดคล้องกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 45.5 และ 59.5 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกให้จัดเก็บภาษีคงที่เหมือนเดิม กล่าวคือให้จัดเก็บภาษีในอัตราเดิม คิดเป็นร้อยละ 50.5 และ 50.8 ตามลำดับ เช่นเดียวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมคงที่เหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 41.2 และ 52.5 ตามลำดับ

2) ความพอใจทางการคลังและงบประมาณเกี่ยวกับการจำแนกรายจ่ายตามแผนงาน 6 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความพอใจทางการคลังและงบประมาณทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับทุกแผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นแผนการดำเนินงานด้านการพัฒนาด้านผังเมือง โดยหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งก่อนและหลังการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 94.1 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการแผนการดำเนินงานพบว่า ก่อนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 1 มี 2 แผนงาน คือ แผนงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ แผนงานด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 39 และ 49 ตามลำดับ แต่หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ พบว่า แผนการดำเนินงานที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเป็นลำดับที่ 1 คือ แผนงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการแผนงานดังกล่าวเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 42.1

5.8.6 ผลการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เพื่อเป็นพินิจความเชื่อของผู้วิจัย หรือเป็นการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีความเชื่อว่าตัวแปรแฝงต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระได้แก่ การ

เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณได้ร้อยละ 12 โดยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ระดับนัยสำคัญ .05

ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยที่อิทธิพลทางตรงนั้นเป็นอิทธิพลในเชิงบวกมีขนาด 0.38 แต่อิทธิพลทางอ้อมเป็นอิทธิพลในเชิงลบโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.41 ซึ่งอิทธิพลทางอ้อมดังกล่าวนี้ ส่งผ่านการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ จึงทำให้อิทธิพลโดยรวมที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณส่งถึงการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณมีค่าเพียง -0.03 ซึ่งถือว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.51 ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและงบประมาณนั้น มีอิทธิพลโดยตรงในเชิงลบต่อการรับรู้และความรู้ความเข้าใจด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.12 โดยมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และ .01 ตามลำดับ ต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ ซึ่งมีขนาด

อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.10 และมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.06 โดยอิทธิพลทางอ้อมนั้นถูกส่งผ่านจากการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ จึงทำให้อิทธิพลโดยรวมที่มีการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณส่งถึงการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณมีค่า 0.16 ซึ่งถือว่ามียุทธศาสตร์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01

บทที่ 6

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ และความพอใจการคลังและงบประมาณ ของประชาชนในเขตรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีลักษณะอย่างไร และมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ มีลักษณะเป็นอย่างไร ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้สำหรับอธิบายและตอบคำถามข้างต้น ได้มาจากกรณีศึกษา 4 แห่ง คือเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร สำหรับแนวทางการศึกษา (approach) ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการตีความและวิเคราะห์วางอยู่บนข้อถกเถียงทางวิชาการเรื่องปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง แนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมาได้ชี้ได้ว่า การได้รับข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณที่คลาดเคลื่อน เพื่อหาการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดการทางสถาบันในการเปิดเผยข้อมูลการคลังและงบประมาณ และการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ส่วนวิธีการที่จะได้มาซึ่งการเข้าถึงข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อตอบคำถามวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงสำรวจ (Mixed-Methods Exploratory) ซึ่งมีข้อค้นพบว่าการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อความพอใจด้านการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเขียนในส่วนต่อไปนี มีองค์ประกอบการนำเสนอ 2 ส่วน ส่วนแรกจะเป็นการอภิปรายผลข้อค้นพบต่อแนวคิดทางวิชาการว่าด้านความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย และส่วนสุดท้ายเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการวิจัย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1 อภิปรายผล : ข้อค้นพบที่มีต่อแนวคิดทางวิชาการว่าด้วยความเข้าใจทางการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในส่วนต่อไปนี้จะทำการอภิปรายผลจากการศึกษาในประเด็นทางวิชาการต่างๆ ดังต่อไปนี้

6.1.1 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

จากการศึกษาการเปิดเผยเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็น “สถาบัน” ซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคม หรือองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ คอยกำกับ ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ และการจัดสรรทรัพยากร ในระบบเศรษฐกิจ เพื่อนำมาอธิบายบทบาทของสถาบัน จากการศึกษาพบว่ากรณีศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เอกสารงบประมาณเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญที่จะเชื่อมต่อการบูรณาการงบประมาณกับประชาชนให้ได้รับข้อมูลครบถ้วนในระยะเวลาที่เหมาะสม เอกสารงบประมาณต้องเข้าถึงง่าย ชัดเจน ผ่านกระบวนการตามกฎหมาย จะมีแตกต่างกันในลักษณะของแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ การจัดทำข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของกรณีศึกษาเป็นไปอย่างเปิดเผย เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จัดทำขึ้นตรงตามมาตรฐานสากล และมีการเปิดเผยในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยจัดทำและรายงานข้อมูลต่างๆ ในระบบบริการงานคลังอย่างเปิดเผย และจัดทำขึ้นตามหลักสากลหรือเป็นระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สอดคล้องการจัดการเชิงสถาบันคือการกำหนดกฎกติกาในการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมหรือในองค์กรซึ่งเป็นเครื่องมือหรือระบบงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อกำหนดแบบแผนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันและยังเป็นกรอบที่กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล (North,1990) การจัดการเชิงสถาบันจึงเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และแบบแผนการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและทางเลือกในการแสดงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลของตัวแทนของเขา Brubaker (1997:354) นอกจากนี้การจัดทำข้อมูลทางการคลังและงบประมาณต่างๆ ให้เปิดเผย (Fiscal Information Transparency) โดยจะต้องเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จัดทำขึ้นตรงตามมาตรฐานสากล และมีการเปิดเผยในระยะเวลาที่เหมาะสม รัฐควรจัดทำและรายงานข้อมูลต่างๆ ในระบบบริหารงานคลังอย่างเปิดเผย และจัดทำขึ้นตามหลักสากลหรือเป็นระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อาทิการเปิดเผยนโยบายและแผนบริหารราชการแผ่นดิน ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจ การคลังของรัฐ ข้อมูลการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงานที่ชัดเจน ข้อมูลด้านการจัดเก็บและการลดหย่อนภาษีอากร ภาระหนี้ของรัฐ รายจ่ายสาธารณะต่างๆ อย่างชัดเจน และเมื่อรัฐได้บริหารงาน

แล้ว จะต้องจัดทำรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานต่อสาธารณะอย่างเปิดเผย เป็นต้น (World Bank, 1998)

ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่การเข้าถึงของประชาชนยังมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณเป็นส่วนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ประชาชนเข้าใจได้ยาก การนำข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณไปใช้ในการมีส่วนร่วมจึงควรจัดทำให้ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน อาทิ แผ่นพับ วารสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้ในการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมแม้ว่าจะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนมีการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบมากขึ้น

6.1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ

ผลการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายได้ทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ รายได้ที่เกิดจากการจัดเก็บภาษี รายจ่ายทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลักษณะแผนงานสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้ไปเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าประชาชนมีการรับรู้และความเข้าใจในระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าส่งผลต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ ทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณเพื่อการจัดบริการสาธารณะ และการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม ว่าควรเพิ่มขึ้น ลดลง หรือยังคงที่เหมือนเดิม และการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Im, Lee, Cho&Jesse, 2004 และ Galletta, 2018 ในเรื่องการตัดสินใจทางเลือกเชิงนโยบายด้านการคลังและงบประมาณ (Fiscal Choices) โดยประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง จะตัดสินใจทางเลือกเชิงนโยบายด้านการคลังและงบประมาณ ซึ่งถือเป็นการวัดประเมินผลของการดำเนินงานของนโยบายทางการเงินการคลังและงบประมาณจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง อันมีผลมาจากทัศนคติ การรับรู้ และความพึงพอใจต่อผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งมักตัดสินใจเลือกจากข้อมูลหรือการรับรู้ และความพอใจจากนโยบาย ซึ่งผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง มักตัดสินใจเลือกจากข้อมูลหรือการรับรู้ ทุนทางสังคมต่างๆ ที่ส่งผลให้การตัดสินใจเลือกทางเลือกเหล่านั้น

ส่วนการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณมีผลต่อการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณสอดคล้องกับแนวคิด Stigler,1988:79-89; Tell,2018 ที่ว่าการรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เท่ากันของทั้งสองฝ่าย จึงมีผลต่อประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยน ทำให้กฎหมายและกฎระเบียบจึงเข้ามาช่วยเหลือทำให้ทั้งสองฝ่ายมีข้อมูลเท่ากันมากที่สุดหรือให้เข้าใจตรงกันมากที่สุด การเข้าถึงข้อมูลและโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำงบประมาณ รัฐมีความรับผิดชอบจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่มีความครอบคลุมและทันทั่วถึง รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณ อย่างไรก็ตามในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของสถาบันมีลักษณะที่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะของการใช้เอกสารรายงาน ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน การเข้าถึงของประชาชนมีจำกัด ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มการรายงานทางด้านการคลังที่มีความเข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนจะเป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและความพอใจทางการคลังและงบประมาณ พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการความพอใจการคลังและงบประมาณ และส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและงบประมาณนั้น มีอิทธิพลโดยตรงในเชิงลบต่อการรับรู้และความรู้ความเข้าใจด้วยสอดคล้องกับแนวคิดปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง เกิดจากความไม่ชัดเจน คือ การที่ประชาชนไม่ทราบว่าได้จ่ายภาษีให้แก่รัฐไปเท่าไร ประชาชนประชาชนไม่ทราบว่าเงินภาษีที่รัฐจัดเก็บมีที่มาจากคนกลุ่มใดในสังคม ภาษีที่รัฐเก็บมาจากแหล่งใด เป็นต้น (Fasiani,1941; Mill,1848;Puviani,1903;Mourao,2008) หรือความซับซ้อนของระบบภาษีอากร เกิดจากการที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือการเพิกเฉยทางด้านการคลัง แม้ว่าความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลอาจจะเกิดขึ้นจากการประเมินค่าที่ต่ำหรือมากเกินไปของต้นทุนของการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการประเมินค่าภาระภาษีที่ต่ำเกินไปทำให้การสร้างระบบภาษีคลุมเครือ ไม่ชัดเจนส่งผลต่อการผลัดภาระภาษีและเนื้อหาของภาษี โดยมีลักษณะที่ประชาชนไม่ทราบว่าเมื่อรัฐจัดเก็บภาษีไปแล้วจะนำไปสู่การจัดบริการสาธารณะ ได้ตรงกับความต้องการที่ประชาชนต้องการหรือไม่ (Oates,1988;Dollery&Worthington,1999) รวมทั้งภาพลวงตาทางการคลังด้านรายจ่ายของรัฐ เกิดจากการรับรู้ที่เกิดอคติต่อทางเลือก ประชาชนไม่เชื่อถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากรัฐ โดยส่วนใหญ่รับบริการสาธารณะจากรัฐเพียงบางประการเท่านั้น มองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ทั้งหมด เช่น ประชาชนไม่

ทราบว่าสินค้าหรือบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้จะมีปริมาณหรือมีคุณภาพตรงตามที่รัฐได้หาเสียงไว้หรือไม่ ประชาชนไม่ทราบว่าสินค้าหรือบริการสาธารณะมีความเหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่ ประชาชนไม่ทราบว่าบริการสาธารณะที่รัฐจัดให้มีความเพียงพอต่อประชาชนหรือไม่ เป็นต้น (Down,1960; Dell'Anno&Mourao,2012)

6.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนและงบประมาณ

ในส่วนของการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมพบว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรสาธารณะ พบว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของไทยที่ผ่านมาดำเนินการเพียง ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมแสดงความคิดเห็น หรือการทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบกฎหมายเท่านั้น ส่วนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดในจัดทำแผนพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงกันของพื้นที่ และการให้มีการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้การจัดทำแผนและโครงการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ในส่วนของระดับอำนาจตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นของรัฐ ทำให้ถูกละเลยเรื่องการจัดทำงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและงบประมาณนั้น มีอิทธิพลโดยตรงในเชิงลบต่อการรับรู้และความรู้ความเข้าใจ แต่การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจด้านการคลังและงบประมาณ สอดคล้องกับงาน Shah,2006 ; Ebdon and Franklin,2006:103, Wampler,2007 and Sintomer et al.,2008: 58 ที่พบว่าการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรสาธารณะ โดยจากการศึกษาของนักวิชาการดังกล่าว พบว่าในหลายกรณีที่มีการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้นโยบายหรือโครงการที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนและงบประมาณแต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ แสดงให้เห็นว่าในการเวทีประชาคม ไม่เน้นการถ่ายทอดสถานะทางการคลังของกรณีศึกษา เพียงแต่ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะเท่านั้น ทำให้การมีส่วนร่วมใน

การจัดทำแผนและงบประมาณไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชน

6.1.4 ผลการวิเคราะห์ความพอใจทางการคลังและงบประมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เพื่อเป็นพินิจความเชื่อของผู้วิจัย หรือเป็นการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีความเชื่อว่าตัวแปรต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ มีอิทธิพลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ โดยพบว่า

การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ที่ส่งผลต่อความพอใจทางการคลังและงบประมาณ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย ตัวแปรอิสระได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลด้านการคลังและงบประมาณ การรับรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพอใจการคลังและงบประมาณได้เป็นไปตามแนวคิดของNorth,1990 และ Brubaker,1997 การเข้าถึงข้อมูลและโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำงบประมาณ รัฐมีความรับผิดชอบจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่มีความครอบคลุมและทันสมัยที่ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการงบประมาณ การจัดการเชิงสถาบันคือการกำหนดกฎกติกาในการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมหรือในองค์กรซึ่งเป็นเครื่องมือหรือระบบงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อกำหนดแบบแผนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันและยังเป็นกรอบที่กำหนดทางเลือกในการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล ที่อธิบายว่าการจัดการเชิงสถาบันเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และแบบแผนการตัดสินใจ ความรับผิดชอบและทางเลือกในการแสดงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลของตัวแทนของเขา

อย่างไรก็ตามความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ กกับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณ กลับไม่มีอิทธิพลเป็นลบซึ่งอาจเป็นผลมาจากในการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม ในทางปฏิบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับการ

คลังและงบประมาณให้กับประชาชน แต่เป็นการให้นโยบายทางการบริหารและประชาชนเพียงแต่เสนอความต้องการในการจัดบริการสาธารณะตามสภาพปัญหาของพื้นที่ ทำให้ในกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณไม่ได้เป็นการถ่ายทอดเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ ดังนั้นการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนไม่ได้ส่งผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณ

6.2.1 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อเป็นการส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงระบบข้อมูลด้านการคลังภาครัฐให้มีความเปิดเผย และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เพื่อเพิ่มความโปร่งใส ส่วนการเผยแพร่และการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบแล้วนำไปใช้ในกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมยังมีน้อย ดังนั้น จึงควรมีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณให้มีความง่ายต่อความเข้าใจแก่ประชาชน อาทิจัดทำการอบรม แผ่นพับ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย และเพื่อเป็นส่งเสริมการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในกระบวนการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ควรนำเสนอข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของท้องถิ่น เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณด้วย

6.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาในเชิงปริมาณใช้กรอบการวิเคราะห์ในการจัดการเชิงสถาบันต่อการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมือง แม้จะมีการศึกษาเทศบาลเมืองจำนวน 4 แห่ง แต่ไม่ได้มีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ ทำให้การวิเคราะห์เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะไม่ได้ทำในเชิงลึก ผลการศึกษาจึงไม่ได้วิเคราะห์ในเชิงพื้นที่อย่างเฉพาะเจาะจง อีกทั้งการวิเคราะห์การจัดการเชิงสถาบันในเทศบาลเมืองในพื้นที่อื่นๆ อาจมีความแตกต่างกันดังนั้นจึงควรขยายพื้นที่ในการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

รูปแบบอื่น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงสถาบันต่อการเปิดเผยข้อมูลและการส่งเสริม
การจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมต่อ

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/ปลัดท้องถิ่น/ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/หัวหน้าส่วนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

.....

ตำแหน่ง

.....

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนเป็นอย่างไร
 - 1.1 วิธีการ/รูปแบบในการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ
 - 1.2 เนื้อหาของข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ
 - 1.3 ช่วงเวลาในการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณ

2. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนและงบประมาณแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร
3. เนื้อหาเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณใด ที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรต้องรู้ เพื่อใช้ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณท้องถิ่น
4. ปัญหาและอุปสรรคของอปท. ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณแก่ประชาชน
5. แนวทางในการส่งเสริมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. แก่ประชาชนที่จะส่งผลต่อ

5.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน

5.2 การตัดสินใจทางการคลังของประชาชน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือ

แบบสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชน

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร/หัวหน้าส่วนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

งานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

.....

ตำแหน่ง

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข้อมูลทางการคลังและงบประมาณแก่ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 1) การได้รับข้อมูลทางการคลังและงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารการคลังและงบประมาณ ความรับผิดชอบต่อการจ่ายภาษี/ค่าบริการ/ค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ ตามที่กำหนด การจัดบริการสาธารณะของ อปท.

- 3) ความรับผิดชอบในกระบวนการบริหารการคลัง ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร การสอบถาม การแสดงความคิดเห็น การสนับสนุน ร่วมลงมือดำเนินการ การผลักดัน หรือโต้แย้งการดำเนินนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) สิทธิหน้าที่ของประชาชนต่อการบริหารการคลัง ได้แก่ การติดตาม การตรวจสอบ ผลการดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้จ่ายเงินภาษีจากประชาชน เป็นต้น
- 5) ปัญหาและอุปสรรคจากการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

แบบสอบถาม

ชุมชน

แบบประเมินและแบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ ปี เพศ..... ระดับการศึกษาสูงสุด.....
2. อาชีพปัจจุบัน
3. รายได้ บาท/เดือน
4. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในพื้นที่ ปี ท่านหรือครอบครัวมีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่ อปท. []
ใช่ [] ไม่ใช่
หากย้ายมาจากภูมิลำเนาอื่น ท่านย้ายมาจากอำเภอ..... จังหวัด
.....

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ท่านได้ติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่านหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อเท่านั้น)
[] ไม่ได้ติดตาม/ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร (ให้ข้ามไปส่วนที่ 3 เลย)

ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว สนใจ/ติดตามสม่ำเสมอ สนใจอย่างยิ่ง/
ติดตามเป็นประจำ

5.1 ช่องทางที่ท่านติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท. ของท่านมีอะไรบ้าง (ทำเครื่องหมาย ในช่อง)

ประสบการณ์การติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท.	ไม่เคย/ ไม่มี (0)	ได้รับ นานๆ ที (1)	เป็นครั้ง คราว (2)	เป็น ประจำ (3)
1) อ่านประกาศข่าวสารที่บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน				
2) รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน				
3) รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/ รายงานประจำปีของอปท.				
4) รับทราบข่าวสารจากอปท. จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/ สื่อมวลชนในพื้นที่				
5) อ่านประกาศข้อมูลต่างๆ ของอปท. ผ่านเว็บไซต์/เว็บ บอร์ด/เฟสบุ๊ก/กรู๊ปไลน์				
6) เข้าไปใช้บริการจากศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น				

5.2 ท่านเคยได้รับการอบรม/การให้ความรู้ หรือการบอกกล่าวเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ
ของอปท. หรือไม่อย่างไร

เคยจากบุคคลต่อไปนี้ (เลือกได้หลายข้อด้านต่างๆ) ไม่เคย

นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาล

เจ้าหน้าที่ของเทศบาล อปพร./อสม./ผู้นำกลุ่ม

อาชีพหรือกลุ่มต่างๆ

กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน/กรรมการชุมชน

- [] ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วนราชการภูมิภาค
- [] หน่วยงานอื่นๆ (อาทิ ครู นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเครือข่ายประชาชน ฯลฯ) โปรดระบุ
-

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณของอปท.¹⁹.

บทบาทของอปท.ต่อการเปิดเผยข้อมูล ทางการคลังและงบประมาณ	ไม่เห็น ด้วย (1)	เห็นด้วย บางส่วน (2)	เห็นด้วย อย่างมาก (3)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (4)
1) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ รายรับ-รายจ่ายของอปท. จะทำให้ ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานตาม ภารกิจของอปท.				
2) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การคลังและงบประมาณจะทำให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการจัดทำงบประมาณมากขึ้น				
3) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การคลังและงบประมาณจะทำให้การ เลือกบริการสาธารณะของอปท. ได้ตรง กับความต้องการของประชาชน				
4) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การคลังและงบประมาณของอปท. จะ ทำให้ประชาชนสามารถจัดลำดับ แผนงาน โครงการของอปท.ได้				
5) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การคลังและงบประมาณจะทำให้ ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการ ดำเนินงานต่างๆ ของอปท.ได้				

¹⁹ ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณหมายถึง รายรับ รายจ่าย หนี้ ของอปท. ในแต่ละปี

ส่วนที่ 3 การประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น

7. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

คำถาม	ถูก	ผิด
1) อำนาจการอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่นายกเทศจะนำไปดำเนินการใด ต้องนำงบประมาณเข้าขออนุมัติจากสภาเทศบาล เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ		
2) ปีงบประมาณเริ่มต้นทุกๆ วันที่ 1 กันยายน		
3) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณของ อปท.		
4) ประชาชนสามารถติดตามการจัดสรรงบประมาณของ อปท. ได้		
5) รายรับของท้องถิ่น (ปีงบประมาณ 2562) มาจากรายได้ที่ อปท. จัดเก็บได้เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด		
6) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง		
7) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ปีงบประมาณ 2562) มีสัดส่วนน้อยที่สุดของรายได้ภาษีที่ อปท. จัดเก็บทั้งหมด		
8) สัดส่วนรายรับที่เป็นเงินอุดหนุนสามารถนำไปใช้ในด้านใดก็ได้ตามที่ อปท. เห็นสมควร		
9) รายจ่ายของ อปท. (ปีงบประมาณ 2562) ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ รายจ่ายประจำ		
10) รายจ่ายของ อปท. มาจากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด		
11) ในปีงบประมาณ (2562) แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุด		
12) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจจากรัฐบาล		
13) เงินสะสมของประจำปี (2562) ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25		
14) อปท. สามารถใช้จ่ายเงินสะสมได้เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องบรรลุอยู่ในแผนพัฒนาของ อปท.		

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

9. ความบ่อยครั้งในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

[] ไม่เคยเข้าร่วม เพราะเหตุใด (ให้ข้ามไปส่วนที่ 4)

[] เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว [] เข้าร่วมเป็นประจำ

10. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอย่างไร

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
1) การประชุมกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเฉพาะ เรื่อง/เฉพาะด้าน เช่นความต้องการ บริการสาธารณะ, ปัญหาจากการได้รับ บริการสาธารณะ				
2) เวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็น				
3) ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อ การบริการของ อปท.				
4) ทำแบบสำรวจความต้องการบริการ สาธารณะ				
5) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น				
6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการภาคี การงบประมาณรายจ่ายประจำปี				
7) เข้าร่วม/รับชมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อ พิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี				
8) เข้าร่วมเป็นคณะทำงานร่วมกับ อปท.				

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
9) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัด จ้าง/คณะกรรมการตรวจรับฯ ร่วมกับ อปท.				
10) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น				
11) เสนอร่างข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย				
12) ลงประชามติในการกำหนด ทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น				
13) เข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอน ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น				
14) เข้าร่วมในการตรวจสอบ/ติดตาม การทำงานของอปท.				

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน

11. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการคลังและ งบประมาณของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการ จัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

12. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงานของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคม และคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

ข้อมูลการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปีงบประมาณ 2562
(ประกอบการทำแบบสอบถาม)

รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท)
รายรับรวมทั้งสิ้น	525,000,000 บาท
รายจ่ายรวม	525,000,000 บาท

รายรับของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ประเภทรายรับ	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็น สัดส่วนต่อ รายรับ ทั้งหมด
รายรับจากเงินอุดหนุนทั่วไป	356,342,000 บาท	68%
รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้	130,000,000 บาท	24.66%
รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	25,660,000 บาท	
- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	18,500,000 บาท	
- ภาษีบำรุงท้องที่	580,000 บาท	
- ภาษีป้าย	6,200,000 บาท	
- อากรฆ่าสัตว์	380,000 บาท	
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาต	12,900,000 บาท	
รวมรายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียมที่ท้องถิ่นจัดเก็บ เอง	38,560,000 บาท	7.34%
รวมรายรับ	525,000,000 บาท	100

รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ด้าน	จำนวนเงิน (บาท)	สัดส่วนต่อรายจ่ายทั้งหมด
ด้านบริหารทั่วไป แผนงานบริหารงานทั่วไป	80,500,000 บาท 60,400,000 บาท	4.22%
แผนงานการรักษาความสงบภายใน	20,100,000 บาท	
ด้านบริการชุมชนและสังคม แผนงานการศึกษา	364,210,000 บาท 293,780,000 บาท	69.37%
แผนงานสาธารณสุข	16,000,000 บาท	
แผนงานสังคมสงเคราะห์	5,200,000 บาท	
แผนงานเคหะและชุมชน	38,600,000 บาท	
แผนงานความเข้มแข็งของชุมชน	530,000 บาท	
แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	10,740,000 บาท	
ด้านการเศรษฐกิจ (โครงสร้างพื้นฐาน)	16,000,000 บาท	3.00%
ด้านการดำเนินงานอื่นๆ แผนงานงบกกลาง	64,800,000 บาท	23.41%
รวมรายจ่าย	525,000,000 บาท	100%

ส่วนที่ 6 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ (หลังการรับรู้ข้อมูล)

13. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
4) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
5) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
6) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

14. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อ แผนงานดำเนินงานของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับ ความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการ ทางสังคมและคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการ รักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

15. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบประเมินและแบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ ปี เพศ..... ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 2. อาชีพปัจจุบัน
 3. รายได้ บาท/เดือน
 4. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในพื้นที่ ปี ท่านหรือครอบครัวมีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่ อปท. []
ใช่ [] ไม่ใช่
- หากย้ายมาจากภูมิลำเนาอื่น ท่านย้ายมาจากอำเภอ..... จังหวัด
.....

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ท่านได้ติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่านหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อเท่านั้น)
[] ไม่ได้ติดตาม/ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร (ให้ข้ามไปทำข้อที่ 6)
[] ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว [] สนใจ/ติดตามสม่ำเสมอ [] สนใจอย่างยิ่ง/
ติดตามเป็นประจำ

5.1 ช่องทางที่ท่านติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท. ของท่านมีอะไรบ้าง (ทำเครื่องหมาย ในช่อง)

ประสบการณ์การติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท.	ไม่เคย/ไม่มี (0)	ได้รับ นานๆ ที่ (1)	เป็นครั้งคราว (2)	เป็นประจำ (3)
1) อ่านประกาศข่าวสารที่บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน				
2) รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน				
3) รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/รายงานประจำปีของอปท.				
4) รับทราบข่าวสารจากอปท. จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/สื่อมวลชนในพื้นที่				
5) อ่านประกาศข้อมูลต่างๆ ของอปท. ผ่านเว็บไซต์/เว็บบอร์ด/เฟสบุ๊ก/กู๊ปไลน์				
6) เข้าไปใช้บริการจากศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 ท่านเคยได้รับการอบรม/การให้ความรู้ หรือการบอกกล่าวเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. หรือไม่อย่างไร

[] เคยจากบุคคลต่อไปนี้ (เลือกได้หลายข้อด้านต่างๆ) [] ไม่เคย

[] นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น [] สมาชิกสภาเทศบาล

[] เจ้าหน้าที่ของเทศบาล [] อปพร./อสม./ผู้นำกลุ่ม

อาชีพหรือกลุ่มต่างๆ

[] กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน/กรรมการชุมชน

[] ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วนราชการภูมิภาค

[] หน่วยงานอื่นๆ (อาทิ ครู นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเครือข่ายประชาชน ฯลฯ) โปรดระบุ

.....

16. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณของอปท.²⁰.

บทบาทของอปท.ต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ	ไม่เห็นด้วย (1)	เห็นด้วยบางส่วน (2)	เห็นด้วยอย่างมาก (3)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)
6) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของอปท. จะทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานตามภารกิจของอปท.				
7) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณมากขึ้น				
8) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้การเลือกบริการสาธารณะของอปท. ได้ตรงกับความต้องการของประชาชน				
9) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. จะทำให้ประชาชนสามารถจัดลำดับแผนงานโครงการของอปท.ได้				
10) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่างๆ ของอปท.ได้				

ส่วนที่ 3 การประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น

²⁰ ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณหมายถึง รายรับ รายจ่าย หนี้ ของอปท. ในแต่ละปี

17. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

คำถาม	ถูก	ผิด
1) อำนาจการอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่นายกเทศจะนำไปดำเนินการใด ต้องนำงบประมาณเข้าขออนุมัติจากสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ		
2) ปีงบประมาณเริ่มต้นทุกๆ วันที่ 1 กันยายน		
3) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณของ อปท.		
4) ประชาชนสามารถติดตามการจัดสรรงบประมาณของ อปท. ได้		
5) รายรับของท้องถิ่น (ปีงบประมาณ 2562) มาจากรายได้ที่ อปท. จัดเก็บได้เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด		
6) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง		
7) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ปีงบประมาณ 2562) มีสัดส่วนน้อยที่สุดของรายได้ภาษีที่ อปท. จัดเก็บทั้งหมด		
8) สัดส่วนรายรับที่เป็นเงินอุดหนุนสามารถนำไปใช้ในด้านใดก็ได้ตามที่ อปท. เห็นสมควร		
9) รายจ่ายของ อปท. (ปีงบประมาณ 2562) ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ รายจ่ายประจำ		
10) รายจ่ายของ อปท. มาจากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด		
11) ในปีงบประมาณ (2562) แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุด		
12) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจจากรัฐบาล		
13) เงินสะสมของประจำปี (2562) ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25		
14) อปท. สามารถใช้จ่ายเงินสะสมได้เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาของ อปท.		
15) การก่อหนี้ท้องถิ่น ต้องผ่านความเห็นชอบต่อสภาท้องถิ่นและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ		

คำถาม	ถูก	ผิด
16)การก่อกำเนิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ถ้า อปท. มีงบประมาณรายจ่ายไม่เพียงพอ		
17)ปีงบประมาณ 2562 อปท. มีหนี้คงค้างอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด		
18)ประชาชนสามารถเข้าเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ อปท. ในแต่ละปีงบประมาณได้		
19)ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของอปท. ได้		
20) งบประมาณด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเป็นงบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล		

6. ท่านมีการรับรู้ทางด้านการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

- 1) ปีงบประมาณ 2562 รายได้ที่เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองมีจำนวนเท่าไร
 - ข. 25 ล้านบาท
 - ข. 35 ล้านบาท
 - ค. 45 ล้านบาท
- 2) ปีงบประมาณ 2562 รายรับทั้งหมดของเทศบาลเมืองราชบุรีมีจำนวนเท่าไร
 - ข. 300 ล้านบาท
 - ข. 400 ล้านบาท
 - ค. 500 ล้านบาท
- 3) ปีงบประมาณ 2562 รายจ่ายทั้งหมดของเทศบาลเมืองราชบุรีมีจำนวนเท่าไร
 - ข. 300 ล้านบาท
 - ข. 400 ล้านบาท
 - ค. 500 ล้านบาท
- 4) แผนงานหรือโครงการทั้งหมดที่ท่านได้รับจากเทศบาลเมืองราชบุรีในปีงบประมาณ 2562 ที่มีแผนงานมากที่สุดคือ
 - ง. แผนงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - จ. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
 - ฉ. การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
- 5) ปีงบประมาณ 2562 เทศบาลเมืองราชบุรีใช้จ่ายกับแผนการในด้านใดมากที่สุด
 - ข. แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - ข. แผนงานด้านการศึกษา
 - ค. แผนงานด้านการบริหารทั่วไป

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

7. ความบ่อยครั้งในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- [] ไม่เคยเข้าร่วม เพราะเหตุใด (ให้ข้ามไปส่วนที่ 5)
 [] เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว [] เข้าร่วมเป็นประจำ

6) ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอย่างไร

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคยเข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อยมาก (2)	เข้าร่วมเป็นครั้งคราว (3)	เข้าร่วมเป็นประจำ (4)
1) การประชุมกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเฉพาะเรื่อง/เฉพาะด้าน เช่น ความต้องการบริการสาธารณะ, ปัญหาจากการได้รับบริการสาธารณะ				
2) เวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น				
3) ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของ อปท.				
4) ทำแบบสำรวจความต้องการบริการสาธารณะ				
5) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น				
6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการงบประมาณรายจ่ายประจำปี				
7) เข้าร่วม/รับชมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี				
8) เข้าร่วมเป็นคณะทำงานร่วมกับ อปท.				

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
9) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัด จ้าง/คณะกรรมการตรวจรับฯ ร่วมกับ อปท.				
10) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น				
11) เสนอร่างข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย				
12) ลงประชามติในการกำหนด ทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น				
13) เข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอน ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น				
14) เข้าร่วมในการตรวจสอบ/ติดตาม การทำงานของอปท.				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน

8. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการ จัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

9. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงาน	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

ข้อมูลการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี ปีงบประมาณ 2562²¹

(ประกอบการทำแบบสอบถาม)

รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองราชบุรี

รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท) ²²
รายรับรวมทั้งสิ้น	501,633,000 บาท
รายจ่ายรวม	478,633,000 บาท

รายรับของเทศบาลเมืองราชบุรี

ประเภทรายรับ	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็นสัดส่วนต่อรายรับทั้งหมด
รายรับจากเงินอุดหนุนทั่วไป	287,235,000 บาท	
รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บและจัดสรรให้	141,790,000 บาท	
รวมรายรับจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	429,025,000 บาท	85.53%
รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	35,300,000 บาท	
- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	27,000,000 บาท	
- ภาษีบำรุงท้องที่	600,000 บาท	
- ภาษีป้าย	7,700,000 บาท	
- อากรฆ่าสัตว์	0 บาท	
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ	37,307,000 บาท	
รวมรายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	72,607,000 บาท	14.47%
รวมรายรับ	501,633,000 บาท	100%

รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองราชบุรี

ด้าน	จำนวนเงิน	สัดส่วนต่อรายจ่ายทั้งหมด
ด้านบริหารทั่วไป	55,477,000 บาท	11.59%

²¹ เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2562²² เป็นตัวเลขประมาณการปี 2562

ด้าน	จำนวนเงิน	สัดส่วนต่อรายจ่ายทั้งหมด
แผนงานบริหารงานทั่วไป	44,477,000 บาท	
แผนงานการรักษาความสงบภายใน	11,000,000 บาท	
ด้านบริการชุมชนและสังคม	347,460,000 บาท	72.59%
แผนงานการศึกษา	247,689,000 บาท	
แผนงานสาธารณสุข	42,800,000 บาท	
แผนงานสังคมสงเคราะห์	3,343,000 บาท	
แผนงานเคหะและชุมชน	33,291,000 บาท	
แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3,415,000 บาท	
แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	16,922,000 บาท	
ด้านการเศรษฐกิจ	3,377,000 บาท	0.70%
แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา	3,057,000 บาท	
แผนงานการพาณิชย์	320,000 บาท	
ด้านการดำเนินงานอื่นๆ		
แผนงานงบกกลาง	72,310,000 บาท	15.11%
รวมรายจ่าย	478,633,000 บาท	100%

ส่วนที่ 6 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน (หลังการรับรู้ข้อมูลทางการคลัง)

7. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

8. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองราชบุรี ควรอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงาน	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยว และการลงทุน				

9. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบประเมินและแบบสอบถามความคิดเห็น

เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 อายุ ปี เพศ..... ระดับการศึกษาสูงสุด.....

2.1 อาชีพปัจจุบัน

3.1 รายได้ บาท/เดือน

4.1 ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในพื้นที่ ปี ท่านหรือครอบครัวมีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่ อปท. ใช่ ไม่ใช่

หากย้ายมาจากภูมิลำเนาอื่น ท่านย้ายมาจากอำเภอ..... จังหวัด

.....

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 ท่านได้ติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่านหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อเท่านั้น)

ไม่ได้ติดตาม/ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร (ให้ข้ามไปทำข้อที่ 6)

ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว สนใจ/ติดตามสม่ำเสมอ สนใจอย่างยิ่ง/

ติดตามเป็นประจำ

5.1 ช่องทางที่ท่านติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท. ของท่านมีอะไรบ้าง (ทำเครื่องหมาย ในช่อง)

ประสบการณ์การติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท.	ไม่เคย/ ไม่มี (0)	ได้รับ นานๆ ที (1)	เป็นครั้ง คราว (2)	เป็น ประจำ (3)
1) อ่านประกาศข่าวสารที่บอร์ดสำนักงาน อปท./ชุมชน				
2) รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน				
3) รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่งตีพิมพ์/ รายงานประจำปีของอปท.				
4) รับทราบข่าวสารจากอปท. จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น/ สื่อมวลชนในพื้นที่				
5) อ่านประกาศข้อมูลต่างๆ ของอปท. ผ่านเว็บไซต์/เว็บ บอร์ด/เฟสบุ๊ก/กู๊ปไลน์				
6) เข้าไปใช้บริการจากศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น				

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 ท่านเคยได้รับการอบรม/การให้ความรู้ หรือการบอกกล่าวเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. หรือไม่อย่างไร

[] เคยจากบุคคลต่อไปนี้ (เลือกได้หลายข้อด้านต่างๆ) [] ไม่เคย

[] นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น [] สมาชิกสภาเทศบาล

[] เจ้าหน้าที่ของเทศบาล [] อปพร./อสม./ผู้นำกลุ่มอาชีพ

หรือกลุ่มต่างๆ

[] กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน/กรรมการชุมชน

[] ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วนราชการภูมิภาค

[] หน่วยงานอื่นๆ (อาทิ ครู นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเครือข่ายประชาชน ฯลฯ) โปรดระบุ

.....

6.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณของอปท²³.

บทบาทของอปท.ต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ	ไม่เห็นด้วย (1)	เห็นด้วยบางส่วน (2)	เห็นด้วยอย่างมาก (3)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (4)
1) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของอปท. จะทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานตามภารกิจของอปท.				
2) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณมากขึ้น				
3) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้การเลือกบริการสาธารณะของอปท. ได้ตรงกับความต้องการของประชาชน				
4) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. จะทำให้ประชาชนสามารถจัดลำดับแผนงานโครงการของอปท.ได้				
5) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่างๆ ของอปท.ได้				

ส่วนที่ 3 การประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น

²³ ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณหมายถึง รายรับ รายจ่าย หนี้ ของอปท. ในแต่ละปี

7. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

คำถาม	ถูก	ผิด
1) อำนาจการอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่นายกเทศจะนำไปดำเนินการใด ต้องนำงบประมาณเข้าขออนุมัติจากสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ		
2) ปีงบประมาณเริ่มต้นทุกๆ วันที่ 1 กันยายน		
3) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณของ อปท.		
4) ประชาชนสามารถติดตามการจัดสรรงบประมาณของ อปท. ได้		
5) รายรับของท้องถิ่น (ปีงบประมาณ 2562) มาจากรายได้ที่ อปท. จัดเก็บได้เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด		
6) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง		
7) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ปีงบประมาณ 2562) มีสัดส่วนน้อยที่สุดของรายได้ภาษีที่ อปท. จัดเก็บทั้งหมด		
8) สัดส่วนรายรับที่เป็นเงินอุดหนุนสามารถนำไปใช้ในด้านใดก็ได้ตามที่ อปท. เห็นสมควร		
9) รายจ่ายของ อปท. (ปีงบประมาณ 2562) ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือรายจ่ายประจำ		
10) รายจ่ายของ อปท. มาจากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด		
11) ในปีงบประมาณ (2562) แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุด		
12) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจจากรัฐบาล		
13) เงินสะสมของประจำปี (2562) ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25		
14) อปท. สามารถใช้จ่ายเงินสะสมได้เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาของ อปท.		
15) การก่อหนี้ท้องถิ่น ต้องผ่านความเห็นชอบต่อสภาท้องถิ่นและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ		

คำถาม	ถูก	ผิด
16)การก่อกำเนิดมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ถ้า อปท. มีงบประมาณรายจ่ายไม่เพียงพอ		
17)ปีงบประมาณ 2562 อปท. มีหนี้คงค้างอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด		
18)ประชาชนสามารถเข้าเป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ อปท. ในแต่ละปีงบประมาณได้		
19)ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างของอปท. ได้		
20) งบประมาณด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเป็นงบประมาณที่มาจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล		

8. ท่านมีการรับรู้ทางการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

- 1) งบประมาณ 2562 รายได้ที่เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองมีจำนวนเท่าไร
 - ค. 6 ล้านบาท ข. 9 ล้านบาท ค. 11 ล้านบาท
- 2) ปีงบประมาณ 2562 รายรับทั้งหมดของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นมีจำนวนเท่าไร
 - ค. 100 ล้านบาท ข. 150 ล้านบาท ค. 190 ล้านบาท
- 3) ปีงบประมาณ 2562 รายจ่ายทั้งหมดของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นมีจำนวนเท่าไร
 - ค. 190 ล้านบาท ข. 200 ล้านบาท ค. 300 ล้านบาท
- 4) แผนงานหรือโครงการทั้งหมดที่ท่านได้รับจากเทศบาลเมืองวังน้ำเย็นในปีงบประมาณ 2562 เป็นแผนงานใดมากที่สุด
 - ก. แผนงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - ข. แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
 - ค. แผนงานด้านเศรษฐกิจ
- 5) ปีงบประมาณ 2562 เทศบาลเมืองวังน้ำเย็นใช้จ่ายกับแผนการในด้านใดมากที่สุด
 - ก. แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ข. แผนงานด้านการศึกษา ค. แผนงานด้านการบริหารทั่วไป

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชน

9. ความบ่อยครั้งในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

[] ไม่เคยเข้าร่วม เพราะเหตุใด (ให้ข้ามไปส่วนที่ 4)

[] เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว [] เข้าร่วมเป็นประจำ

10. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอย่างไร

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคยเข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อยมาก (2)	เข้าร่วมเป็นครั้งคราว (3)	เข้าร่วมเป็นประจำ (4)
1) การประชุมกลุ่มย่อยหรือกลุ่มเฉพาะเรื่อง/เฉพาะด้าน เช่นความต้องการบริการสาธารณสุข, ปัญหาจากการได้รับบริการสาธารณสุข				
2) เวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น				
3) ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของอปท.				
4) ทำแบบสำรวจความต้องการบริการสาธารณสุข				
5) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น				

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการมาภิ การงบประมาณรายจ่าย ประจำปี				
7) เข้าร่วม/รับชมประชุมสภา ท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่าง ข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี				
8) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมกับ อปท.				
9) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จัดซื้อจัดจ้าง/ คณะกรรมการตรวจรับฯ ร่วมกับ อปท.				
10) เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินผล การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น				
11) เสนอร่างข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติงบประมาณ รายจ่าย				
12) ลงประชามติในการ กำหนดทิศทางหรือนโยบาย การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น				
13) เข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอด ถอนผู้บริหารหรือสมาชิก สภาท้องถิ่น				

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
14) เข้าร่วมในการ ตรวจสอบ/ติดตามการ ทำงานของอปท.				

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางการคลังของประชาชน

11. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ควรเป็นอย่างไร

ทัศนคติของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

12. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ควรอย่างไร

ทัศนคติของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงาน	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับ ความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคม และคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				

ทัศนคติของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงาน	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

ข้อมูลการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ปีงบประมาณ 2562²⁴

(ประกอบการทำแบบสอบถาม)

รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท) ²⁵
รายรับรวมทั้งสิ้น	193,200,000 บาท
รายจ่ายรวมทั้งสิ้น	193,200,000 บาท

รายรับของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ประเภทรายรับ	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็นสัดส่วนต่อรายรับทั้งหมด
รายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป	115,284,000 บาท	
รายได้จากภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้	66,480,600 บาท	
รวมรายได้ที่ได้รับจากรัฐบาล	181,764,000 บาท	94.08%
รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	6,010,000 บาท	
- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	4,000,000 บาท	

²⁴ เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2562

²⁵ เป็นตัวเลขประมาณการปีงบประมาณ 2562

- ภาษีบำรุงท้องที่	400,000 บาท	
- ภาษีป้าย	1,500,000 บาท	
- อากรฆ่าสัตว์	110,000 บาท	
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ	5,436,000 บาท	
รวมรายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียม ต่างๆ ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	11,436,000 บาท	5.9%
รวมรายรับ	193,200,000 บาท	100

รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ด้าน	จำนวนเงิน	สัดส่วนต่อรายจ่าย ทั้งหมด
ด้านบริหารทั่วไป	33,200,000 บาท	17.34%
แผนงานบริหารงานทั่วไป	28,500,00 บาท	
แผนงานการรักษาความสงบภายใน	4,700,000 บาท	
ด้านบริการชุมชนและสังคม	118,310,000 บาท	61.24%
แผนงานการศึกษา	82,700,000 บาท	
แผนงานสาธารณสุข	7,400,000 บาท	
แผนงานสังคมสงเคราะห์	5,100,000 บาท	
แผนงานเคหะและชุมชน	21,300,000 บาท	
แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	710,000 บาท	
แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ	1,100,000 บาท	
ด้านการเศรษฐกิจ	2,000,000 บาท	1.03%
แผนงานการพาณิชย์	2,000,000 บาท	
ด้านการดำเนินงานอื่นๆ		
แผนงานงบกกลาง	39,400,000 บาท	20.39%
รวมรายจ่าย	193,200,000 บาท	100%

ส่วนที่ 6 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน (หลังการรับรู้ข้อมูล
ทางการคลัง)

13. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ควรเป็นอย่างไร

ทัศนคติของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณ	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1) ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2) ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3) ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

14. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น ควรอย่างไร

ทัศนคติของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงาน	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2) การพัฒนาด้านผังเมือง				
3) การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคมและคุณภาพชีวิต				
4) การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5) ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

15. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

เทศบาลเมืองกำแพงเพชร

แบบประเมินและแบบสอบถามความคิดเห็น

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ของนิตติปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำเพื่อรวบรวมข้อมูลความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของประชาชนต่อการตัดสินใจทางด้านการคลังและงบประมาณ จึงขอความร่วมมือจากท่านช่วยแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ ปี เพศ..... ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 2. อาชีพปัจจุบัน
 3. รายได้ บาท/เดือน
 4. ระยะเวลาที่พำนักอาศัยในพื้นที่ ปี ท่านหรือครอบครัวมีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่ อปท.
[] ใช่ [] ไม่ใช่
- หากย้ายมาจากภูมิลำเนาอื่น ท่านย้ายมาจากอำเภอ..... จังหวัด
-

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ท่านได้ติดตามหรือได้รับข้อมูลข่าวสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่านหรือไม่ (เลือกได้ 1 ข้อเท่านั้น)
[] ไม่ได้ติดตาม/ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร (ให้ข้ามไปทำข้อที่ 6)

ติดตามบ้างเป็นครั้งคราว สนใจ/ติดตามสม่ำเสมอ สนใจอย่างยิ่ง/
ติดตามเป็นประจำ

5.1 ช่องทางที่ท่านติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท. ของท่านมีอะไรบ้าง (ทำเครื่องหมาย ในช่อง)

ประสบการณ์การติดตามหรือได้รับข่าวสารจาก อปท.	ไม่เคย/ ไม่มี (0)	ได้รับ นานๆ ที (1)	เป็นครั้ง คราว (2)	เป็น ประจำ (3)
1) อ่านประกาศข่าวสารที่บอร์ดสำนักงาน อปท./ ชุมชน				
2) รับฟังข่าวสาร/ข้อมูลของ อปท.ผ่านเสียงตาม สาย/หอกระจายข่าว/วิทยุชุมชน				
3) รับทราบข่าวสารจากเอกสารแผ่นพับ/สิ่ง ตีพิมพ์/รายงานประจำปีของอปท.				
4) รับทราบข่าวสารจากอปท. จากหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่น/สื่อมวลชนในพื้นที่				
5) อ่านประกาศข้อมูลต่างๆ ของอปท. ผ่าน เว็บไซต์/เว็บบอร์ด/เฟสบุ๊ก/กรู๊ปไลน์				
6) เข้าไปใช้บริการจากศูนย์ข่าวสารของท้องถิ่น				

5.2 ท่านเคยได้รับการอบรม/การให้ความรู้ หรือการบอกกล่าวเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณ
ของอปท. หรือไม่อย่างไร

- เคยจากบุคคลต่อไปนี้ (เลือกได้หลายข้อด้านต่างๆ) ไม่เคย
- นายกเทศมนตรี/ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาล
- เจ้าหน้าที่ของเทศบาล อปพร./อสม./ผู้นำกลุ่ม

อาชีพหรือกลุ่มต่างๆ

- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน/กรรมการชุมชน
- ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ เช่นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ส่วนราชการภูมิภาค

[] หน่วยงานอื่นๆ (อาทิ ครู นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเครือข่ายประชาชน ฯลฯ) โปรดระบุ

.....

6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณของอปท.²⁶.

บทบาทของอปท.ต่อการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการคลังและงบประมาณ	ไม่เห็นด้วย (1)	เห็นด้วย บางส่วน (2)	เห็นด้วย อย่างมาก (3)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (4)
1) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของอปท. จะทำให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานตามภารกิจของอปท.				
2) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณมากขึ้น				
3) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้การเลือกบริการสาธารณะของอปท. ได้ตรงกับความต้องการของประชาชน				
4) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณของอปท. จะทำให้ประชาชนสามารถจัดลำดับแผนงานโครงการของอปท.ได้				
5) การที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณจะทำให้ประชาชนติดตามโครงการหรือผลการดำเนินงานต่างๆ ของอปท.ได้				

²⁶ ข้อมูลเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณหมายถึง รายรับ รายจ่าย หนี้ ของอปท. ในแต่ละปี

ส่วนที่ 3 การประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่น

7. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคลังและงบประมาณท้องถิ่นอย่างไร

คำถาม	ถูก	ผิด
1) อำนาจการอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่นายกเทศจะนำไปดำเนินการใด ต้องนำงบประมาณเข้าขออนุมัติจากสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ		
2) ปีงบประมาณเริ่มต้นทุกๆ วันที่ 1 กันยายน		
3) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำงบประมาณของอปท.		
4) ประชาชนสามารถติดตามการจัดสรรงบประมาณของ อปท. ได้		
5) รายรับของท้องถิ่น (ปีงบประมาณ 2562) มาจากรายได้ที่ อปท. จัดเก็บได้เองเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด		
6) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เอง		
7) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ปีงบประมาณ 2562) มีสัดส่วนน้อยที่สุดของภายใต้ภาษีที่ อปท. จัดเก็บทั้งหมด		
8) สัดส่วนรายรับที่เป็นเงินอุดหนุนสามารถนำไปใช้ในด้านใดก็ได้ตามที่ อปท. เห็นสมควร		
9) รายจ่ายของ อปท. (ปีงบประมาณ 2562) ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือรายจ่ายประจำ		
10) รายจ่ายของ อปท. มาจากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองทั้งหมด		
11) ในปีงบประมาณ (2562) แผนงานด้านโครงสร้างพื้นฐานได้รับงบประมาณเป็นสัดส่วนมากที่สุด		
12) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาได้รับเงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจจากรัฐบาล		
13) เงินสะสมของประจำปี (2562) ของ อปท. มีไม่ถึงร้อยละ 25		
14) อปท. สามารถใช้จ่ายเงินสะสมได้เพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องบรรลุอยู่ในแผนพัฒนาของ อปท.		

9. ความบ่อยครั้งในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- [] ไม่เคยเข้าร่วม เพราะเหตุใด (ให้ข้ามไปส่วนที่ 4)
 [] เข้าร่วมบ้างเป็นครั้งคราว [] เข้าร่วมเป็นประจำ

10. ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและงบประมาณของประชาชนอย่างไร

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคยเข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อยมาก (2)	เข้าร่วมเป็นครั้งคราว (3)	เข้าร่วมเป็นประจำ (4)
1) การประชุมกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเฉพาะเรื่อง/เฉพาะด้าน เช่น ความต้องการบริการสาธารณะ, ปัญหาจากการได้รับบริการสาธารณะ				
2) เวทีสาธารณะหรือเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็น				
3) ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของ อปท.				
4) ทำแบบสำรวจความต้องการบริการสาธารณะ				
5) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น				
6) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการการงบประมาณรายจ่ายประจำปี				
7) เข้าร่วม/รับชมประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี				
8) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมกับ อปท.				

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ไม่เคย เข้าร่วม (1)	เข้าร่วมน้อย มาก (2)	เข้าร่วม เป็นครั้ง คราว (3)	เข้าร่วม เป็นประจำ (4)
9) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัด จ้าง/คณะกรรมการตรวจรับฯ ร่วมกับ อปท.				
10) เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น				
11) เสนอร่างข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย				
12) ลงประชามติในการกำหนดทิศทาง หรือนโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น				
13) เข้าชื่อเพื่อยื่นเรื่องถอดถอน ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น				
14) เข้าร่วมในการตรวจสอบ/ติดตาม การทำงานของอปท.				

ส่วนที่ 5 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน

11. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ควร
เป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการดำเนินงานทางการคลังและ งบประมาณของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1.ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการ สาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2.ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			
3.ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			

12. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ควรอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อแผนงานดำเนินงานของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับความต้องการ
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2. การพัฒนาด้านผังเมือง				
3. การพัฒนาสาธารณสุข บริการทางสังคม และคุณภาพชีวิต				
4. การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5. ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความปลอดภัย				
6. ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวและการลงทุน				

ข้อมูลการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2562²⁷
(ประกอบการทำแบบสอบถาม)

รายรับ-รายจ่ายของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท) ²⁸
รายรับรวมทั้งสิ้น	330,300,000 บาท
รายจ่ายรวม	330,300,000 บาท

รายรับของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

ประเภทรายรับ	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็นสัดส่วนต่อรายรับทั้งหมด
รายรับจากเงินอุดหนุนทั่วไป	156,300,000 บาท	
รายรับจากภาษีที่รัฐจัดเก็บและจัดสรรให้	115,000,600 บาท	
รวมรายรับจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	271,300,000 บาท	82.12%
รายได้จากภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	32,040,000 บาท	
- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	24,900,000 บาท	
- ภาษีบำรุงท้องที่	600,000 บาท	
- ภาษีป้าย	6,200,000 บาท	
- อากรฆ่าสัตว์	280,000 บาท	
ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตและอื่นๆ	26,960,000 บาท	
รวมรายได้จากภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง	59,000,000 บาท	17.88%
รวมรายรับ	330,300,000 บาท	100%

รายจ่ายจำแนกตามแผนงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร

²⁷ เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2562

²⁸ เป็นตัวเลขประมาณการปี 2562

ด้าน	จำนวนเงิน	สัดส่วนต่อรายจ่ายทั้งหมด
ด้านบริหารทั่วไป	57,529,000 บาท	17.48%
แผนงานบริหารงานทั่วไป	44,797,000 บาท	
แผนงานการรักษาความสงบภายใน	12,730,000 บาท	
ด้านบริการชุมชนและสังคม	218,364,000 บาท	66.11%
แผนงานการศึกษา	124,000,000 บาท	
แผนงานสาธารณสุข	12,190,000 บาท	
แผนงานสังคมสงเคราะห์	2,535,000 บาท	
แผนงานเคหะและชุมชน	72,739,000 บาท	
แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	4,000,000 บาท	
แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	2,900,000 บาท	
ด้านการเศรษฐกิจ	7,637,000 บาท	2.31%
แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา	4,600,000 บาท	
แผนงานการพาณิชย์	3,037,000 บาท	
ด้านการดำเนินงานอื่นๆ		
แผนงานงบบกลาง	46,564,000 บาท	14.10%
รวมรายจ่าย	330,300,000 บาท	100%

ส่วนที่ 6 ข้อมูลการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการคลังของประชาชน (หลังการรับรู้ข้อมูลทางการคลัง)

13. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานทางการคลังและงบประมาณของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ควรเป็นอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อการคลังและงบประมาณของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง
1.ขนาดของงบประมาณรายจ่ายของ อปท. เพื่อการจัดบริการสาธารณะควรเป็นอย่างไร			
2.ระดับภาษีอากรที่ อปท. จัดเก็บควรเป็นอย่างไร			

3.ระดับค่าธรรมเนียมของ อปท. ควรเป็นอย่างไร (ค่าธรรมเนียมขยะ)			
---	--	--	--

14. ท่านเห็นว่าการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานของเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ควรอย่างไร

การตัดสินใจของประชาชนต่อแผนงาน ดำเนินงานของ อปท.	เพิ่มขึ้น	คงที่	ลดลง	เรียงลำดับ ความต้องการ
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน ไฟฟ้า ประปา)				
2. การพัฒนาด้านผังเมือง				
3. การพัฒนาสาธารณสุข บริการทาง สังคมและคุณภาพชีวิต				
4. การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม				
5. ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการ รักษาความปลอดภัย				
6. ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การ ท่องเที่ยวและการลงทุน				

7. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

Alesina, A. and P. Giuliano (2015). "Culture and institutions." Journal of Economic Literature 53(4): 898-944.

Allgood, S. and W. B. Walstad (2016). "The Effects of Perceived and Actual Financial Literacy On Financial Behaviors." Economic Inquiry 54(1): 675-697.

Baiocchi, G. (2005). Militants and citizens: The politics of participatory democracy in Porto Alegre. Stanford, Stanford University Press.

Baiocchi, G. and E. Ganuza (2016). Popular Democracy. Stanford, Stanford University.

Baiocchi, G., et al. (2011). Bootstrapping democracy: Transforming local governance and civil society in Brazil. Stanford CA, Stanford University Press.

Beath, A., et al. (2017). "Direct democracy and resource allocation: Experimental evidence from Afghanistan." Journal of Development Economics 124: 199-213.

Boer, N. D., et al. (2018). "Does Disclosure of Performance information influence Street-level Bureaucrats' Enforcement Style?" Public Administration Review 785(2): 694-707.

Brillantes, A. B. J. (2003). Innovations and Excellence, Understanding Local Governments in the Philippines. Diliman, Quezon City, Center for Local and Regional Governance, National College of Public Administration and Governance University of the Philippines.

Buchanan, J. (1967). "Fiscal Policy and Fiscal Preference." Papers On Non-Market Decision Making 2: 1-10.

Buchanan, J. (1968). The Demand and Supply of public goods. Indianapolis, IN, Liberty Fund.

Buchanan, J. M. (1987). Public Finance in democratic process: Fiscal institutions and individual Choice. Chapel Hill,NC, University of North Carolina Press

Buchanan, J. M. and R. E. Wagner (1999). Democracy in deficit.The political legacy of Lord Keynes. Indianapolis,IN, Liberty Fund

Cabannes, Y. and M. Qhuang (2014). "Participatory budgeting at scale and bridging the rural-urban divide in Chengdu." Environment an Urbanization 26(1): 257-275.

Cartwright, E. (2014). Behavioral Economics. New York, Routledge.

Chen, J. (2007). "Theory and practice of participatory budgeting." Comparative Economic and Social Systems 130(2): 52-57.

Clarke, C. and E. Fox (2015). "Perceptions of Taxing and Spending: A Survey Experiment." Yale Law Journal 2: 1-17.

Cohen, J. M. and N. T. Uphoff (1981). Rural Development Participation : Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation : Reral Developmen Committee Center for international Studies. New York, Cornell University Press.

Cunha, E. S. M., et al. (2011). "Participatory Budgeting and the Use of Information and Communication Technologies: A Virtuous Cycle?" RCCS Annual Review 3(3): 141-159.

Dafflon, B. and F. Pujol (2001). "Fiscal Preferences and Fiscal Performance: Swiss Cantonal Evidence." International Public Management Review 2(2): 54-76.

De, P. R. and H. Masud (2011). "Measuring and Promoting Budget Transparency : The Open Budget Index as a Research and Advocacy Tool." Governance: An International Journal of Policy Administration and Institutions 24(3): 607-616.

Dell'Anno, R. and P. Mourao (2012). "Fiscal Illusion around the World An Analysis Using the Structural Equation Approach." Public Finance Review 40(2): 270-299.

Devies, P. (2006). "Educating citizens for changing economies." Journal of Curriculum Studies 38(1): 15-30.

Downs, A. (1957). An economic theory of democracy. New York, NY: Harper and Row.

Ebdon, C. and A. Franking (2004). "Searching for a role for Citizen in Budget Process " Public Budgeting and Finance: 32-49.

Fishkin, J. (2018). Democracy when the people are thinking. Oxford, Oxford University Press.

Folscher, A., et al. (2000). Transparency and Participation in the Budget Process Cape Town, Idasa.

Furubotn, E. G. and R. Richter (2008). "The new insitutional economics-A different approach to economic analysis." Economic Affairs 28(3): 15-23.

Galbraith, K. J. (1959). "Developed economic attitudes and the underdeveloped economy." Public Policy 9: 73-83.

Gret, M. and Y. Sintomer (2005). The Porto Alegre Experiment: Learning Lessons for Better Democracy. London, Zed Books.

Hagen, V., et al. (1995). "Budget processes and commitment to fiscal discipline." European Economic Review 39(3-4): 771-779.

Han, F. (2018). "Beyond the officially assigned participants and random selection method: A procedural design of Chinese socialist hybrid deliberative democracy." Investigation 5: 71-81.

Hanson, G. H., et al. (2007). "Public Finance and Individual Preferences over globalization strategies." Economic and Policy 19: 1-33.

Hayo, B. and F. Neumeier (2017). "Public Preference for Government Spending Priorities: Survey Evidence from Germany." German Economic Review: 1-37.

Hilgert, M. and J. Hogarth (2002). "Financial Knowledge, Experience and Learning Preferences: Preliminary Results from a New Survey on Financial Literacy." Consumer Interests Annual 48: 1-7.

IBP, I. B. P. (2015). "Open Budget survey report."

Im, T., et al. (2014). "Citizen Preference and Resource Allocation: The Case for Participatory Budgeting in Seoul." Local Government Studies 40(1102-120).

Jensen, F. and N. Vestergaard (1999). Regulation of Renewable Resources in Federal Systems: The case of Fish in the EU. Working paper, University of Southern Denmark, Department of Environmental and Business Economics.

Johan, A. and J. Save-Soderbergh (2011). "Financial literacy and retirement planning in Sweden." Journal of Pension Economics and Finance 10(04): 585-598.

Lerner, J. (2004). Building a democratic city: How participatory budgeting can work in Toronto. Toronto, University of Toronto.

Lewis, A. (1982). "Public expenditure : Perceptions and preferences " Journal of Economic Psychology 3(2): 159-167.

Lopez-Casasnovas, g., et al. (2004). "The Effects of Poor Financial Information systems on Public Expenditure and on the long-term sustainability of local public services: Empirical evidence from the CATALAN Municipalities." Retrieved Jan,30, 2019, from https://www.upf.edu/documents/2911971/2940768/deficit_fiscal.pdf/04aac247-6cd1-41b5-a16e-e6ab0c196a5b.

Masud, H., et al. (2017). International Practices to Promote Budget Literacy. Washington, D.C., The World Bank.

Meijer, A. J. (2013). "Understanding the Complex Dynamica of Transparency." Public Administration Review 73(3): 429-439.

Meijer, A. J., et al. (2012). "Open Government: Connecting Discourses on Transparency and Participation." International Review of Administrative Science 78(1): 10-29.

Mourao, P. (2008). "Towards a Puviani's Fiscal Illusion Index." Revista de Economia Publica 187(4): 49-86.

Niskanen, W. A. (1971). Bureaucracy and representative government. Chicago,IL, Aldine-Atherton.

North, D. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance. New York, Cambridge University Press.

Oates, W. E. (1988). On the nature and measurement of fiscal illusion. Taxation and fiscal federalism:Essays in honour of Russell Mathews. B. G. e. al. Sydney Australian National University Press 65-82.

OECD (2002). Best Practices in Budget Transparency. Paris, OECD.

Reason, P. and H. Bradbury (2008). The Sage handbook of action research: Participation inquiry and Practice. CA, Thousand Oaks.

Reinikka, R. and J. Svensson (2004). "Local Capture: Evidence from a Central Government Transfer Program in Ugands." Journal of Economic 119: 679-705.

Sanandaji, T. and B. Wallace (2003). Fiscal illusion and fiscal obfuscation: An empirical study of tax perception in Swden, Stockholm, Sweden. Stockholm Sweden, Stockholm School of Economics.

Sausgruber, R. and J. T. Tyran (2005). "Testing the Mill hypothesis of fiscal illusion." Public Choice 122: 39-68.

Schokkert, E. (1987). "Fiscal Preferences and Fiscal Knowledge at The Local Level." Journal of Economic Psychology 9: 29-46.

Serageldin, M., et al. (2005). Assessment of Participatory Budgeting in Brazil. Cambridge, MA, Center for Urban Development Studies, Graduate School of Design, Harvard University.

Shan, A. (2007). Participatory Budgeting. Washington, D.C., The World Bank.

Simon, A. H. (1960). The New Science of Management Decision. New York, Harper&Row

Sintomer, Y., et al. (2012). "Transnationa Model of Citizen Participation: The Case of Participatory Budgeting." Retrieved July, 25, 2018.

Smith, G. (2009). Democratic innovations: Designing institutions for citizen participation. Cambridge, Cambridge University Press.

Stolper, O. A. and A. Walter (2017). "Financial literacy, financial advice, and financial behavior." Journal of Business Economics 87: 581-643.

Suwanmala, C. (1999). "Local Fiscal Capability, Thailand, Case studies of Sub-District Administrative Orga,Regional Development Dialogue." Regional Development Dialogue 20(2): 106-116.

Tompkinson, P. and J. Bethwaity (1991). "The effect of information on fiscal preference." Journal of Economic Psychology 12: 287-298.

Wampler, B. (2004). "Expanding accountability through participatory institutions: Mayors, citizens, and budgeting in three Brazilian municipalities." Latin America Politics and Society 46(2): 73-99.

Wampler, B. (2007). A Guide to Participatory Budgeting. Participatory budgeting. A. Shah. Washington, D.C., The World Bank.

Wang, W., et al. (2009). "Internet use, group identity and political participation among Taiwanese Americans " China Media Research 5(4): 47-62.

Williamson, O. E. (1996). The Mechanisms of Governance. Oxford, Oxford University Press.

Wilmot, W. W. (1987). Dyadic communication. New York, Random House.

เครือเทพ, ว. (2555). "ปรากฏการณ์ภาพลวงตาทางการคลัง: บทวิเคราะห์ทัศนคติทางการคลังของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2554." วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ 6(1): 37-78.

เครือเทพ, ว. (2561). การบริหารงานคลังภาครัฐบนฐานความยั่งยืน. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระศักดิ์, เ. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (Participatory Budgeting in Tambon Administrative Organization). กรุงเทพฯ, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิพงษ์ประชา, ธ. (2560). การศึกษากระบวนการและผลลัพธ์การจัดทำนโยบายงบประมาณโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษา สภาเมืองขอนแก่น เทศบาลเมืองขอนแก่น. กรุงเทพฯ, สถาบันพระปกเกล้า.

สุวรรณมาลา, จ. (2546). ระบบงบประมาณและการจัดการแบบมุ่งผลสำเร็จในภาครัฐ: ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองยุคใหม่. กรุงเทพฯ, ธนรัชการพิมพ์.

สุวรรณมาลา, จ. (2553). ประชาธิปไตยทางการคลังไทย. กรุงเทพฯ: ประชาธิปไตย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์ติดตาม.

เหล่าสุวรรณ, ท. (2556). "งบประมาณแบบมีส่วนร่วม: บทเรียนจากต่างประเทศและความท้าทายต่อประเทศไทย." วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน 20(1): 9-39.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	น.ส.ศิริพร จันทนสกุลวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	24 มกราคม 2524
สถานที่เกิด	เชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	423 หมู่ 10 ต.แสนสุข อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 34190
ผลงานตีพิมพ์	ศิริพร จันทนสกุลวงศ์.2563.การจัดการเชิงสถาบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปิดเผยข้อมูลทางการคลังและงบประมาณกับการจัดทำแผนและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม : วิเคราะห์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลเมือง.วารสารการบริหารการปกครอง.9(1) น.403-437.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY